

GRØNN UNGDOMS
ANDRE LANDSSTYREMØTE
2021

PRAKTISK INFORMASJON

Dato: 30. april-2. mai 2021

Møtested: Zoom

Møtetid: 16:00 (fredag) - 15:00 (søndag)

Påmelding

Påmelding skjer her: <https://forms.gle/KaZoRJzipECCCbXv8>

Dekking av utgifter

Hvis dere som er i samme fylkeslag vil sitte sammen under møtet, dekker Grønn Ungdom billigste reisevei for at dere skal samles fysisk. (OBS! Dette forutsetter selvfølgelig at det er lov å møtes der dere er.)

Grønn Ungdom dekker opp til 200 kr per deltager i utgifter til mat eller snacks for hele helga.

Signert refusjonsskjema med bilag (kvitteringer) sendes til okonomi@gronnungdom.no innen én måned etter arrangementets slutt. NB! Husk å signere nederst på refusjonsskjemaet. Du finner refusjonsskjemaet her: <https://tinyurl.com/refusjon2020>

Hjelp, jeg skal på digitalt landsstyremøte!

Snakk med de du bor med i god tid i forveien om hvordan dere legger opp helgen! Hvis du bor med familien din er det lurt å koordinere måltider, så du kan spise når det er lagt opp til det i dagsorden.

Forberedelser

Det forventes at alle fylkeslag som stiller på landsstyremøtet avholder LS-forberedende møter hvor man går gjennom sakspapirene med styret/medlemmer. Si fra til fylkessekretæren deres hvis dere trenger tilgang til nasjonalt sin Zoom-konto eller hjelp med å arrangere et digitalt LS-forberedende møte!

I møtereglene er det foreslått at hvert fylkeslag må tegne seg i starten av hver debatt for å redegjøre for hva fylket mener om saken. Redegjørelsen kan være kort eller lang, men dere må altså være forberedt på å si noe om hva dere/fylkeslaget i utgangspunktet mener. (Det er lov å si «Vi var veldig usikre i saken og landet på at vi ikke har noen sterke meninger»!)

Det er også ofte greit å forberede innlegg til debattene på forhånd. I tillegg anbefaler vi at dere fordeler sakene / innleggene mellom dere, slik at begge delegater (og gjerne også observatøren) får deltatt i debattene.

Fylkenes runde og beretningssaker

På fredagen kommer ulike organer i Grønn Ungdom (som sentralstyret og kontrollkomiteen) til å redegjøre for hva de har gjort siden forrige landsstyremøte. Her har vi også *fylkenes runde*, der hvert fylkeslag får noen minutter til å snakke om hva de har gjort de siste månedene. Forbered dere godt, og vær så konkrete som mulig:

- 45 • Hvilke arrangementer har dere hatt?
- 46 • Hva har styret prioritert å jobbe med?
- 47 • Hvordan ligger dere an med planlegging av valgkamp? Har dere valgt valgkampsjef?
- 48 • Hva planlegger dere framover?
- 49 • Hva har funket ekstra bra eller ikke så bra?
- 50 • Hvordan går det med koronahåndtering, digitale møter og smittevern?
- 51 • Hvilke utfordringer trenger dere hjelp eller råd med?

52

53 Fylkenes runde og beretningsdebatten etterpå er også en god anledning til å spørre andre
54 fylkeslag om tips og erfaringer.

55

56 *Innsending av endringsforslag*

57 Det er åpent for å sende endringsforslag for møtet.

58

59 Endringsforslag sendes inn her: <https://forms.gle/rkPNYtXbB4Fwj4hJ9>

60 Endringsforslag til vedtektene sendes inn her: <https://forms.gle/jpb8AS9ctgTXf1Jc8>

61 Innkomne forslag (unntatt vedtektene) kan sees her: <https://tinyurl.com/2i87aj9m>

62 Innkomne forslag til vedtektene kan sees her: <https://tinyurl.com/3h9dk9ae>

63

64

SAKSLISTE

64

65

66 **Møtekonstituering**

67 01 Valg av ordstyrer og referent V

68 Innstilling: *Trine Jakobsen Rydland, ordstyrer*

69 *Sebastian Teigen Nygård, referent*

70

71 02 Godkjenning av innkalling V

72

73 03 Godkjenning av møteregler (s. 5) V

74

75 04 Godkjenning av dagsorden (s. 7) V

76

77 05 Valg av redaksjonskomité V

78 Innstilling: *Pauline Tomren (leder)*

79 *Elisabeth Udjus*

80 *Peter Struthers*

81

82 **Beretnings saker**

83 06 Sentralstyrets beretning O

84

85 07 Sekretariatets beretning O

86

87 08 Økonomisk beretning O

88

89 09 Internasjonal kontakts beretning O

90

91 10 Kontrollkomiteens beretning O

92

93 11 Koronaberetning O

94

95 12 Fylkenes runde O

96

97 13 Beretningsdebatt O

98

99 **Behandlings saker**

100 14 Orientering fra valgkomiteen O

101 v/ Guri Barka Martins, leder av valgkomiteen

102

103 15 Revidering av Grønn Ungdoms etiske retningslinjer V

104 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

105

106 16 Revidering av budsjettet for 2021 V

107 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

108

109 17 Dagsorden og møteregler for ekstraordinært landsmøte (ettersendes) V

110 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

111

112	18	Forberedende redaksjonskomité til ekstraordinært LM (ettersendes)	V
113		v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	
114			
115	19	Vedtektsendringer	V
116		v/ Teodor Bruu, talsperson og Miriam Langmoen, generalsekretær	
117			
118			
119		<i>Politiske saker (forslagsstiller i parentes)</i>	
120	20	Tida for nye vasskraftverk er forbi (PU: Klima og natur, sentralstyret)	V
121		v/ Peter Struthers, sentralstyremedlem	
122			
123	21	Mangfoldig familiepolitikk (PU: Antirasisme og likestilling, sentralstyret)	V
124		v/ Sigurd Sønsteli, sentralstyremedlem	
125			
126	22	Biometrisk data på avveie er en individskrise	V
127		(PU: Personvern og digitale rettigheter)	
128		v/ Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem	
129			
130	23	Bioteknologi og matproduksjon (PU: Bioteknologi)	V
131		v/ Elisabeth Udjus, sentralstyremedlem	

SAK 03 – MØTEREGLER

132

133

134 **Generelt**

135 **§ 1 - Formalia**

136 Møteregelele regulerer landsstyremøtene. Møteregelele er underlagt vedtektene og de etiske
137 retningslinjene.

138

139 Møteregelele vedtas med alminnelig flertall. Møteregelele kan endres i løpet av møtet med 2/3-
140 flertall.

141

142 Landsstyret kan vedta en dagsorden. Dagsorden regulerer rekkefølge og omtrentlig tidsbruk
143 for saksbehandlingen på landsstyremøtet. Dagsorden vedtas med alminnelig flertall, og kan
144 endres med alminnelig flertall.

145

146 **§ 2 - Opptreden på landsstyremøtet**

147 Representantene skal opptre med respekt for hverandre og landsstyremøtet, på en måte som
148 best mulig bidrar til at landsstyremøtet fatter avgjørelser på en saklig og korrekt måte.

149

150 Personangrep og usaklige kommentarer skal påtales av ordstyrerne, og ved gjentatte eller
151 grove tilfeller skal taleren beordres ned fra talerstolen. Utilbørlig påvirkning av møtet (jubling,
152 buing, plakater, signaler, klapping osv.) er forbudt.

153

154 Ved grove tilfeller skal representanten som utfører dette bortvises framøtet.

155

156 **Representasjon**

157 **§ 3 - Permisjon og tilstedeværelse**

158 Delegater og observatører på landsstyremøtet skal være tilstede så lenge møtet ersatt.

159 Dersom noen må forlate landsstyremøtet, må de søke om permisjon.

160

161 **§ 4 - Representanter**

162 Landsstyret består av de nasjonale talspersonene og fylkesrepresentanter valgt ved
163 fylkeslagets årsmøte eller supplert inn av fylkesstyret eller et medlemsmøte. Ved frafall av
164 årsmøtevalgt representant kan fylkesstyret eller et medlemsmøte velge ny representant. Hele
165 sentralstyret har tale- og forslagsrett. Observatører overtar stemmeretten til en delegat fra
166 samme fylke dersom delegaten ikke er tilstede.

167

168 **§ 5 - Ansatte**

169 Ansatte har talerett i de sakene som angår deres virke i organisasjonen, der de ikke er inhabile
170 som følge av at saken som behandles omhandler deres stilling.

171

172 **§ 6 - Andre gjester**

173 Alle som ønsker det kan overvære landsstyremøtet som gjester. Gjester kan
174 individuelt innvilges tale- og forslagsrett med alminnelig flertall.

175

176 **§ 7 - Lukkede dører**

177 Landsstyret kan ved alminnelig flertall vedta å holde møtet for lukkede dører. Et slikt vedtak
178 medfører at kun delegater og sentralstyret har anledning til å overvære landsstyremøtet.

179

180	Saksgang og konstituering
181	§ 8 - Ordstyrernes fullmakter
182	Ordstyrerne kan foreslå tilpassinger til dagsorden, møteregulene, taletid, voteringsorden o.l. for
183	å sikre en forsvarlig demokratisk behandling av landsstyremøtets saker. Ordstyrerne skal
184	påtale upassende oppførsel på landsstyremøtet.
185	
186	Ordstyrerne skal i utgangspunktet legge opp til én pause i timen. Endringer som innebærer at
187	rekkefølgen på saker endres eller at en sak flyttes til en annen dag enn den vedtatte dagsorden
188	skal voteres over.
189	
190	Ordstyrerne gis fullmakt til å endre på voteringsorden i alle saker.
191	
192	§ 9 - Redaksjonskomiteen
193	Landsstyret velger en redaksjonskomité. Redaksjonskomiteen skal sammenstille innkomne
194	forslag og foreslå en voteringsorden. Redaksjonskomiteen kan også samordne forslag, foreslå
195	bedre ordlyd og innstille på endringer som ikke er meningsbærende.
196	
197	§ 10 - Referenter og protokoll
198	Det velges minst én referent til å føre landsstyremøtets protokoll. Det skal til enhver tid være
199	en referent som fører protokollen. Protokollen skal inneholde hvilke saker som blir behandlet,
200	alle forslag og alle voterings.
201	
202	Der det blir tatt opptelling skal stemmetallene føres i protokollen, unntatt ved personvalg.
203	Dersom alle kandidater samtykker, kan stemmetallene fra et personvalg føres i protokollen.
204	Kandidatene har til enhver tid innsyn i stemmetallene.
205	
206	Debatter
207	§ 11 - Innlegg
208	Delegater og observatører ber om ordet til innlegg ved å rekke opp hånden. Innlegg er normalt
209	to minutter, men landsstyremøtet kan vedta annen taletid. Det åpnes ikke for replikk før strek
210	er satt i den aktuelle debatten. Etter at strek er satt åpnes det for én replikk per innlegg, i tillegg
211	til svarreplikk. Replikker skal kun brukes til å være til å være uenig med momenter presentert i
212	innlegget, men i beretningsdebatten kan replikk også benyttes til å svare på direkte spørsmål
213	som fremkommer i innlegget. Taletid for replikk er ett minutt.
214	
215	Ordstyrer skal prioritere førstegangstalende.
216	
217	§ 12 - Saksinnledninger
218	Til hver sak gis det anledning til en innledning fra saksforbereder på inntil 10 minutter, med
219	mindre noe annet er bestemt i dagsorden. Det gis ikke anledning til replikker til innledningen.
220	
221	§ 13 - Redegjørelse for fylkenes syn
222	En representant for hvert fylke må tegne seg minst én gang i alle politiske saker samt alle større
223	organisatoriske saker, for å redegjøre for fylkets syn på saken.
224	
225	§ 14 - Strek og strykning av taleliste
226	Landsstyret kan vedta å sette strek for debatten med simpelt flertall. Etter at det er satt strek,
227	kan det ikke tegnes flere innlegg. Streken kan oppheves med 2/3-flertall.
228	
229	Landsstyret kan med 2/3-flertall vedta å avslutte debatten øyeblikkelig, og stryke resten av
230	talelisten.
231	
232	§ 15 - Voteringsorden, møteregler, dagsorden, saksopplysninger, oppklarende spørsmål

233 Representantene ber om ordet til voteringsorden, møteregele, dagsorden, saksopplysning og
234 oppklarende spørsmål ved å rekke opp hånden.

235
236 Ordstyrer kan bestemme at representanter som ber om ordet til voteringsorden, møteregele,
237 dagsorden, saksopplysning og oppklarende spørsmål først skal legge frem innlegget sitt til
238 ordstyrerbordet.

239
240 Representanter får ikke ordet til voteringsorden, møteregele, dagsorden, saksopplysning eller
241 oppklarende spørsmål for å oppklare intensjonen i eller fremsette et forslag.

242 243 **§ 16 - Frister**

244 Frist for innlevering av endringsforslag settes når strek er satt for den aktuelle saken.

245 246 **§ 17 - Forslagenes utforming**

247 Alle forslag skal fremmes digitalt her: <https://forms.gle/rkPNYtXbB4Fwj4hJ9>.

248 Forslag til vedtektsendringer skal fremmes her: <https://forms.gle/jpb8AS9ctgTXf1Jc8>

249
250 Forslagsstiller skal underskrive forslaget med navn og tilhørende fylke. Forslagsstiller
251 oppfordres til å tegne seg til debatten for å fremme forslaget muntlig.

252 253 **§ 18 - Avstemninger**

254 Ingen kan forlate eller komme inn i møtet under avstemninger, før stemmegivningen er
255 avsluttet.

256
257 Avstemninger foregår digitalt i Zoom, ved å trykke på ikonene «Yes» eller «No» under
258 kontrolltavlen for møtedeltagere. Delegatene skal samtidig rekke opp hånda, for å sikre at
259 salen kan se hvem som stemmer på hva.

260
261 Dersom minst en representant krever det, skal avstemningen foregå skriftlig. Et slikt krav kan
262 overprøves av landsstyremøtet med 2/3-flertall.

263 264 **§ 19 - Stemmelikhet**

265 Stemmelikhet ved voteringer håndteres på følgende måte:

266 **1. Første stemmelikhet**

267 a) Første gang stemmelikhet forekommer i votering over et, eller flere motstridende,
268 forslag gjentas voteringen umiddelbart.

269 270 **2. Andre stemmelikhet**

271 a) Andre gang stemmelikhet forekommer i votering over et, eller flere motstridende,
272 forslag kan hver side av saken holde et innlegg på 1 minutt for sitt syn i saken.

273 b) Forslagsstiller(e) har førsterett på å holde dette innlegget, så lenge de taler i tråd med
274 forslagets intensjon.

275 I) Er det mer enn en forlagsstiller for forslag(et), bestemmes det innbyrdes
276 hvem som skal holde innlegget.

277 II) Dersom denne retten ikkje benyttes, er det den som først melder seg, som
278 tidligere har votert i tråd med synspunktet det skal argumenteres for, som får
279 holde innlegget.

280 281 **3. Tredje stemmelikhet**

282 a) Tredje gang stemmelikhet forekommer i votering over et, eller flere motstridende,
283 forslag, kan organet velge å sende saken videre til behandling hos et høyere organ, med
284 delt innstilling på de(t) aktuelle forslag.

285 I) En slik videresendelse bestemmes med absolutt flertall.

- 286 b) Dersom voteringen ikke videresendes, kan organet åpne strek for å diskutere de(t)
287 aktuelle forslag videre.
288 I) Å åpne strek på denne måten krever et kvalifisert, absolutt flertall på 2/3.
289 II) Strek settes umiddelbart etter første inntegning.
290 III) Bare møtedeltagere med stemmerett kan tegne seg under denne debatten.
291 IV) Maks 6 talere tegnes på slik, med like mange talere for hver side av saken.
292 V) Ingen andre tema enn de(t) aktuelle forslag skal debatteres.
293 VI) Taletiden begrenses til 1 minutt per delegat.
294 VII) Når talerlisten er tom, voterer det umiddelbart over de(t) aktuelle forslag.
295 i) Her kreves det absolutt flertall.
296 c) Dersom man ikke oppnår flertall i hverken 3a) eller 3b), avgjøres saken ved å slå
297 «krone eller mynt». Dette gjøres på valgfri måte, så lenge det bare finnes to binære
298 utfall, med like stor forekomstsjanse.
299

300 § 20 - Valg

301 Personvalg avholdes skriftlig dersom det er mer enn én kandidat til et verv, eller dersom en
302 representant krever det. Personer som ønsker å opprettholde sitt kandidatur selv om de ikke er
303 innstilt må annonsere dette før landsstyremøtet heves ved første møtedag. Taletiden for hver
304 kandidat som stiller til verv er 2 minutter, med unntak av talsperson- og
305 generalsekretærkandidater som får 3.
306

307 Til verv hvor det kun skal velges en person følges følgende rutiner:

- 308 1. Valgkomiteen presenterer sin innstilling.
- 309 2. Den innstilte kandidaten holder sin valgtale.
- 310 3. Ordstyrer spør om det finnes andre kandidater. Hvis nei, velges personen ved
311 akklamasjon.
312

313 Dersom andre kandidater stiller til vervet:

- 314 1. Hver kandidat utover den innstilte holder valgtale.
- 315 2. Det gis anledning til 1 støttetale med 2 minutters taletid per kandidat.
316

317 Dersom det finnes flere kandidater, eller dersom noen krever det, skal det avholdes skriftlig
318 valg. Ved skriftlig valg følges følgende rutine:

- 319 1. Det deles ut stemmesedler til hver delegat som så fylles ut og samles inn. Opptellingen
320 gjøres av tellekorpset. En representant for hver av kandidatene kan overvåke
321 opptellingen.
- 322 2. Dersom en kandidat har fått mer enn halvparten av stemmene, utenom forkastede og
323 blanke stemmer, er kandidaten valgt.
- 324 3. Dersom det er mer enn to kandidater til samme verv og ingen får mer enn halvparten av
325 stemmene, ryker den med færrest stemmer ut av voteringen, og man voterer på nytt
326 over de gjenstående kandidatene.
327

328 Annet

329 § 21 - Rusmidler

330 Det er nulltoleranse for alkohol og illegale rusmidler under landsstyremøtet. Berusede
331 personer vises bort ifra landsstyremøtet. Dette er gjeldende fram til møtet heves søndag.

332

SAK 04 – DAGSORDEN

332

333

Fredag 30. april	
15:45	Oppmøte på Zoom
16:00	Velkommen, praktisk info og formøter
17:00	Konstituering
17:30	Middagspause
18:30	Beretningssaker og -debatt
19:45	Sosialt
20:30	Slutt for dagen

334

Lørdag 1. mai	
09:15	Oppmøte på Zoom
09:30	Revidering av budsjett
10:15	PU: Bioteknologi og landbruk
11:15	PU: Tida for nye vasskraftverk er over
12:00	PU: Biometrisk data
12:45	Lunsjpause med digitalt 1. mai-tog?
13:45	Vedtektsendringer
15:45	Pause
16:00	PU: Mangfoldig familiepolitikk
16:45	Slutt for dagen

335

Søndag 2. mai	
09:15	Oppmøte på Zoom
09:30	Orientering fra valkomiteen
09:45	Revidering av etiske retningslinjer
10:30	Dagsorden og møteregler for XOLM
11:00	Forberedende redaksjonskomité for XOLM
11:15	Pause
11:30	Votering del 1
13:00	Lunsjpause
13:30	Votering del 2
14:30	Møte heves - møtekritikk
15:00	Slutt for dagen

336

337 Til Landsstyret
338 Kopi Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
339 Fra Sentralstyret
340 Dato 16.01.21
341 Saksnr GULS-2-21-15

grønn
ungdom

342

343

REVIDERING AV GUS ETISKE

344

RETNINGSLINJER

345

Bakgrunn

346 Grønn Ungdom har et dokument med etiske retningslinjer som alle tillitsvalgte og ansatte må
347 lese, og som skal være grunnlag for de etiske avveiningene man må ta i rollen. De etiske
348 retningslinjene er innom alt fra innkjøp vi gjør via rolleforståelse til varslingssaker og lovbrudd.

349

350 De etiske retningslinjene ble sist revidert i 2018, og det er derfor på tide å se over dem på nytt.
351 De eksisterende etiske retningslinjene finner dere her: <https://tinyurl.com/y3gahtpx>

352

353 Sentralstyrets inntrykk er at dagens etiske retningslinjer i hovedsak fungerer bra. Det er to
354 hovedting saksbehandler ønsker å endre, basert på tilbakemeldinger og egne erfaringer: en
355 tydeligere ansvarsfordeling ved varslingssaker, særlig der noen i ledelsen er berørt, og en
356 avklaring av lobbyismeproblematikk og svingdører mot PR-bransjen. Sentralstyret vil
357 understreke at det er veldig lov å komme med endringsforslag på andre områder også :)

358

Lobbyarbeid, karantene og PR-byråer

360 På det siste sentralstyremøtet i forrige periode, diskuterte SST en sak med tittelen «Kjennskap
361 og vennskap», der vi drøftet hvordan vi skal forholde oss til en stadig sterkere svingdøreffekt
362 mellom politikk og PR-bransjen. For å sitere fra saksframlegget fra det møtet:

363

364 *Nå går en av fire stortingspolitikere over i en stilling innenfor kommunikasjon eller lobbyisme etter
365 at de er ferdige på tinget.¹ I flere ungdomspartier er det vanlig at tillitsvalgte jobber som
366 konsulenter i byråer som Geelmuyden Kiese, Kruse Larsen, First House og så videre. Disse
367 konsulentselskapene tilbyr veiledning i å få gjennomslag i politiske prosesser, og det er ingen
368 tilfeldighet at de rekrutterer folk med et nettverk i politikken. PR-bransjen selger selvfølgelig
369 kompetanse, men de selger også vennskap. Saksbehandler [Nora Heyerdahl] har for eksempel fått
370 Messenger-meldinger av ulike tidligere ungdomspolitikere med spørsmål, der det har vist seg
371 senere at de har spurt på vegne av kunder som HM og McDonalds.*

372

373 *Da tidligere leder i Krfu og Krf-politiker i Viken gikk inn som vikar-minister tidligere i år fikk hun
374 kritikk for å bidra til utvisking av skillet mellom politikk og konsulentvirksomhet.² Det er sannsynlig*

375

¹ <https://www.kommunikasjon.no/fagstoff/nyheter/politikere-pa-vandring-til-pr-bransjen>

² <https://kampanje.com/pr/2020/05/first-house-vil-offentliggjore-kundelisten-til-statsradsvikar/>

376 at denne typen saker vil bli vanligere og vanligere. Når noe er en trend kommer det også til Grønn
377 Ungdom, og organisasjonen bør forberede seg på hvordan vi skal håndtere det.
378

379 **Hvorfor er dette et problem?**

380 **1. Rolleblending og usikker lojalitet**

381 Hvis du både jobber for et PR-byrå med å påvirke politikk på vegne av selskaper, og samtidig
382 jobber for GU med å påvirke politikk – hvem er det du prioriterer høyest? Når har du hvilken
383 rolle?

384
385 Hvis du ringer en politiker og snakker om at hen bør mene abc eller stemme for xyz, kan
386 politikeren vite om du snakker på vegne av GU eller på vegne av kundene dine i PR-byrået?
387

388 (Dette er allerede et problem i andre ungdomspartier. Hulda og Teodor kontaktes jevnlig av
389 andre ungdomspolitikere som vil diskutere politikk, og så viser det seg etterpå at de *egentlig*
390 kontakta oss på vegne av et selskap de jobber for.)
391

392 **2. Urettferdig påvirkning av GUs/MDGs politikk**

393 Selskapet du jobber for får en stor fordel av å ha en ansatt som også sitter direkte ved bordet
394 når man skal ta politiske avgjørelser. Hvis GU blir kontakta direkte av en organisasjon som
395 ønsker å lobbe oss, så vet vi at de prøver å påvirke politikken vår. Men hvis et
396 sentralstyremedlem i GU er ansatt i en slik organisasjon, og melder opp politikk i GU som
397 matcher det organisasjonen mener – da kan det hende at denne organisasjonen får påvirket
398 oss urettferdig mye sammenlignet med andre organisasjoner og aktører.
399

400 **3. Urettferdig utnyttelse av nettverk etter at du går av**

401 Å ha sentrale verv i et ungdomsparti, og særlig å sitte i sentralstyret og i ledelsen, betyr at man
402 kommer i kontakt med mange politikere, både i GU/MDG og i andre partier. Du får rett og slett
403 et stort og verdifullt politisk nettverk blant personer med makt. Det betyr at selv etter at du
404 slutter i GU, så har det kontaktnettverket stor verdi hvis du jobber med å påvirke politikk på
405 vegne av et selskap eller en organisasjon. Selskapet/organisasjonen kan få urettferdige fordeler
406 når det kommer til politisk påvirkning, fordi du allerede har et vennsforhold til mange
407 politikere.
408

409 **Hva er problematikken vi bør prøve å dekke?**

410 Etter diskusjonssaken i fjor, og samtaler med MDGs partisekretær, har saksbehandler kommet
411 fram til følgende (mulige) problematiske situasjoner. Det er ikke gitt at alle disse er like
412 alvorlige og/eller at alle tilfellene bør forbys eller nevnes i de etiske retningslinjene.
413

414 **1. Noen har sentrale verv i GU samtidig som de er ansatt i et PR-byrå**

415 Dette er tilfelle i noen av de andre ungdomspartiene, for eksempel at noen sitter i sentralstyret
416 til et ungdomsparti og samtidig jobber for First House med politisk påvirkning på vegne av
417 kunder.
418

419 Saksbehandler mener dette ikke bør tillates i GU, altså at man ikke kan sitte i sentralstyret og
420 samtidig være ansatt i et selskap som selger konsulenttjenester om å få påvirket politikk. Vi kan
421 også diskutere om dette også bør gjelde andre i GU, for eksempel fylkesledere.
422

423 Noen PR-byråder opererer med hemmelige kundelister, det vil si at offentligheten ikke kan vite
424 hvilke selskaper man har jobbet for. Saksbehandler mener i utgangspunktet at det heller ikke
425 bør være tillatt å ha sentrale verv samtidig som man jobber med *åpne* kundelister, selv om

425

426 hemmelige kundelister er enda verre.

427

428 **2. Noen har sentrale verv i GU samtidig som de er ansatt for å drive med politisk påvirkning i**

429 **en interesseorganisasjon**

430 Dette kan for eksempel være noen som jobber som «politikerkontakt» eller

431 «samfunnskontakt», dvs lobbyist, i en organisasjon eller et selskap. Merk at organisasjonen

432 gjerne kan være noen vi har masse tillit til! Miljøorganisasjoner driver også med lobbyisme.

433

434 **3. Noen i GU-alder og/eller med tette bånd til GU er stortingsrepresentant eller stortingsvara**

435 **med høy plass, og samtidig ansatt i et PR-byrå eller som lobbyist i en interesseorganisasjon.**

436 Dette er også tilfelle i noen andre partier. Det er problematisk at noen kan møte til Stortinget

437 for MDG (fast eller som vara) og samtidig ha som jobb å drive politisk påvirkning på vegne av

438 andre aktører.

439

440 Samtidig er det vanskelig å forestille seg at vi kan forby en GU-pamp å for eksempel jobbe i

441 Naturvernforbundet selv om hen er stortingsvara. Sentralstyret har innstilt på å forby at man

442 «har en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser». Altså kan du

443 jobbe i Naturvernforbundet med å skrive rapporter om urskog, men du kan ikke jobbe i

444 Naturvernforbundet med å ringe rundt til politikere for å overbevise dem om hva de skal mene

445 om urskog.

446

447 **4. Noen som tidligere har jobbet i PR-byrå blir valgt til et sentralt verv i GU.**

448

449 **5. Noen som tidligere har hatt et sentralt verv i GU, blir ansatt i et PR-byrå (eller som**

450 **lobbyist)**

451 Skal vi ilagge folk karantenetid etter at de har hatt sentrale verv? (*Karantenetid = at man ikke får*

452 *jobbe med noen spesifikke temaer i en viss tid etter at man har sluttet i en jobb, som å være i*

453 *karantene. For eksempel: hvis du har vært fiskeriminister og går av, så får du ikke jobbe med fiskeri og*

454 *havbruk det neste halvåret.*)

455

456 I det offentlige, når man har karantenetid, har man rett på å få betalt den lønna man går glipp

457 av. Det vil si at hvis du går av som fiskeriminister og derfor ikke kan jobbe med fiskeri det neste

458 halvåret, så må staten betale ut den lønna du ellers ville fått. GU har neppe råd til å betale

459 etterlønn dersom tillitsvalgte skal i karantene.

460

461 I tillegg har vi egentlig ikke noen sanksjonsmuligheter (*sanksjonsmulighet = mulighet til å straffe*

462 *noen hvis hen bryter en regel*). Hvis en av talspersonene våre går av og får seg en slem

463 lobbyistjobb hos First House, så er det lite GU kan gjøre for å «straffe» hen. Den eneste reelle

464 sanksjonsmuligheten er at man i praksis svartelister fra å få framtidige verv i GU og/eller MDG.

465

466 **Konklusjon**

467 Sentralstyret foreslår følgende regler:

- 468 • Det er ikke tillatt å sitte i GUs sentralstyre eller landsstyre dersom man er ansatt i et
- 469 PR- eller kommunikasjonsbyrå.
- 470 • Dersom man har vært ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå, kan man ikke sitte i
- 471 GUs sentralstyre eller landsstyre de neste tre årene etter at arbeidsforholdet opphører.
- 472 • Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske
- 473 prosesser, så lenge man har et sentralt verv i Grønn Ungdom.
- 474 • Når man ikke lenger har sentrale verv i GU, kan man ikke ha en jobb som i hovedsak
- 475 handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser det neste året etter at vervet
- 476 opphører.

- 477
- 478
- 479
- 480
- 481
- 482
- 483
- 484
- 485
- 486
- Når man ikke lenger har sentrale verv i GU, kan man ikke jobbe med å påvirke MDG og/eller GU de neste to årene.
 - Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser, så lenge man er stortingsrepresentant eller stortingsvara.
 - Generalsekretær har ansvar for å vurdere eventuelle brudd på de etiske retningslinjene knyttet til rolleblanding og politisk påvirkning. Dersom generalsekretær er involvert, gis ansvaret til partisekretær i MDG.
 - Hvis man bryter disse retningslinjene, kan man diskvalifiseres fra fremtidige verv i GU, og MDG kommer også til å informeres.

487 **Retningslinjer ved varsling**

488 Dette er, slik sentralstyret vurderer det, ikke kontroversielle endringer. Endringene handler
489 om å tydeliggjøre hvem som har ansvar for å behandle varslingssaker dersom en i ledelsen er
490 involvert eller inhabil. I dagens etiske retningslinjer er dette ansvaret lagt til kontrollkomiteen.
491 Sentralstyret ønsker å endre det til partisekretær i MDG.

492

493 Sentralstyret ønsker også å legge til et punkt om at retningslinjene for hvordan man varsler
494 alltid skal være enkelt tilgjengelige på GUs nettsider. Dette er i tråd med LNU's tips for varsling i
495 organisasjoner.

497 **Spørsmål til diskusjon**

- 498
- 499
- 500
- 501
- 502
- 503
- 504
- 505
- 506
- 507
- 508
- Hva kan Grønn Ungdom gjøre for å motvirke utviskingen av skillet mellom politikk og PR-bransje?
 - Er de begrensningene som er lagt til her fornuftige?
 - Ønsker vi at fylkesledere og/eller landsstyrerepresentanter (eller andre) også skal dekkes av disse retningslinjene? Eller skal det begrenses til sentralstyret? Hva med stortingskandidater?
 - Ønsker vi at disse retningslinjene også skal gjelde ansatte?

509 **Forslag til vedtak**

510 **F1:** Landsstyret vedtar de etiske retningslinjene slik de foreligger.

511

512 **Vedlegg**

513 1 - Grønn Ungdoms etiske retningslinjer

514

515 Med vennlig hilsen

516

517

518 Miriam Langmoen,

519 *generalsekretær*

520

521 Oslo, 16. januar 2021

522

522

523

524

525

GRØNN UNGDOMS

526

ETISKE RETNINGSLINJER

527

1. Formål og prinsipper

528 **1.1** Grønn Ungdoms målsetning er å samle oppslutning for Miljøpartiet De Grønnes politikk
529 blant ungdom og få gjennomslag for egne vedtak i Miljøpartiet De Grønne. Dette innebærer å
530 arbeide for følgende solidaritetsprinsipper i alle deler av organisasjonen:

- 531 - Solidaritet med andre mennesker.
- 532 - Solidaritet med dyr og natur.
- 533 - Solidaritet med fremtidige generasjoner.

534 Disse solidaritetsprinsippene danner også grunnlaget for de etiske retningslinjene, og skal sikre
535 høy etisk bevissthet i organisasjonen.

537

538 **1.2** Retningslinjene formål er å sikre at medlemmer og ansatte i Grønn Ungdom opptrer på
539 en måte som ivaretar hverandre og ikke skader organisasjonens medlemmer, interesser eller
540 omdømme. Retningslinjene gjelder alle medlemmer og ansatte i Grønn Ungdom og tas i bruk
541 når disse står overfor etiske dilemma.

542

543 **1.3** Alle tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom skal lese de etiske retningslinjene.

544

2. Integritet

545 **2.1** Alle medlemmer og ansatte i Grønn Ungdom plikter å overholde Grønn Ungdoms
546 vedtekter og annet reglement som gjelder for organisasjonen.

548

549 **2.2** Tillitsvalgte i Grønn Ungdom har et selvstendig ansvar for å etterleve de
550 verdiene som organisasjonen forfekter. Som enkeltpersoner vil man også på fritiden bli
551 assosiert med Grønn Ungdom. Det forventes derfor at man til enhver tid har en atferd som ikke
552 skader Grønn Ungdoms omdømme.

553

554 **2.3** Sentralstyremedlemmer i Grønn Ungdom forventes å være svært bevisst sin rolle og
555 maktubalansen mellom dem selv og andre medlemmer av organisasjonen, spesielt i ikke-
556 profesjonelle relasjoner til andre medlemmer.

557

558 3. Roller

559 3.1 Sentralstyrets medlemmer representerer hele organisasjonen, ikke det fylkeslaget eller
560 den regionen de kommer fra.

561

562 3.2 Landsstyrerepresentanter representerer sitt fylkeslag, og ikke seg selv.

563

564 4. Valg, nominasjoner og reservasjon

565 4.1 Når man fremmer eget eller andres kandidatur i valg- og nominasjonsprosesser, skal
566 fokuset ligge på å fremheve de positive aspektene ved eget kandidatur.

567

568 4.2 Alle kandidater og delegater skal ha som utgangspunkt at man velger de kandidatene
569 som er best egnet til å ivareta organisasjonens interesser i tråd med vedtektene og vedtatt
570 politikk i Grønn Ungdom.

571

572 4.3 Nasjonale tillitsvalgte kan reservere seg mot enkeltpunkter i Grønn Ungdoms politikk
573 dersom det strider med deres personlige overbevisning. Dette må orienteres om til
574 valgkomiteen og landsstyret før de offentliggjør eventuelle kandidatur. Når et politisk punkt
575 endres skal de samme instansene orienteres innen en måned etter at det aktuelle politiske
576 punktet er vedtatt.

577

578 5. Habilitetsspørsmål

579 5.1 Tillitsvalgte og ansatte har selv ansvar for å reflektere over egen habilitet i saker de skal
580 ta del i forberedelsene eller behandlingen av. Man kan be organet som skal behandle saken om
581 å vurdere ens habilitet. I tillegg kan man be organet vurdere en annens habilitet.

582

583 5.2 Om en tillitsvalgt eller ansatt regner seg selv, eller blir vurdert inhabil, skal hen trekke
584 seg fra behandlingen av saken. Dette gjøres ved at man gir fra seg tale- forslags- og stemmerett
585 under saksbehandlingen. Som hovedregel bør den inhabile forlate rommet under behandlingen
586 av saken.

587

588 6. Demokrati og tilgjengelighet

589 6.1 Til møter hvor beslutninger skal tas, innkalles alle med møterett på lik linje.

590

591 6.2 Alle møter i Grønn Ungdom skal gjennomføres på en demokratisk måte.

592

593 6.3 Ved arrangementer og møter i Grønn Ungdom skal lokalene som benyttes være
594 universelt utformet så langt det lar seg gjøre. Arrangøren har et særskilt ansvar for å kartlegge
595 og dekke deltakernes behov slik at alle kan delta på lik linje.

596

597 7. Taushetsplikt og informasjon

598 7.1 Informasjon man får tilgang på i kraft av ens verv eller arbeidsforhold som på noe vis
599 kan skade Grønn Ungdoms interesser eller omdømme, skal ikke deles. Dette med mindre andre
600 tillitsvalgte eller ansatte har behov for slike opplysninger for å utføre sine tillitsverv eller
601 arbeidsoppgaver.

602

603 7.2 Informasjon om organisasjonens medlemmer skal behandles som sensitiv informasjon
604 og skal ikke deles, med mindre andre tillitsvalgte eller ansatte har behov for slike opplysninger
605 for å utføre sine tillitsverv eller arbeidsoppgaver.

606

607 7.3 Passord til organisasjonens digitale tjenester skal ikke deles, med mindre andre

608 tillitsvalgte eller ansatte i organisasjonen har behov for slike opplysninger for å utføre sine
609 tillitsverv eller arbeidsoppgaver.

610
611 **7.4** Alle ansatte, fylkesledere og medlemmer av Grønn Ungdoms sentralstyre skal skrive
612 under på en erklæring om taushetsplikt i henhold til disse retningslinjene.

613
614 **7.5** Alle som har behov for tilgang til medlemsregisteret for å utføre sine tillitsverv eller
615 arbeidsoppgaver skal skrive under på en erklæring om taushetsplikt i henhold til disse
616 retningslinjene.

617
618 **7.6** Alle medlemmer, tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom plikter å varsle om lovbrudd til
619 generalsekretær, eller kontrollkomiteen dersom generalsekretær er berørt.

620
621 **7.7** Alle medlemmer, tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom oppfordres til å varsle om
622 kritikkverdige forhold, som brudd på Grønn Ungdoms vedtekter eller brudd på etiske
623 retningslinjer, til nærmeste overordnede leder. Ved alvorlige forhold, er nærmeste
624 overordnede leder pliktet til å levere bekymringsmelding.

625 626 **8. Rusmidler**

627 **8.1** Grønn Ungdom engasjerer ungdom mellom 12 og 28 år, og skal sørge for at alle
628 medlemmer føler seg trygge på alle arrangementer og møter i regi av Grønn Ungdom.

629
630 **8.2** Det er nulltoleranse for alkohol og illegale rusmidler på alle arrangementer og møter i
631 alle ledd i Grønn Ungdom. Dette gjelder fra møtestart til møteslutt.

632
633 **8.3** Tillitsvalgte og ansatte i Grønn Ungdom skal ikke å drikke alkohol på arrangement i regi
634 av Miljøpartiet De Grønne der mindreårige medlemmer av Grønn Ungdom er tilstede.

635
636 **8.4** Grønn Ungdom skal oppfordre Miljøpartiet De Grønne til å holde flest mulig av sine
637 arrangementer alkoholfrie, trygge og tilgjengelige for mindreårige.

638 639 **9. Innkjøp og materiell**

640 **9.1** Innkjøp til alle arrangementer i Grønn Ungdom skal være vegetarisk.

641
642 **9.2** Alle innkjøp som gjøres på vegne av Grønn Ungdom skal være økologiske og/eller
643 fairtrade dersom dette lar seg gjøre.

644
645 **9.3** Grønn Ungdoms materiell skal, så langt det lar seg gjøre, gjenspeile de verdiene
646 organisasjonen forfekter.

647 648 **10. Grenseoverskridende atferd**

649 **10.1** Ingen former for fysiske, psykiske eller seksuelle overtramp aksepteres i Grønn
650 Ungdom. Ved mistanke, bekymring eller anklage om fysiske, psykiske eller seksuelle overtramp
651 som involverer én eller flere skal det meldes fra til generalsekretær.

652
653 **10.2** Grønn Ungdoms retningslinjer for varsling skal til enhver tid være enkelt tilgjengelige
654 på Grønn Ungdoms nettsider.

655 656 **11. Sanksjoner ved brudd på retningslinjene**

657 Brudd på de etiske retningslinjene kan føre til følgende konsekvenser, avhengig av
658 alvorlighetsgrad:

- 659
660 **11.1** Generalsekretær og talspersoner kan suspendere medlemmer med øyeblikkelig
661 virkning, ved sentralstyrets godkjenning. Landsstyret kan på førstkomende møte
662 opprettholde eller avvise suspensjonen. Ingen kan suspenderes uten først å ha fått mulighet til
663 å forklare seg.
664
665 **11.2** Ved regelbrudd på arrangementer, kan generalsekretær og talspersoner forlange at
666 personen som har begått regelbruddet skal forlate arrangementet.
667
668 **11.3** Ved regelbrudd på arrangementer, kan generalsekretær og talspersoner nekte at
669 Grønn Ungdom skal dekke reise og/eller opphold for arrangementet.
670
671 **11.4** Dersom et medlem eller en ansatt i Grønn Ungdom er mistenkt eller anklaget for å ha
672 utøvd grenseoverskridende seksuell atferd eller å ha begått seksuelle overgrep mot en eller
673 flere personer, kan generalsekretær og talspersoner frita hen fra alle sine verv i organisasjonen
674 til en eventuell suspensjon behandles av sentralstyret.
675
676 **11.5** Generalsekretær har ansvar for oppfølging ved brudd på etiske retningslinjer.
677 Generalsekretær skal orientere talspersonene og disse tre kan innstille på en sanksjon som skal
678 behandles av sentralstyret. Dersom generalsekretær og/eller talspersoner er berørte i saken,
679 gis **partisekretær i Miljøpartiet De Grønne** dette ansvaret.
680

- 681 **11.6** Ved brudd på retningslinjene under kapittel 12 kan man diskvalifiseres fra å stille til
682 fremtidige verv i Grønn Ungdom. Miljøpartiet De Grønne sine valgkomiteer og
683 nominasjonskomiteer kan også informeres om bruddet på retningslinjene.
684
685

686 **12. Rolleforståelse og politisk påvirkning**

- 687 **12.1** Det er ikke tillatt å sitte i Grønn Ungdoms sentralstyre eller landsstyre samtidig som
688 man er ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå.
689
690 **12.2** Dersom man har vært ansatt i et PR- eller kommunikasjonsbyrå, kan man ikke sitte i
691 Grønn Ungdoms sentralstyre eller landsstyre de neste tre årene etter at arbeidsforholdet
692 opphører.
693
694 **12.3** Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske
695 prosesser, så lenge man har et sentralt verv i Grønn Ungdom. Med «sentrale verv» menes verv
696 som velges av landsmøtet, i tillegg til verv i landsstyret.
697
698 **12.4** Det er ikke tillatt å ha en jobb som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske
699 prosesser, så lenge man er stortingsrepresentant eller stortingsvara for Miljøpartiet De
700 Grønne.
701
702 **12.5** Dersom man tidligere har innehatt sentrale verv i Grønn Ungdom, kan man ikke ha en jobb
703 som i hovedsak handler om å påvirke utfallet av politiske prosesser det neste året etter at
704 vervet opphører.
705
706 **12.6** Dersom man tidligere har innehatt sentrale verv i Grønn Ungdom, kan man ikke jobbe med
707 å påvirke Miljøpartiet De Grønne og/eller Grønn Ungdom de neste to årene.
708

708 Til Landsstyret
709 Kopi Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
710 Fra Sentralstyret
711 Dato 08.04.21
712 Saksnr GULS-2-21-16

grønn
ungdom

713

714

REVIDERING AV BUDSJETTET

715

FOR 2021

716 **Bakgrunn og prosess**

717 Landsmøtet vedtar et budsjett hvert år, så budsjettet for 2021 ble vedtatt på Grønn Ungdoms
718 landsmøte i desember 2020. Det er vanlig å revidere budsjettet etter et halvt år, for å gjøre
719 eventuelle nødvendige justeringer. Landsstyret gjør det endelige vedtaket om hvordan det
720 reviderte budsjettet skal se ut.

721

722 Vanligvis består budsjettrevideringen av mindre justeringer: kanskje man ser at sommerleir får
723 flere eller færre deltagere enn opprinnelig planlagt, og justerer deretter, eller at
724 reisekostnadene for sentralstyret blir lavere enn forventet. Det er ikke meningen å flytte et par
725 tusenlapper fram og tilbake under budsjettrevideringen, men se på de ulike budsjettpostene og
726 sørge for at vi ligger an til å få gjennomført det vi skal gjennomføre på en økonomisk forsvarlig
727 måte, at GU ikke kommer til å gå konkurs, og at vi er godt rustet til valgkampen og til neste år.

728

729 Koronasituasjonen gjør budsjettet litt mindre forutsigbart enn til vanlig. Vi har likevel en grei
730 oversikt over hva vi skal prioritere og hva vi får gjennomført.

731

732 Vedlegget viser det foreslåtte reviderte budsjettet, opp mot det vedtatte budsjettet for 2021.
733 Budsjettposter med rosa bakgrunn er endringer der vi får mindre penger – altså lavere inntekt
734 eller høyere utgifter. Budsjettposter med grønn bakgrunn er endringer der vi får mer penger –
735 altså høyere inntekt eller lavere utgifter.

736

737 **Litt om egenkapital**

738 Obs! Det kan ofte være fristende å bruke mer av *egenkapitalen* vår. «Egenkapital» er kort og
739 godt hvor mye penger vi har i banken – hvor mye tilgjengelige midler vi har til enhver tid.

740

741 Grønn Ungdom (og andre partier) pleier å *bygge egenkapital* i mellomvalgsår og bruke av
742 egenkapitalen i valgår. Det betyr at vi sparer penger i mellomvalgsår og bruker dem i valgår,
743 fordi valgkamp er dyrt.

744

745 Vinteren etter valgår er et økonomisk tricky tidspunkt for partier, fordi man gjerne har skrappt
746 kassa i valgkampen, stemmestøtten ikke betales ut før i slutten av mars året etter, og man har
747 en del utlegg på høsten i tillegg til lønn (LS, skoleringer, depositum for neste års sommerleir). Vi
748 bør alltid ha en del i banken for å kunne holde organisasjonen gående og betale ut lønn ved et
749 plutselig inntektsfall.

750
751 En vanlig tommelfingerregel er at man alltid skal ha nok egenkapital til å kunne drifte
752 organisasjonen i tre måneder, slik at ved en konkurs eller lignende kan man betale ut lønn og
753 nødvendige utgifter. For GU vil tre måneders drift tilsvare ca. 450 000 kr. Altså bør vi aldri ha
754 mindre enn 450 000 kr på konto – og helst mer.
755

756 **Prioriteringer**

757 Saksframlegger ønsker å prioritere på følgende måte for det reviderte budsjettet:

- 758 1. Vi skal drive en best mulig valgkamp.
759
760 2. Vi vil ha flest mulige GUere med på flest mulige fysiske arrangementer. Det betyr for
761 eksempel at vi bruker mye penger på sommerleir, og at dersom sommerleir ikke blir
762 mulig så skal vi arrangere høstleir.
763
764 3. Vi skal ha nok egenkapital igjen etter valget til at vi klarer oss fram til stemmestøtten
765 betales ut i mars 2022.
766

767 **Foreslåtte endringer**

768 **Materiell**

769 Kommunikasjonsgruppa har sett på budsjett for produksjon og salg av materiell, og ønsker å
770 justere opp begge postene med 75 000 kr. Dette er en netto null endring – vi øker både
771 utgifter og inntekter med 75 000 kr.
772

773 Endringen skyldes at kommunikasjonsgruppa tror det blir mulig å selge mer materiell enn i
774 2019, og skal produsere en del materiell som egner seg godt for salg. I tillegg blir
775 produksjonskostnaden per brosjyre, per t-skjorte osv litt høyere enn i 2019, fordi vi skal
776 produsere materiell på både bokmål og nynorsk og derfor trenger to ulike trykk.
777

778 **Skoleringer**

779 Vi budsjetterte opprinnelig med å bruke 150 000 kr på skolering (fylkesleder- og
780 økonomiansvarligsamling, talentutviklingsprogram, kanskje Grønnhetsakademiet), pluss 90
781 000 kr på valgkampskoleringer – totalt 240 000 kr.
782

783 Vi har fått avslag på 100 000 kr i skoleringsstøtte fra LNU, så inntektsposten «Bidrag andre
784 organisasjoner (LNU)» er justert ned med 100 000 kr. I tillegg har den første debattskoleringen
785 blitt digital, valgkampsjefskoleringen blir digital, og fylkessekretærene organiserer digitale
786 styreskoleringer. Alle disse har dermed utgifter på tilnærmet null.
787

788 Så hvilke skoleringer har vi igjen, som fortsatt kan bli fysiske?

- 789 1. Debattskolering 18.-20. juni
790 2. Skolering for nyvalgte fylkesledere og økonomiansvarlige i oktober
791 (Debattskoleringen på sommerleir dekkes av sommerleirposten.)
792

793
794 I tillegg har vi folkevalgtsamlingen som ble utsatt fra i fjor. Den dekkes av midler vi har fått av
795 LNU, så om den blir dyrere eller billigere koster den uansett netto 0 kr for GU.
796

797 Saksbehandler mener at debattskoleringen i juni bør beholde hele budsjettet på 90 000 kr til
798 valgkampskolering. En fysisk skolering i juni kan bli dyr hvis vi må overholde strenge
799 smittevernregler.
800

801 Men vi trenger ikke 150 000 kr til fylkesleder- og økonomiansvarligskolering i oktober, så

802 saksbehandler foreslår å justere ned posten til 50 000 kr.

803

804 **Internasjonalt**

805 Saksbehandler har vært i kontakt med Pauline, om hvorvidt vi bør endre posten med penger til
806 internasjonale ting. I utgangspunktet er det budsjettert 10 000 kr. Pauline ønsker å øke denne
807 posten til 20 000 kr. Dette vil gjøre det mulig å:

- 808 1. Bidra like mye til sommerleiren på Åland som det svenske GU gjør.
- 809 2. Sende fire stk (Pauline, Miriam A, Elisabeth og Peter) til COP26 i november.

810 Saksbehandler synes dette høres fornuftig ut og vil gjøre det mulig for flest mulig GUere å delta
811 på internasjonale ting.

812

813 **Landsstyret**

814 LS-1-21 og LS-2-21 blir begge digitale. Saksbehandler håper at vi vil kunne ha et fysisk LS-3 i
815 høst, og foreslår å justere ned landsstyreposten til 60 000 kr for å dekke dette.

816

817 **Kontor**

818 Denne posten er foreslått justert opp med 10 000 kr. Det er fordi koronasituasjonen krever en
819 del tilpasninger for at de frikjøpte og ansatte skal kunne jobbe hjemmefra på en forsvarlig måte,
820 for eksempel innkjøp av ekstra datautstyr.

821

822 **Sommerleir**

823 Sommerleirsjef Elisabeth har laget to alternative budsjetter for sommerleir: ett der vi kan ha 50
824 deltagere, i tillegg til frivilligteam og sentralstyre, og ett der vi kan ha 100 deltagere. Den
825 dyreste varianten vil koste ca. 350 000 kr. Saksbehandler ønsker derfor å øke
826 sommerleirbudsjettet fra 316 750 kr til 350 000 kr. I tillegg har Elisabeth varslet at vi kommer
827 til å få ca. 10 000 kr mindre i billettinntekter enn forventet, så dette er justert ned.

828

829 Obs: Vi anser det per nå som svært sannsynlig at vi klarer å avholde sommerleir. FHI anslår at
830 alle over 18 skal være fullvaksinerte i midten av juli 2021, og flere vaksiner blir nå gradvis
831 godkjent til bruk av unge mellom 12 og 18.

832

833 **Sentralstyret**

834 Det er satt av 90 000 kr til sentralstyret, hvorav 60 000 kr skal brukes på SSTs reiser utenfor
835 skolevalgkampen. Reiseforholdene ser foreløpig dårlige ut, og saksbehandler foreslår å justere
836 ned posten med 15 000 kr.

837

838 **Høstleir og fullmakt til sentralstyret**

839 Landsmøtet vedtok at sentralstyret skulle legge fram en plan for hvordan pengene i budsjettet
840 skal brukes hvis arrangementer må avlyses, og at denne planen skal godkjennes av LS.

841

842 Saksbehandler foreslår følgende:

- 843 1. Dersom sommerleir må avlyses, skal sentralstyret prioritere å arrangere en høstleir
844 eller vinterleir som erstatning.
- 845 2. Penger avsatt til nasjonale arrangementer (sommerleir, LS, GULM, skoleringer) skal
846 brukes på andre nasjonale arrangementer dersom det opprinnelige arrangementet ikke
847 kan avholdes fysisk.
- 848 3. Sentralstyret skal prioritere å få flest mulig GUere på flest mulig fysiske nasjonale
849 arrangementer.
- 850 4. Dersom et arrangement avlyses og det ikke er mulig å bruke pengene på andre fysiske
851 arrangementer, får sentralstyret fullmakt til å enten bruke pengene på valgkamp eller
852 overføre dem til egenkapital for neste år.

853 Det innstilles altså på at LS gir sentralstyret fullmakt til å omdisponere penger dersom en
854 budsjettert post ikke lar seg gjennomføre, i tråd med prioriteringene over. (Sentralstyret fikk

855 en lignende fullmakt av LS i fjor.)

856

857 **Spørsmål til diskusjon**

858 • Er det riktig å gi sentralstyret makt til å omdisponere såpass mye penger? Bør endringer
859 heller gå via epostvotering i LS?

860

861 • Er det riktig å justere opp materiellbudsjettet såpass mye?

862

863 **Saksbehandlers konklusjon**

864 Saksbehandler mener det innstilte reviderte budsjettet gir oss gode retningslinjer for resten av
865 året. Saksbehandler tror også det er viktig at SST får fullmakt til å omfordele budsjettmidlene i
866 større grad enn vanlig, slik vi gjorde i fjor. Dette vil gjøre det mulig å være fleksibel i den usikre
867 situasjonen vi står ovenfor.

868

869 **Forslag til vedtak**

870 **F1:** Det reviderte budsjettet for 2021 vedtas slik det foreligger.

871

872 **F2:** Landsstyret gir SST følgende instruksjer og fullmakter for den økonomiske styringen av
873 Grønn Ungdom i 2021:

- 874 1. Dersom sommerleir må avlyses, skal sentralstyret prioritere å arrangere en høstleir
875 eller vinterleir som erstatning.
- 876 2. Penger avsatt til nasjonale arrangementer (sommerleir, LS, GULM, skoleringer) skal
877 brukes på andre nasjonale arrangementer dersom det opprinnelige arrangementet ikke
878 kan avholdes fysisk. Sentralstyret får fullmakt til å omdisponere disse midlene ved
879 behov.
- 880 3. Sentralstyret skal prioritere pengene å få flest mulig GUere på flest mulig fysiske
881 nasjonale arrangementer.
- 882 4. Dersom et arrangement avlyses og det ikke er mulig å bruke pengene på andre fysiske
883 arrangementer, får sentralstyret fullmakt til å enten bruke pengene på valgkamp eller
884 overføre dem til egenkapital for neste år.

885

886 **Vedlegg**

887 1 - Forslag til revidert budsjett for 2021

888

889

890 Med vennlig hilsen

891

892 Miriam Langmoen,

893 *generalsekretær*

894

895 Oslo, 8. april 2021

896

2021

**Vedtatt
GULM 20**

**Forslag
revidert
budsjett**

Note til foreslått revidert budsjett

Sum inntekter	3 789 526	3 754 526	
Statlig støtte etter partiloven	267 526	267 526	
Medlemskontingent	70 000	70 000	
Inntekter forretningsvirksomhet	100 000	175 000	
Andre inntekter (inkl egenandeler LM og sommerleir)	125 000	115 000	<i>35.000 til landsmøtet, 75.000 til sommerleir, 5.000 til skoleringer</i>
Bidrag privatpersoner og foretak			
Bidrag andre organisasjoner (LNU)	790 000	690 000	<i>500.000 Frifond, 190.000 Momskompensasjon</i>
Støtte fra MDG	1 299 000	1 299 000	
Overføring fra lokallag	1 138 000	1 138 000	<i>65% av stemmestøtten fylkeslagene mottar. Ingen fylkeslag skal sitte igjen med mindre enn 40 000 kr i stemmestøtte.</i>
Sum kostnader	4 294 276	4 224 026	
Drift	378 276	388 276	
Bemanning drift (faste)	127 276	127 276	<i>Økonomimedarbeider</i>
Husleie, kontor, regnskap, o.l. (fast)	211 000	221 000	<i>33.000 NationBuilder, 85.000 andre datasystemer, 33.000 revisjon, 60.000 husleie, 10.000 hjemmekontorutgifter</i>
Andre kostnader drift	40 000	40 000	<i>Medlemsskap FYEG</i>
Kommunikasjon og valgkamp	1 130 000	1 205 000	
Bemanning kommunikasjon (faste)			<i>305.000 Rådgiver på politikk og kommunikasjon, 95.000 Frikjøp kommunikasjonssjef</i>
Ekstra bemanning valgkamp	400 000	400 000	
Materiell	380 000	455 000	
Markedsføring (luft)	190 000	190 000	<i>20.000 overføres fra 2020</i>
Åpne møter, verving, arr. (bakke)	60 000	60 000	<i>Inkluderer reiser i skolevalgkampen</i>
Annet valgkamp	100 000	100 000	<i>90.000 Valgkampskolering</i>

Org og møter	2 311 000	2 155 750	
Bemanning organisasjon (faste)	1 409 000	1 409 000	862.000 Lederverv, 547.000 andre ansatte
Sentralstyret (SST)	90 000	75 000	45.000 skal gå til reise utenfor skolevalgkampen
Landsstyret (LS)	143 500	60 000	
Landsmøte (GULM)	186 750	186 750	
Skolering, internasjonalt, komiteer og annet	165 000	75 000	50.000 Skolering, 20.000 Internasjonalt, 5.000 Valgkomiteen, 0 Kontrollkomiteen, 0 MDGLM-delegasjonen
Sommerleir	316 750	350 000	

Lokallag og andre	475 000	475 000	
Utbetaling LNU-midler til fylkeslag	475 000	475 000	
Støtte fylkeslag			
Utlegg lokallag			
Tilbakebetaling ubrukne midler til LNU			

Årsresultat	-504 750	-469 500	
--------------------	-----------------	-----------------	--

Egenkapital 01.01	1 000 000	1 000 000	
Egenkapital 31.12	495 250	530 500	

897
898
899

899 Til Landsstyret
900 Kopi Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
901 Fra Sentralstyret
902 Dato 04.02.21
903 Saksnr GULS-2-21-19

grønn
ungdom

904

REVIDERING AV VEDTEKTER

905

906

907 **Bakgrunn**

908 Vedtektene er Grønn Ungdoms «grunnlov» – de mest grunnleggende reglene vi har, og de som
909 er vanskeligst å endre. Det er oddetallsår, så vedtektene sier at vi skal revidere vedtektene. Det
910 vil til vanlig skje på det ordinære landsmøtet gjeldende år, men vil nå skje på det
911 ekstraordinære landsmøtet i april eller mai. Landstyret skal innstille på vedtektsendringer til
912 landsmøtet. Og sentralstyret skal innstille på vedtektsendringer overfor landsstyret. Det åpnes
913 for endringer på alle vedtektene, men legges opp til spesielt grundig prosess med utfyllende
914 sakspapirer på enkelte av «større» og mer avgjørende vedtektene.

915

916 I tillegg til vedtektene, som gjelder for Grønn Ungdom nasjonalt, så har vi også
917 *standardvedtekter for fylkes- og lokallag*. Dette er vedtekter som gjelder for alle fylkes- og
918 lokallag, med mindre disse har vedtatt egne, separate vedtekter. Disse skal også revideres i år.

919

920 Du kan se den fulle oversikten over alle forslag, med sentralstyrets innstilling, her:

921 <https://tinyurl.com/3h9dk9ae>

922

923 I dette saksframlegget redegjøres det kun for argumentene for og mot hver endring, og ikke for
924 hva sentralstyret har innstilt.

925

926 Arbeidet med å revidere vedtektene har primært blitt ledet av Teodor, som har sett på de
927 «store» prinsipielle vedtektsdebattene. Kontrollkomiteen og generalsekretær har supplert ved
928 å se på andre organisatoriske endringer. I tillegg har sentralstyret fått mulighet til å spille inn
929 endringsforslag, og to av forslagene i dette saksframlegget er fremmet av henholdsvis
930 internasjonal kontakt Pauline og sentralstyremedlem Christine.

931

932 Under følger diskusjon om og forslag til alternativer til et utvalg vedtekter. Alternativene til
933 gjeldende vedtekt vil i sakspapiret bli skrevet som § x.x B og § x.x C og så videre, mens
934 gjeldende vedtekt vil stå som § x.x A. For eksempel: § 1.1 A betyr gjeldende vedtekt, altså det
935 som står i vedtektene nå, mens § 1.1 B og § 1.1 C er alternative vedtekter som er funnet på for
936 anledningen. Der det er snakk om standardvedtektene, er det satt en «S» foran (type «S §1.1»).

937

938 Det kreves 2/3 flertall på landsmøtet for å endre en vedtekt, men bare vanlig ½ flertall i
939 sentralstyret og landsstyret når vedtekter innstilles på overfor et høyere organ.

940

941 Du kan finne dagens vedtekter her: <https://tinyurl.com/97c8hm38>

942 Dagens standardvedtekter ligger her: <https://tinyurl.com/3xv99uvr>

943

944 **Veldig viktig om frister**

945 1. mai (lørdagen på landsstyremøtet) er **absolutt siste friste** for å fremme endringsforslag til
946 vedtektene til landsmøtet. Det betyr at verken fylkeslag eller enkeltmedlemmer kan foreslå
947 noen nye endringer til vedtektene etter 1. mai, og det blir heller ikke mulig å komme med nye
948 endringsforslag på landsmøtet. Man kan heller ikke fremme endringsforslag på de
949 endringsforslagene som allerede er sendt inn.

950
951 **Altså: Hvis du eller fylkeslaget ditt ønsker å endre vedtektene i år, så må dere sende inn**
952 **endringsforslag aller senest 1. mai.**

953
954 Forslag om å endre vedtektene må fremmes av et formelt organ (for eksempel SST eller LS), et
955 lokal- eller fylkeslag, eller minst tre medlemmer.

956
957

958 **Diskusjon nr. 1: Dele politikk med MDG eller ikke?**

959
960 § 2.2 i vedtektene lyder:
961 *Politikken som vedtas i Grønn Ungdoms nasjonale organer står som gjeldende fram til annet blir*
962 *vedtatt i tilsvarende eller høyere organer i Grønn Ungdom eller ved neste revidering av Miljøpartiet De*
963 *Grønnes arbeidsprogram.*

964
965 **Alternativ 1: Dele politikk med MDG (2.2 A)**
966 *Vi beholder vedtekten som den er.*

967
968 **Alternativ 2: Ikke dele politikk med MDG (2.2 B)**
969 *Ny § 2.2 B: Politikken som vedtas i Grønn Ungdoms nasjonale organer står som gjeldende fram til*
970 *annet blir vedtatt i tilsvarende eller høyere organer i Grønn Ungdom. Miljøpartiet De Grønnes*
971 *partiprogram fungerer som Grønn Ungdoms politikk der Grønn Ungdom ikke har vedtatt noe annet.*
972

973 **Argumenter for å beholde dagens politikkdeling med MDG**

974 Vi er det eneste ungdomspartiet for et stortingsparti som deler politikk med moderpartiet sitt,
975 og sånn har vi lenge eller kanskje alltid hatt det i Grønn Ungdom. Slik vi gjør det i Grønn
976 Ungdom med dagens vedtekter, er at alle våre politiske uttalelser og plattformer egentlig bare
977 er innspill til MDGs programprosess. Når MDG vedtar nytt program hver fjerde år, blir MDGs
978 program Grønn Ungdoms politikk før en ny fireårsperiode med politikktutvikling starter på nytt.
979 Grønn Ungdoms egenvedtatte politikk slettes altså hvert fjerde år og erstattes av MDGs
980 partiprogram.

981
982 En fordel med denne løsningen, er at vi holder oss tett på MDG og ikke risikerer å på sikt få en
983 politikk som strider totalt med MDG sin, slik man kanskje kan se at har skjedd i andre partier.
984 Det gjør kanskje at vi både føler oss mer hjemme i moderpartiet, og at moderpartiet lytter mer
985 til oss og opplever at vi er på lag.

986
987 En annen fordel er at det er mer ærlig overfor velgere og medlemmer. Grønn Ungdom driver
988 valgkamp for MDG og en stemme på oss er derfor alltid en stemme på MDG, og vi bør derfor
989 kunne stå inne for politikken deres. Dagens ordning åpner uansett for en del fleksibilitet: vi står
990 inne for MDGs politikk, men kan markere uenigheter gjennom midlertidige politiske uttalelser.

991
992 En annen fordel med dagens ordning er at det kanskje gjør oss mer skjerpa og bedre på å ta
993 diskusjoner på nytt og ikke låse oss til tidligere løsninger. Vi kan ikke vedta uttalelser eller
994 plattformer og bare hvile oss på dem i flere år. Vi må aktivt inn og vedta politikk på nytt dersom
995 vi ønsker å beholde den. Det gjør at nye medlemmer blir invitert inn til å føle mer eierskap til
996 Grønn Ungdoms politikktutvikling, og vi unngår at vi sitter med politikk vi har vedtatt for veldig

997 mange år siden og som det er da er uklart om gjelder eller ikke gjelder lenger. Dessuten åpner
998 dagens ordning for at vi ikke trenger å behandle politiske områder der vi tenker at Grønn
999 Ungdom ikke har noe spesielt å utsette på MDGs politikk, vi kan konsentrere oss om de
1000 områdene der vi føler at MDG må utfordres.

1001

Argumenter for å være politisk fristilt fra MDG

1002 Som sagt, har alle de andre store ungdomspartiene helt fristilt politikk, gjerne egne politiske
1003 programmer. Det finnes det også en del fordeler med.

1004

1005
1006 En fordel med den ordningen er at det gir mer selvstyre til Grønn Ungdom. Vi kan til en hver tid
1007 mene akkurat det vi ønsker å mene. Hvis vi alltid gjør hele MDGs program til vår egen politikk,
1008 kan vi spesielt rett etter at nytt program er vedtatt offisielt mene ting som det er et stort flertall
1009 mot å mene i Grønn Ungdom. Overgangen fra å ha store mengder egen politikk vedtatt over en
1010 fireårsperiode til å ikke ha noe politikk utover MDGs program, er veldig brå. Hvis det er
1011 synspunkter Grønn Ungdom har jobbet aktivt for å få gjennomslag for i en programprosess,
1012 men så taper, vil det kanskje virke unaturlig at vi da automatisk endrer vår offisielle mening om
1013 saken, når alle vet at vi «egentlig» mener det vi mente før. Dagens ordning krever at alle som
1014 snakker på vegne av politikken vår må gjøre tolkninger på hva Grønn Ungdom «egentlig»
1015 mener, spesielt den første tiden etter nytt vedtatt program, før vi har rukket å behandle
1016 politikken på nytt. Hvis det er en ungdomspartilederdebat rett etter MDGs landsmøte, og
1017 temaet er oljesluttdato, skal vi da si at vi mener 2035, som kanskje er det MDG vedtar, eller
1018 2030, som er det Grønn Ungdom mente inntil programmet ble vedtatt? Den som deltar i
1019 debatten må da gjøre tolkninger, og det vil ligge mye makt i dette.

1020

1021 En annen fordel med ordningen med å være politisk fristilt MDG, er at vi med den kanskje vil
1022 føle oss nødt til å behandle mer politikk på flere områder enn vi gjør nå. Det kan øke
1023 kunnskapsnivået i Grønn Ungdom og bidra til at vi stiller sterkere i politiske diskusjoner i MDG.
1024 I hvilke rammer vi ordner politikken vår med en sånn modell, er en annen diskusjon og trenger
1025 ikke bestemmes av vedtektene. Noen ungdomspartier har ett helhetlig ungdomspartiprogram,
1026 mens andre har flere mindre programmer som revideres på ulike tidspunkter. Man kan også
1027 være politisk fristilt MDG uten å ha eget program, men heller vedta uttalelser løpende slik vi
1028 har gjort til nå.

1029

1030 Hvis noen har andre forslag til endringer av § 2.2, blir det nummerert som endringsforslag som
1031 § 2.2 C, § 2.2 D, og så videre.

1032

Diskusjon nr. 2: Hvilken ledelsesmodell skal vi ha?

1033 Spørsmålet om hvilken ledelsesmodell vi skal ha, reguleres av § 6.2, men henger også sammen
1034 med § 5.2, § 6.3 og § 7.1. Endringer i § 6.2 vil også medføre at det må gjøres endringer i Grønn
1035 Ungdoms økonomiske retningslinjer. Sakspapiret vil ta utgangspunkt i § 6.2, også vil de ulike
1036 alternativene for § 6.2 også medføre endringer for § 5.2, § 6.3, § 7.1 og et nytt § 6.x. Hvis man
1037 har andre forslag på varianter av de ledelsesmodellene som foreslås i sakspapirer, må de
1038 sendes inn som endringsforslag som § 6.2 F, § 6.2 G, og så videre

1039

1040 § 6.2 lyder i dag:

1041 *Sentralstyret består av følgende verv:*

1042

- 1043 • to talspersoner av forskjellig kjønn
- 1044 • generalsekretær
- 1045 • inntil syv styremedlemmer
- 1046 • internasjonal kontakt

1047

1048 § 5.2 lyder: *Landsstyret består av talspersoner og fylkesrepresentanter valgt i henhold til § 10.2. Hele*

1049 sentralstyret har tale- og forslagsrett.

1050

1051 § 6.3 lyder: *Talspersonene har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom og har*
1052 *særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid.*

1053

1054 § 7.1 lyder: *Ledelsen består av talspersonene og generalsekretæren. Ledelsen har ikke*
1055 *varamedlemmer.*

1056

1057 **Alternativ 1: Talsperson-modell (6.2 A)**

1058 Vi beholder vedtektene som de er, og beholder derfor en ledelsesmodell med to talspersoner
1059 av ulikt kjønn.

1060

1061 **Alternativ 2: Leder/nestleder-modell (6.2 B)**

1062 § 6.2 B: *Sentralstyret består av følgende verv:*

1063

- *leder*

1064

- *nestleder*

1065

- *generalsekretær*

1066

- *inntil syv styremedlemmer*

1067

- *internasjonal kontakt*

1068

1069 Disse endringene eller tilleggene blir da en del av pakka:

1070

1071 § 5.2 B: *Landsstyret består av leder, nestleder og fylkesrepresentanter valgt i henhold til § 10.2. Hele*
1072 *sentralstyret har tale- og forslagsrett.*

1073

1074 § 6.3 B: *Leder har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom og har særskilt ansvar*
1075 *for organisasjonens politiske arbeid.*

1076

1077 § 6.x B: *Nestleder har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom i leders fravær og*
1078 *har sammen med leder et særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid.*

1079

1080 § 7.1 B: *Ledelsen består av leder, nestleder og generalsekretær. Ledelsen har ikke varamedlemmer.*

1081

1082 **Alternativ 3: Leder/nestledere-modell (6.2 C)**

1083 § 6.2 C: *Sentralstyret består av følgende verv:*

1084

- *leder*

1085

- *to nestledere*

1086

- *generalsekretær*

1087

- *inntil seks styremedlemmer*

1088

- *internasjonal kontakt*

1089

1090 Disse endringene eller tilleggene blir da en del av pakka:

1091

1092 § 5.2 C: *Landsstyret består av leder, nestledere og fylkesrepresentanter valgt i henhold til § 10.2. Hele*
1093 *sentralstyret har tale- og forslagsrett.*

1094

1095 § 6.3 C: *Leder har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom og har særskilt ansvar*
1096 *for organisasjonens politiske arbeid.*

1097

1098 § 6.x C: *Nestlederne har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom i leders fravær og*
1099 *har sammen med leder et særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid. En nestleder utpekt av*
1100 *landsstyret blir fungerende leder ved leders lengre tids fravær.*

1101

1102 § 7.1 C: *Ledelsen består av leder, nestledere og generalsekretær. Ledelsen har ikke varamedlemmer.*

1103

1104

1105

1106 **Alternativ 4: Leder og nummererte nestledere (6.2 D)**

1107 § 6.2 D: *Sentralstyret består av følgende verv:*

- 1108 • *leder*
- 1109 • *første nestleder*
- 1110 • *andre nestleder*
- 1111 • *generalsekretær*
- 1112 • *inntil seks styremedlemmer*
- 1113 • *internasjonal kontakt*

1114

1115 Disse endringene eller tilleggene blir da en del av pakka:

1116

1117 § 5.2 D: *Landsstyret består av leder, nestledere og fylkesrepresentanter valgt i henhold til § 10.2. Hele sentralstyret har tale- og forslagsrett.*

1118

1119 § 6.3 D: *Leder har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom og har særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid.*

1120

1121 § 6.x D: *Nestlederne har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom i leders fravær og har sammen med leder et særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid. Første nestleder blir fungerende leder ved leders lengre tids fravær. Andre nestleder blir fungerende leder ved både leder og første nestleders lengre tids fravær.*

1122

1123 § 7.1 D: *Ledelsen består av leder, nestledere og generalsekretær. Ledelsen har ikke varamedlemmer.*

1124

1125 **Alternativ 5: Leder og spesialiserte nestledere (6.2 E)**

1126 § 6.2E: *Sentralstyret består av følgende verv:*

- 1127 • *leder*
- 1128 • *politisk nestleder*
- 1129 • *organisatorisk nestleder*
- 1130 • *generalsekretær*
- 1131 • *inntil seks styremedlemmer*
- 1132 • *internasjonal kontakt*

1133

1134 Disse endringene eller tilleggene blir da en del av pakka:

1135

1136 § 5.2 E: *Landsstyret består av leder, politisk nestleder og fylkesrepresentanter valgt i henhold til § 10.2. Hele sentralstyret har tale- og forslagsrett.*

1137

1138 § 6.3 E: *Leder har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom og har særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid.*

1139

1140 § 6.x E: *Nestlederne har landsmøtets tillit til å uttale seg på vegne av Grønn Ungdom i leders fravær. Politisk nestleder har med leder et særskilt ansvar for organisasjonens politiske arbeid, og blir fungerende leder ved leders lengre tids fravær. Organisatorisk nestleder har med generalsekretær et særskilt ansvar for organisasjonens organisatoriske arbeid.*

1141

1142 § 7.1 E: *Ledelsen består av leder, nestledere og generalsekretær. Ledelsen har ikke varamedlemmer.*

1143

1144 **Forslag om kjønnskvoltering i ledelsen:**

1145

1155 § 6.y A: *Minst to kjønn må være representert i ledelsen*

1156

1157 § 6.y B: *I ledelsen skal det være maksimalt 50 % representasjon av ett og samme kjønn.*

1158

1159 **Om hvorfor dette behandles nå**

1160 Diskusjonen om ledelsesmodell i Grønn Ungdom har kommet og gått i mange år, og det har blitt
1161 votert over forslag om å gå vekk fra talspersonmodellen flere ganger. En av grunnene til at det
1162 legges opp til en spesielt god behandling av dette nå, er at vi for første gang har mulighet til å
1163 behandle spørsmålet om ledelsesmodell på et annet landsmøte enn det landsmøtet hvor
1164 ledelsen velges på. Begge sittende talspersoner har varslet at de ikke vil søke gjenvalg ved
1165 neste ordinære landsmøte. Det gjør at vi kan sette ledelsesmodeller opp mot hverandre uten å
1166 ta hensyn til om enkeltpersoner i ledelsen må tre ut av vervet sitt eller ikke. Flere har
1167 argumentert for at det vil gjøre at vi for første (og kanskje siste gang på lenge) vil kunne få en
1168 reell behandling av spørsmålet.

1169

1170 **Argumenter for talspersonmodell**

1171 Et argument for talspersonmodellen er at den stort sett har fungert veldig bra i Grønn Ungdom.
1172 Det er mange år siden vi har hatt leder i Grønn Ungdom, og vi har derfor mye mer erfaring med
1173 å få en talspersonmodell til å fungere. Leder og nestleder vil være nytt, og kanskje vanskelig
1174 terreng, og det kan ta tid å finne riktig form på det.

1175

1176 Et annet argument er at man med to talspersoner får mulighet til å profilere én
1177 ungdomspartileder mer enn om man hadde hatt en leder. Det er lettere å få oppmerksomhet i
1178 media når man er talsperson enn når man er nestleder, som vil være alternativet.

1179 Talspersonmodellen kan derfor argumenteres for å ha gjort det enklere for Grønn Ungdom å
1180 være synlige i mediebildet. Med to talspersoner kan man fordele politiske saksområder mellom
1181 seg og sørge for at organisasjonen deltar i flere debatter samtidig.

1182

1183 Så talspersonmodellen gjør at man kan være to steder på en gang, på en måte. Det gjelder også i
1184 det organisatoriske arbeidet. Flere fylkes- og lokallag kan få besøk oftere av «lederen» og flere
1185 undergrupper i sentralstyret kan ha representasjon av «lederen» når det er to talspersoner.
1186 Dessuten er det med to personer som deler på enkelte ansvarsoppgaver, lettere å være godt
1187 representert inn i organer i MDG og i annet organisatorisk arbeid.

1188

1189 En annen fordel med talspersonmodellen er at den er mindre sårbar for sykdom og andre
1190 unntakstilstander. Med denne modellen har to likestilte ledere mulighet til å støtte seg på
1191 hverandre.

1192

1193 Et vanlig argument for talspersonmodellen er at den fører til maktspredning. Makten fordeles
1194 mellom flere og man sikrer at minst to kjønn til en hver tid er med og lede Grønn Ungdom. Med
1195 bare én leder kan for mye innflytelse og ansvar tilfalle en person og dårlige ideer kan bli
1196 sjeldnere korrigert. Talspersonmodellen åpner også for at det vil være flere som kan kjenne seg
1197 igjen i organisasjonens «leder», uavhengig av kjønn, men også potensielt geografi og politisk
1198 ståsted. Mange grønne partier har eller har hatt talspersoner på grunn av det politiske
1199 budskapet det er å tenke maktspredning på denne måten, og flere i MDG har derfor omtalt
1200 talspersonmodellen som en del av «partiets sjel», altså en del av det unike og spennende med
1201 vår bevegelse.

1202

1203 Et vanlig argument mot talspersonmodellen, som sakspapiret vil komme tilbake til i neste del,
1204 er at den gjør det vanskelig for oss i det eksterne arbeidet: at det blir vanskeligere å få med seg
1205 hvem «lederen» er og vanskeligere å bygge opp en ordentlig sterk og gjenkjennelig politisk
1206 personprofil, som er noe man vet at er viktig i politikken i dag. Et argument mot det argumentet

1207 er at det kanskje ikke er så innmari viktig i et ungdomsparti. Enkelte i Grønn Ungdom var for å
1208 bytte til vanlig ledermodell i MDG, men er ikke nødvendigvis for å gjøre det i GU, fordi ting er
1209 annerledes i ungdomspartier. Ungdomspartiledere er uansett mye mindre profilerte enn
1210 moderpartiledere og behovet for veldig kjente ledere er mindre i ungdomspartier enn i partier.
1211 Ungdomspartiledere sitter gjerne bare 2-4 år i vervet, men partiledere kan sitte over 15 år.

1212
1213 Til slutt, talspersonvervet er kanskje den aller beste skoleringsarenaen vi har i organisasjonen.
1214 Med talspersoner så får vi kanskje trent opp flere unge politikere (som så kan ta over MDG) enn
1215 vi vil med leder og nestleder. Man kan argumentere for at et nestlederverv vil være mindre
1216 skolerende enn et talspersonverv.

1217

1218 **Argumenter for leder/nestleder(e)-modell**

1219 Det er naturlig å tenke seg at alternativet til å ha talspersoner er å ha leder og én eller to
1220 nestledere.

1221
1222 Et vanlig argument for en slik modell, er at den er langt vanligere og mye mindre forvirrende for
1223 velgere, medlemmer og media. Grønn Ungdom bør bruke mest mulig tid på å argumentere for
1224 politikk og overbevise folk om det politiske prosjektet vårt, og ikke bruke tid på å forklare folk
1225 hvordan ledelsesmodellen vår er. Talspersonmodellen kan være litt fremmedgjørende for folk,
1226 noen kan synes den er litt rar og at vi blir litt «alternative». Folk skjønner ikke hva som er greia
1227 og kan anta at «talsperson» er noe annet enn det faktisk er. Det er flere eksempler opp gjennom
1228 årene på at media eller til og med aktive MDG-ere har trodd at Grønn Ungdom har en leder
1229 som ikke er en av talspersonene eller har omtalt en av talspersonene som leder. Nå som MDG
1230 har leder og nestledere, kan det kanskje bli mer av denne forvirringen.

1231
1232 Et annet argument for leder, er at det er ryddigere og ikke gir plass til uformelle
1233 maktstrukturer. Ulempene med «flat struktur», når flere deler på makta uten at det spesifiseres
1234 hvem som bestemmer hvis det er uenigheter, er at det kan oppstå uformelle maktstrukturer.
1235 Noen vil ofte ta ledelsen uansett og det kan bli uklart for organisasjonen hvem som egentlig
1236 bestemmer.

1237
1238 For en leder kan det også være lettere å lede, altså stake ut kurs og ta eierskap til retningen på
1239 organisasjonen. Med to talspersoner, spesielt hvis de skulle være uenige om noe, kan
1240 organisasjonen i blant risikere å mangle ledelse. Ingen sitter med det fulle og hele ansvaret for
1241 organisasjonens politiske retning og utvikling, og vi kan risikere ansvarspulverisering på viktige
1242 områder.

1243
1244 Det er også fare for konflikt med en talspersonmodell. Vi har heldigvis ingen veldig gode
1245 eksempler på dette i Grønn Ungdom, men i MDG har det vært tilfelles mer talspersoner som
1246 ikke klarer å samarbeide, som har dårlig personkjemi eller er veldig uenige om retningen til
1247 partiet. Det kan skje i Grønn Ungdom også. Det kan også skje med leder og nestleder(e), for de
1248 vil også måtte samarbeide godt, men da er det mer avklart hvem som har mer tillit enn de(n)
1249 andre fra landsmøtet og hvem som har siste ordet. De fleste viktige avgjørelser som tas i Grønn
1250 Ungdom, tas av organer som sentralstyret, landstyret og landsmøtet, men mange løpende
1251 avgjørelser og ting som haster tas også av talspersonene og ledelsen i dag. Med ledermodell vil
1252 det være mer avklart hvem som har tillit fra landsmøtet til å ta de avgjørelsene som ikke rekker
1253 behandling i et organ.

1254
1255 Et annet argument for leder og nestleder(e), er at det er ordningen som i dag er i MDG. Det kan
1256 argumenteres for at det er naturlig å samkjøre ledelsesmodell med moderpartiet vårt. Et av
1257 hovedargumentene for å bytte til leder i MDG, var at det er lettere å kommunisere eksternt.
1258 Talspersonmodellen er forvirrende for mange, og det er viktig i politikken å bygge opp politiske

1259 profiler som velgerne kjenner igjen og liker. Det er vanskeligere å få til med to ledere, enn med
1260 én, i hvert fall i et lite parti som MDG. De samme argumentene kan absolutt tenkes å gjelde for
1261 Grønn Ungdom også. Vi kan kanskje lettere få en kjent frontfigur for organisasjonen vår hvis vi
1262 bare har én leder og ikke to.

1263

Argumenter for de ulike leder/nestleder(e)-modellene

1264 Hvis vi går for en modell med leder og nestleder(e), må vi ta stilling til hvor mange nestledere vi
1265 skal ha og eventuelt hvilken rolle de ulike nestlederne skal ha. Det finnes sikkert flere
1266 alternativer enn det som er skissert i sakspapirer her. Alternativene som er lagt fram er å ha én
1267 leder i tillegg til:

1268 - én nestleder

1269 - to likestilte nestledere

1270 - første nestleder og andre nestleder

1271 - politisk nestleder og organisatorisk nestleder

1272

Hvordan gjøres det andre steder?

1273 AUF har én nestleder. Natur og Ungdom, Unge Venstre, Unge Høyre, FpU, Sosialistisk Ungdom
1274 og Rød Ungdom har første- og andre nestleder. Senterungdommen og KrFU har politisk
1275 nestleder og organisatorisk nestleder.

1276

1277 Blant stortingspartiene, så har MDG, Arbeiderpartiet og SV to likestilte nestledere. Høyre,
1278 Rødt, Frp, Venstre, Krf og Senterpartiet har første- og andre nestleder.

1279

En eller to nestledere?

1280 Den modellen som vil ligne mest på talspersonmodellen er modellen med én nestleder. Med
1281 den så kan man fortsatt frikjøpe hele ledelsen uten å gjøre endringer i lønnsposten i budsjetten.
1282 Hvem i ledelsen som frikjøpes og ikke betemmes ikke av vedtektene, men de økonomiske
1283 retningslinjene og budsjettet, og vil ikke bli diskutert i denne saken. Men modellen med én
1284 nestleder vil i hvert fall gjøre det lett å videreføre hovedtrekkene ved dagens ledelse, siden den
1285 kun vil bestå av tre personer. Det er derimot en ganske sjelden modell, og brukes bare av AUF
1286 blant partiene og ungdomspartiene. En fordel med den modellen er at den gir mye ansvar til
1287 nestlederen. Det kan være lettere for en nestleder å lykkes med profilering og å føle eierskap til
1288 rollen hvis hen ikke deler den med en annen. To nestledere vil fort få et svakere mandat enn en
1289 enkeltstående nestleder.

1290

Ledelse på tre eller fire personer?

1291 Modellen med én nestleder vil gi en ledelse på tre personer, som i dag, jo mindre ledelsen
1292 utvides med et ekstra medlem, mens en modell med to nestledere vil gi en ledelse på fire
1293 personer. En ledelse på tre personer er det vi har erfaring med i Grønn Ungdom, og er også noe
1294 vi har gode erfaringer med. Det er mange nok til å sørge for meningsbrytning og ulik
1295 representasjon, men få nok til at alle får en avgjørende rolle og at det ikke blir
1296 ansvarspulverisering. En ledelse på fire personer vil potensielt gi mer arbeidskapasitet og sørge
1297 for at flere deler av organisasjonen føler seg representert inn i ledelsen. Dessuten er en ledelse
1298 på fire personer langt vanligere enn en ledelse på tre. Det kan tyde på at det fungerer. En
1299 ledelse på fire personer vil – på godt og vondt – ha vanskeligere med å oppnå konsensus og med
1300 en slik modell vil nok flere av de avgjørelsene som i dag tas av ledelsen løftes videre til
1301 sentralstyret. Det kan gi bedre forankring, men gjøre ledelsen mindre operativ.

1302

Likestilte, nummererte eller spesialiserte nestledere?

1303 Hvis vi går for to nestledere, må vi bestemme oss for om de skal være likestilte, nummererte
1304 eller ha spesielle rollen som politisk og organisatorisk nestleder.

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311 Sistnevnte modell er ganske uvanlig, og brukes bare blant Senterungdommen og KrFU blant
1312 ungdomspartiene og ikke i noen av moderpartiene. En fordel med den modellen er at den
1313 kanskje gir et tydeligere mandat til nestlederne, der den ene skal jobbe spesielt opp mot
1314 lederen og det politiske, mens den andre skal jobbe tettere med generalsekretær, som jo i dag
1315 på en måte er organisatorisk leder. Hvis man vil ha én i ledelsen i tillegg til generalsekretær som
1316 har spesielt ansvar for organisasjon, så kan det være lurt å spesifisere dette i rollenavnet. Det
1317 kan hende at det er for mye om tre av fire i ledelsen har særskilt ansvar for det politiske, mens
1318 bare én har hovedansvar for det organisatoriske. På den annen side, er det etter hvert mange
1319 ansatte i Grønn Ungdom og de fleste i sekretariatet jobber inn mot det organisatoriske.

1320
1321 Modellen med to likestilte nestledere har den fordelen at den gir like mye tillit til begge
1322 nestlederne, og gir dem rom til å begge finne litt formen på rollen selv. Det kan argumenteres
1323 for at det kanskje ikke er noe poeng å nummerere nestlederne annet enn at det definerer et
1324 tydelig hierarki, og at det nettopp legger opp til et hierarki som i det daglige arbeidet ikke er
1325 nødvendig. På den annen side, vil nummererte nestledere definere tydeligere hvem som har
1326 ansvar i leders fravær. Da det ble klart at Une skulle ut i lengre permisjon, var det ingen
1327 automatikk i om det skulle være Arild eller Kriss som skulle overta midlertidig. Da måtte
1328 Landstyret velge det. Med nummererte nestledere ville det vært landsmøtet som definerte
1329 hvem som skulle tatt over i permisjonsperioden, og det er kanskje både mer ryddig og mer
1330 demokratisk.

1331

1332 **Kjønnskvalitering i ledelsen**

1333 Hvis vi beholder dagens ledelsesordning med talspersonmodell, er det ingen grunn til å legge til
1334 noen bestemmelse om kjønnsrepresentasjon, for det vil være minst to ulike kjønn representert
1335 blant de tre i ledelsen uansett.

1336

1337 Hvis vi endrer til leder og nestleder, men altså beholder en ledelse på tre personer, kan det
1338 være grunn til å legge til en vedtekt om at minst to kjønn må være representert i ledelsen. Det
1339 vil i så fall være å videreføre dagens kjønnsbalanse i ledelsen. Et alternativ til å si at minst to
1340 kjønn skal være representert i ledelsen, er å si at leder og nestleder alltid skal ha ulikt kjønn,
1341 men det forslaget er ikke lagt med i sakspapirene, da det er vurdert til å være litt unødvendig
1342 lite fleksibelt.

1343

1344 Hvis vi utvider til en ledelse på fire personer, har vi tre alternativer. Det ene er å ikke ha noen
1345 krav om kjønnsrepresentasjon i det hele tatt, men la det være opp til landsmøtet å velge dem
1346 man har mest tillit til. Det andre er å si at minst to kjønn skal være representert i ledelsen. Med
1347 de to vanligste kjønne vil det bety enten en 1/3-fordeling eller en 2/2-fordeling. Det tredje
1348 alternativet er å kreve at det skal være maksimalt 50% av ett kjønn. Med de to vanligste
1349 kjønne vil det bety en 2/2-fordeling.

1350

1351 **Forslag om kjønnskvalitering i ledelsen:**

1352

1353 § 6.y A: *Minst to kjønn må være representert i ledelsen*

1354

1355 § 6.y B: *I ledelsen skal det være maksimalt 50 % representasjon av ett og samme kjønn.*

1356

1357 **Diskusjon nr. 3: Skal vi ha vedtektsfestet kjønnsbalanse i** 1358 **sentralstyret?**

1359 § 13.7 lyder: *I Sentralstyret skal det være maksimalt 60 % representasjon av ett og samme kjønn. I*
1360 *valgkomitéen, kontrollkomitéen og ledelsen, samt kollegiale organer valgt av landsmøtet eller lavere*
1361 *organer, skal flere enn ett kjønn være representert.*

1362
1363 **Alternativ 1: 60/40-balanse, som i dag (13.7 A)**
1364 Vi beholder vedtektene som de er, altså med maksimalt 60% representasjon av ett og samme
1365 kjønn.

1366
1367 **Alternativ 2: 2/3-balanse (13.7 B)**
1368 § 13.7 B: I Sentralstyret skal det være maksimalt to tredjedels representasjon av ett og samme kjønn. I
1369 valgkomitéen, kontrollkomitéen og ledelsen, samt kollegiale organer valgt av landsmøtet eller lavere
1370 organer, skal flere enn ett kjønn være representert.

1371
1372 **Alternativ 3: Kjønnsbalanse blant styremedlemmer som ikke er i ledelsen (13.7 C)**
1373 § 13.7 C: I Sentralstyret, utenom ledelsen, skal det være maksimalt 60 % representasjon av ett og
1374 samme kjønn. I valgkomitéen, kontrollkomitéen og ledelsen, samt kollegiale organer valgt av
1375 landsmøtet eller lavere organer, skal flere enn ett kjønn være representert.

1376
1377 **Alternativ 4: Minst to kjønn representert (13.7 D)**
1378 § 13.7 D: I sentralstyret, valgkomitéen, kontrollkomitéen og ledelsen, samt kollegiale organer valgt av
1379 landsmøtet eller lavere organer, skal flere enn ett kjønn være representert.

1380
1381 **Alternativ 5: 60/40-balanse, men åpne for skjønn (13.7 E)**
1382 § 13.7 E: I Sentralstyret skal det være maksimalt 60 % representasjon av ett og samme kjønn, med
1383 mindre det finnes tungtveiende hensyn for kapasitet, kompetanse eller andre mangfoldsperspektiver.
1384 (Likelydende forslag X.2 i diskusjon nr. 4)

1385
1386 **Om de ulike ordningene:**
1387 Sentralstyret består av inntil 11 medlemmer. Det betyr at sentralstyret kan bestå av færre,
1388 men som regel består av 11. Dagens vedtekt om kjønnsbalanse i sentralstyret sier at det
1389 maksimalt skal være 60% av ett kjønn. Med fulltallig sentralstyret betyr det at det til en hver
1390 tid, med unntak av når det er noen med en annen kjønnsidentitet enn mann og kvinne involvert,
1391 vil være seks av ett kjønn av fem av et annet i sentralstyret. Vedtektsendringsforslaget på å
1392 endre til maksimalt 2/3 flertall av ett kjønn, vil, gitt at kun to kjønn er representert i
1393 sentralstyret, også åpne for en fordeling med syv av ett kjønn og fire av et annet. Alternativet
1394 med kjønnsbalanse blant sentralstyremedlemmer som ikke er i ledelsen, vil gi ulike mulige
1395 sammensetninger avhengig av hvilken vedtekt som samtidig gjelder for kjønnsbalanse i
1396 ledelsen, men vil gi en 6/5-fordeling med dagens ledelsesmodell. Alternativet om minst to kjønn
1397 representert åpner for en 10/1-fordeling. Alternativet med å opprettholde en 60/40-balanse,
1398 men åpne for skjønn (med skj), åpner i teorien for en 11/0-fordeling.

1399
1400 **Diskusjon nr. 4: Eget kapittel om representasjon? (Innmeldt av**
1401 **Christine Evjen)**

1402
1403 Forslag om nytt kapittel:

1404
1405 KAPITTEL X: REPRESENTASJON (Erstatter §13.7)

1406
1407
1408 § X.1 Til sentrale ledd skal valgkomiteen prioritere kriteriene kapasitet, motivasjon og
1409 kompetanse tyngre enn mangfoldsperspektiver.

1410
1411 § X.2 Sentralstyret
1412 § X.2a I Sentralstyret skal det være maksimalt 60 % representasjon av ett og samme

1413 *kjønn, med mindre det finnes tungtveiende hensyn for kapasitet, kompetanse eller*
1414 *andre mangfoldsperspektiver. (Likelydende 13.7 E)*

1415
1416
1417 *§ X.2b I Sentralstyret skal flere enn én etnisitet, religion eller annen kulturell bakgrunn*
1418 *være representert.*

1419
1420 *§ X.2c Til Sentralstyret skal valgkomiteen etterstrebe mangfold innen geografi og*
1421 *meninger. Kjønn- og seksualitetsmangfold og mangfold i utdannings- og*
1422 *yrkesbakgrunn skal også jobbes for.*

1423
1424 *§ X.3 I valgkomiteen, kontrollkomiteen og ledelsen, samt kollegiale organer valgt av*
1425 *landsmøtet eller lavere organer, skal flere enn ett kjønn være representert.*
1426

1427 **Kort argumentasjon for og mot**

1428 Det eneste mangfoldet som er sikret i Grønn Ungdoms organer gjennom vedtektene er i dag
1429 kjønns mangfold. Disse forslaget fra Christine legger opp til at det også skal sikres kulturelt eller
1430 etnisk mangfold i sentralstyret og at kjønnskvolteringa samtidig skal være mindre rigid. Det
1431 foreslås også at andre mangfoldskriterier skal nevnes i vedtektene, uten at det tallfestes hvor
1432 mange som skal oppfylle de kriteriene.

1433
1434 En mulig fordel med å kvotere inn på bakgrunn av etnisitet, religion og kulturell bakgrunn, er at
1435 vi sikrer det type mangfoldet i Sentralstyret. Som organisasjon har i en lang vei å gå i det
1436 interne mangfoldsarbeidet, og vedtekter som denne kan bidra til å sette en standard og gjøre
1437 Grønn Ungdom mer attraktiv for folk med annen kulturell bakgrunn enn det som er vanligst i
1438 Grønn Ungdom. Når vi har kvotering på bakgrunn av kjønn med mange av de samme
1439 argumentene, hvorfor ikke ha det på bakgrunn av andre ting også?

1440
1441 En mulig ulempe med kvotering på bakgrunn av kulturell bakgrunn, er at det ofte er mindre
1442 håndfast og vanskeligere å «måle». Hvem skal kvalifisere til å oppfylle de kriteriene og ikke? En
1443 slik vedtekt kan virke forvirrende og skape konflikt. Dessuten åpner det kanskje en «can of
1444 worms»: hvilke andre mangfoldskriterier bør vi i så fall kvotere inn på bakgrunn av?
1445

1446 **Diskusjon nr. 5: Opprette Internasjonalt utvalg? (Innmeldt av** 1447 **Pauline Tomren)**

1448
1449 Forslag om nytt kapittel:

1450 KAPITTEL Y: INTERNASJONALT UTVALG

1451
1452
1453 *§ Y.1 Internasjonalt utvalg består av internasjonal kontakt og inntil to medlemmer.*

1454
1455 *§ Y.2 Internasjonalt utvalg arbeider med internasjonale spørsmål i organisasjonen,*
1456 *representerer Grønn Ungdom i internasjonale paraplyorganisasjoner og skal arbeide med*
1457 *å fremme samarbeid med søsterorganisasjoner.*

1458
1459 Hvis § Y.1 blir vedatt, følger også denne endringen i § 4.5: «Valg av internasjonalt utvalg» legges
1460 til blant saker landsmøtet skal behandle.

1461 **Korte argumenter for og mot internasjonalt utvalg**

1462 Vi har hatt internasjonalt utvalg (IU) i Grønn Ungdom tidligere. Bestemmelsen om
1463

1464 internasjonalt utvalg i vedtektene ble fjernet på landsmøtet i 2018, og vi har derfor ikke hatt
1465 internasjonalt utvalg siden landsmøtet 2019. Et nytt internasjonalt utvalg kan ha ulike mandat,
1466 avhengig av hva vi eventuelt vedtar i vedtektene, men typiske oppgaver for et slikt utvalg har
1467 vært å representere Grønn Ungdom i FYEG og andre paraplyorganisasjoner og drive arbeid
1468 opp mot for eksempel årsmøtet til FYEG, arbeide for samarbeid mellom søsterorganisasjonene
1469 våre i Europa og verden ellers, arrangere eller delta på turer, utvikle politikk på internasjonale
1470 spørsmål og ellers bistå internasjonal kontakt i arbeidet hens.

1471
1472 En potensiell fordel med å ta internasjonalt utvalg inn i vedtektene, er at det kan avlaste
1473 internasjonal kontakt og sørge for at vi får gjort mer internasjonalt arbeid, er bedre
1474 representert i FYEG og så videre. Grøn Ungdom i Sverige har i følge ryktene et veldig
1475 velfungerende IU. Vi er et internasjonalt rettet ungdomsparti, og det kan være en god idé å
1476 derfor sette av mer tillitsvalggressurser på det internasjonale arbeidet.

1477
1478 En potensiell ulempe med å ta internasjonalt utvalg inn i vedtektene, er det kan skape
1479 merarbeid for internasjonal kontakt. Erfaringen fra de fleste årene med internasjonalt utvalg
1480 var at det til tider tok mer ressurser enn det ga og at det var vanskelig å mobilisere folk til å
1481 stille til IU. Det kan såklart endre seg. Vi er jo et mer robust ungdomsparti nå enn vi har vært, og
1482 hvordan vi har fått de politiske utvalgene til å fungere såpass godt, kan tyde på at vi er blitt
1483 modne for internasjonalt utvalg.

1484
1485 En diskusjon som bør gå parallelt med diskusjonen om vi ønsker et nytt IU eller ikke, er
1486 diskusjonen om vi i så fall bør innlemme det i vedtektene eller ikke. Vedtektsfestede organer
1487 har man – på godt og vondt - ingen fleksibilitet i opprette eller legge ned etter behov, og man er
1488 nødt til å velge medlemmene av organer på landsmøtet. Et alternativ til å vedtektsfeste IU, er å
1489 legge opp til et ikke-landsmøtevalgt IU i arbeidsplanen for 2022, som da for eksempel
1490 sentralstyret setter ned litt på samme måte som sentralstyret i dag nedsetter politiske utvalg
1491 og andre utvalg som mangfoldsstrategiutvalg og strategiutvalg med både
1492 sentralstyremedlemmer og andre som medlemmer.

1493

1494 **Diskusjon nr. 6: Habilitet inn i vedtektene? (Meldt inn av** 1495 **Kontrollkomitéen)**

1496

1497 Kontrollkomitéens forslag om habilitet: Z.1, Z.2 og Z.3

1498

1499 *§ Z.1 En tillitsvalgt eller ansatt i Grønn Ungdom er inhabil når det foreligger spesielle forhold som er*
1500 *egnet til å svekke tilliten til hens upartiskhet. Ingen er inhabile ved gjennomføring av valg til tillitsverv,*
1501 *eller i saker om vedtekter og andre regler.*

1502

1503 *§ Z.2 Den enkelte har selv ansvar for å reflektere over egen habilitet i saker de skal ta del i*
1504 *forberedelsene eller behandlingen av, og man kan be organet som skal behandle saken om å vurdere*
1505 *ens habilitet. I tillegg kan man be organet vurdere en annens habilitet. Organet kan forespørre en*
1506 *rådgivende uttalelse fra eller overlate vurderingen til Kontrollkomiteen.*

1507

1508 *§ Z.3 Om en tillitsvalgt eller ansatt regner seg selv, eller blir vurdert inhabil, mister hen sin stemme-,*
1509 *forslags- og talerett. Hen skal umiddelbart trekke seg fra behandlingen av saken ved å forlate rommet.*
1510 *Dersom saken gjelder mistillit eller annen form for kritikk mot en selv, har hen talerett og trenger ikke*
1511 *å forlate rommet.*

1512

1513 **Argumentasjon fra kontrollkomiteen:**

1514 Dette står om habilitet i Grønn Ungdoms etiske retningslinjer:

1515
1516 5.2 i etiske retningslinjer: *Tillitsvalgte og ansatte har selv ansvar for å reflektere over egen habilitet i*
1517 *saker de skal ta del i forberedelsene eller behandlingen av, og man kan be organet som skal behandle*
1518 *saken om å vurdere ens habilitet. I tillegg kan man be organet vurdere en annens habilitet.*

1519
1520 5.3 i etiske retningslinjer: *Om en tillitsvalgt eller ansatt regner seg selv, eller blir vurdert inhabil, skal*
1521 *hen trekke seg fra behandlingen av saken. Dette gjøres ved at man gir fra seg tale-, forslags- og*
1522 *stemmerett under saksbehandlingen. I noen tilfeller bør det vurderes om den inhabile skal forlate*
1523 *rommet.*

1524
1525 Grønn Ungdoms regler om habilitet er uklart utformet både materielt og formelt. I dag er
1526 habilitet omtalt i etiske retningslinjer. Disse sier for det første ingenting om hva som ligger i
1527 begrepet habilitet: Hva skal til for å si at noen er inhabil? For det andre kan det også begrenset
1528 kontroll med habilitetsreglene. Ettersom etiske retningslinjer vedtas av LS, er det vel LS som til
1529 syvende og sist har tolkningsrett om disse spørsmål. Dette innebærer imidlertid at kontrollen
1530 av LS' habilitet blir meget begrenset. I organer som fatter viktige politiske og organisatoriske
1531 beslutninger er det viktig av hensyn til organisasjonens legitimitet og medlemmenes tillit til
1532 organene, at beslutningstakere er habile. Derfor er det behov for å klargjøre hva det vil si å
1533 være inhabil, og hvem som skal ta disse vurderingene.

1534
1535 Forslaget legger ikke opp til store endringer når det gjelder vurderingsprosess. Fremdeles er
1536 det som utgangspunkt opp til den enkelte og organet å foreta disse vurderingene. Nytt er
1537 imidlertid at når habilitetsbestemmelsene gjøres til del av vedtektene, vil Kontrollkomiteen ha
1538 tolkningsrett i denne type spørsmål og at det er Landsmøtet som bestemmer hvilke regler
1539 Grønn Ungdom skal ha om habilitet. Dermed er det enkelte organ også gitt mulighet til å be om
1540 rådgivende uttalelse fra Kontrollkomiteen og også overlate beslutningen til komiteen dersom
1541 organet finner det ønskelig.

1542
1543 For øvrig kan det vises til at MDG har bestemmelser om habilitet i vedtektene og ikke i de
1544 etiske retningslinjene:

1545
1546 § 17: *Habilitet*

1547
1548 17.1. *På møter hvor en person stiller i egenskap av et verv, er vedkommende inhabil i saker som*
1549 *gjelder rettighetene og pliktene til en selv eller personer i nær slekt eller svogerskap, eller som*
1550 *man er eller har vært gift eller samboer med. Samme gjelder for saksbehandlere.*

1551
1552 17.2. *Inhabilitet i møte innebærer tap av stemme-, forslags- og talerett. Dersom saken gjelder*
1553 *mistillit eller annen form for kritikk mot en selv, tapes kun stemme- og forslagsrett.*

1554
1555 17.3. *Ingen er inhabile ved gjennomføring av valg til tillitsverv, eller i saker om vedtekter og*
1556 *andre regler.*

1557
1558 Forslagets § X.1 er basert på forvaltningsloven § 6. Forvaltningsloven ligger åpent tilgjengelig
1559 på Lovdata. I § 6 (1) er det opplistet en rekke forhold som automatisk leder til inhabilitet, slik
1560 som når saken direkte angår en selv eller noen man er i nær slekt med eller er gift/samboer
1561 med. Dernest følger det av § 6 (2) at en offentlig tjenesteperson også er inhabil når det
1562 foreligger "særegne forhold" som er "egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet". I retts- og
1563 myndighetspraksis er bestemmelsen blant annet tolket slik at det skal en del til før man inhabil.
1564 For kollegiale og/eller vennskapelige forhold er det lagt til grunn at det må foreligge et nært
1565 vennskap før en blir inhabil. I tilfeller hvor en person har kommet med offentlige uttalelser om
1566 sitt syn på en sak, har det vært lagt til grunn at det er vid anledning til å uttale seg om spørsmål
1567 som ligger innenfor sitt fagfelt. Samtidig må det trekkes et skille mot et ekstraordinært

1568 engasjement.

1569

1570 Ved tolkningen og anvendelsen av vedtektenes regler om habilitet vil forvaltningsloven § 6
1571 være retningsgivende. Samtidig er det relevante forskjeller mellom politiske partier og
1572 offentlige virksomheter i alminnelighet, og som bør hensyntas ved tolkningen og anvendelsen
1573 av vedtektene. For eksempel skal det mye til før en persons uttalelser offentlig, enten i media
1574 eller på ulike Grønn Ungdom-foraer, leder til inhabilitet, fordi det i et politisk parti bør være
1575 høy takhøyde for å ytre sine meninger. I personsaker, for eksempel om mistillit eller kritikk, kan
1576 det imidlertid hende at denne type uttalelser i forkant kan virke inhabiliserende. Dette vil bero
1577 på en konkret vurdering ut fra de momentene som gjennomgås nedenfor. Enkelte forskjeller er
1578 forsøkt hensyntatt ved å presisere at ingen er inhabile ved gjennomføring av valg til tillitsverv,
1579 eller i saker om vedtekter og andre regler. I saker om mistillit og kritikk skal den personen det
1580 gjelder også slippe å forlate rommet. Personen har ikke forslags- eller stemmerett, men sin
1581 talerett i behold.

1582

1583 I forslaget er det oppstilt en høy terskel før den enkelte anses inhabil. Det må for det første
1584 foreligge "spesielle forhold". I dette ligger blant annet at man må avgrense mot det normale.
1585 Normale forhold vil gjerne gjelde mange, for eksempel at man er fra en landsdel, eller at man
1586 eier en sykkel, og dette vil ikke medføre inhabilitet. På samme måte vil for eksempel
1587 generalsekretær ikke være inhabil i saker som gjelder talspersoner, selv om disse har et
1588 normalt vennskapelig forhold som er naturlig med tanke på felles arbeidsoppgaver og
1589 samarbeid. Det må være noe "spesielt" ved det enkelte tilfellet, for eksempel at
1590 generalsekretær og talsperson har et nært vennskapsforhold, ut over det normale, gjerne også
1591 utenfor Grønn Ungdom, for at en skal bli inhabil i et slikt tilfelle.

1592

1593 For det andre kreves det at dette spesielle forholdet er "egnet til å svekke tilliten til hens
1594 upartiskhet". I dette ligger for det første at det ikke er avgjørende hvordan en selv vurderer sin
1595 habilitet. At en selv er sikker på at en ikke kommer til å bli påvirket når man skal ta en
1596 beslutning er derfor ikke tilstrekkelig. Det avgjørende er hvordan forholdet fremstår utad.
1597 Utover dette er det vanskelig å si noe mer generelt om denne vurderingen. Det er tale om en
1598 konkret vurdering i ethvert tilfelle. Det avgjørende er om forholdet overfor andre personer
1599 som berøres av saken, medlemmene og offentligheten generelt, vil kunne så tvil om hvorvidt
1600 personen var upartisk eller ikke.

1601

1602 **Diskusjon nr. 7: Andre vedtektsendringsforslag**

1603

1604 **Kontrollkomiteens forslag om kontrollkomitéen (8.2 og 8.3)**

1605

1606 § 8.2 lyder i dag: *Kontrollkomiteen har tolkningsrett i vedtektsspørsmål. Kun landsmøtet kan*
1607 *overprøve kontrollkomiteens tolkning. Kontrollkomiteen har tale- og forslagsrett i saker som er*
1608 *innenfor eller angår komiteens mandat. (8.2 A)*

1609

1610 Forslag til ny § 8.2: *Kontrollkomiteen fører tilsyn med at vedtekter og landsmøtevedtak blir fulgt, og*
1611 *har tolkningsrett i vedtektsspørsmål. Kun landsmøtet kan overprøve kontrollkomiteens tolkning.*
1612 *Kontrollkomiteen har tale- og forslagsrett i saker som er innenfor eller angår komiteens mandat. (8.2*
1613 *B)*

1614

1615 § 8.3 lyder i dag: *Kontrollkomiteen har rett til å få utlevert protokoller og andre dokumenter fra alle*
1616 *organer i Grønn Ungdom. Alle medlemmer av komiteen har taushetsplikt om personopplysninger som*
1617 *må antas å være sensitive. (8.3 A)*

1618

1619 Forslag til ny § 8.3: *Kontrollkomiteen har rett til å få utlevert protokoller og andre dokumenter fra*

1620 alle organer i Grønn Ungdom, *og kan kreve uttalelser fra involverte i saker til behandling i komiteen.*
1621 Alle medlemmer av komiteen har taushetsplikt om personopplysninger som må antas å være sensitive.
1622 (8.3 B)

1623

1624 **Kontrollkomitéens forslag om landstyret:**

1625 § 5.3 lyder: *Landsstyret møtes minst fire ganger i året, og ellers når minst 1/2 av fylkeslagene*
1626 *representert i landstyret eller sentralstyret krever det. I valgår møtes landsstyret minst tre ganger.*
1627 *Ledelsen kaller inn til ordinært landsstyremøte senest fem uker før møtet, sakspapirene sendes ut*
1628 *senest tre uker før møtestart. (5.3 A)*

1629

1630 Forslag: Stryke punktet (5.3 B)

1631

1632 § 5.4 lyder: *Landsstyret er vedtaksdyktig når møtet er innkalt i samsvar med vedtektene og minst 1/2*
1633 *av delegatene er til stede. Utenom møtene kan landsstyret fatte hastvedtak per e-post. (5.4 A)*

1634

1635 Forslag til ny § 5.4: *Landsstyret er vedtaksdyktig når minst ½ av delegatene er til stede. Utenom*
1636 *møtene kan landsstyret fatte hastvedtak. (5.4 B)*

1637

1638 **Kommentar til § 5.3 og § 5.4 fra kontrollkomitéen:**

1639 Ved å fjerne krav om at møtet skal vere innkalt i samsvar med vedtektane for å vere
1640 vedtaksdyktig gjev ein meir fleksibilitet til ledelsen og landstyret. Ved å ikkje nevne e-post
1641 gjer ein det mogleg å bruke andre verkemiddel for hastvedtak som landstyret kan finne
1642 nyttigare, til dømes eit anna teknisk verktøy eller ved å møte kvarandre over nett eller fysisk.

1643

1644 Disse endringane bør bli melde opp som to separate forslag for å unngå at begge forslaga fell
1645 som fylge av at det eine ikkje er ynskt av landsmøtet eller at begge blir valt sjølv om det berre er
1646 det eine forslaget som er ynskt.

1647

1648 **Kontrollkomitéens forslag om behandling av vedtekter:**

1649 § 4.5 lyder: *Landsmøtet skal i tillegg behandle øvrige saker meldt opp etter bestemmelsene i § 4.4,*
1650 *samt vedtektsendringer i hvert oddetallsår. (4.5 A)*

1651

1652 Forslag til ny § 4.5: *Landsmøtet skal i tillegg behandle øvrige saker meldt opp etter bestemmelsene i §*
1653 *4.4, samt vedtektsendringer i hvert partallsår. (4.5 B)*

1654

1655 **Kommentar til § 4.5 fra kontrollkomitéen:**

1656 SST og ledelse har lagt opp til ekstraordinære LS og LM første gang etter endring om
1657 vedtektsendringer annethvert år. Bakgrunnen for dette er nok at valgår er travle. Vedtektene
1658 bør derfor endres slik at LM skal behandle vedtektssaker i partallsår for å unngå at det
1659 etableres en praksis for ekstraordinære møter på permanent basis.

1660

1661 **Generalsekretærs forslag om frister til landstyret**

1662 § 5.3 lyder: *Landsstyret møtes minst fire ganger i året, og ellers når minst 1/2 av fylkeslagene*
1663 *representert i landstyret eller sentralstyret krever det. I valgår møtes landsstyret minst tre ganger.*
1664 *Ledelsen kaller inn til ordinært landsstyremøte senest fem uker før møtet, sakspapirene sendes ut*
1665 *senest tre uker før møtestart. (5.3 A)*

1666

1667 Forslag til ny § 5.3: *Landsstyret møtes minst fire ganger i året, og ellers når minst 1/2 av fylkeslagene*
1668 *representert i landstyret eller sentralstyret krever det. I valgår møtes landsstyret minst tre ganger.*
1669 *Landsstyret vedtar sin egen forretningsorden. (5.3 C)*

1670

1671 **Kommentar til § 5.3 fra generalsekretær:**
1672 Saksbehandler er enig med kontrollkomiteen i at det er lurt at ledelsen og landsstyret får
1673 fleksibilitet til å overskride frister til landsstyret ved behov. Imidlertid tror saksbehandler at
1674 det fortsatt er viktig at det eksisterer en form for frister til innkalling, sakspapirer osv. Dette
1675 forslaget er et kompromiss, der landsstyret vedtar sin egen forretningsorden (som vil inkludere
1676 frister og lignende). Siden innholdet i denne forretningsordenen ikke er vedtektsfestet, vil
1677 landsstyret ha anledning til å for eksempel overstyre sakspapirfrister om nødvendig.
1678 Saksbehandler tror også det er bra å opprettholde minimumskravet til antall landsstyremøter
1679 per år, for å sikre god forankring av viktige avgjørelser.
1680

1681 **Generalsekretærs forslag om delegater til landsstyret**

1682 § 10.2 lyder: *På årsmøtet til fylkeslag må det velges to representanter og to nummererte*
1683 *vararepresentanter til landsstyret, samt fylkesdelegater til Grønn Ungdoms landsmøte inneværende*
1684 *år. (10.2 A)*

1685
1686 Forslag til ny § 10.2: *På årsmøtet til fylkeslag må det velges to representanter og to nummererte*
1687 *vararepresentanter til landsstyret, samt fylkesdelegater til Grønn Ungdoms landsmøte inneværende*
1688 *år og minst to nummererte varar til landsmøtedelegasjonen. (10.2 B)*

1689 Dersom dette forslaget innstilles, vil det medføre en tilsvarende endring i standardvedtektene
1690 for fylkes- og lokallag.

1691
1692 Forslag til ny § 10.2: Legge til følgende setning på slutten av avsnittet: *Fylkesstyret har anledning*
1693 *til å velge nye vararepresentanter til landsstyret og/eller landsmøtedelegasjonen, dersom de*
1694 *årsmøtevalgte representantene faller fra i en slik grad at det ellers ikke er mulig for fylkeslaget å være*
1695 *fullt ut representert i landsstyret eller på landsmøtet. (10.2 C)*

1696 Dersom dette forslaget innstilles, vil det medføre en tilsvarende endring i standardvedtektene
1697 for fylkes- og lokallag.
1698

1699 **Kommentar til § 10.2 fra generalsekretær:**

1700 Det bør presiseres at fylkeslagene også skal velge varar til landsmøtedelegasjonen, da det er
1701 stor sannsynlighet for at noen av de årsmøtevalgte delegatene likevel ikke kan delta. Dette
1702 gjelder særlig i de større fylkeslagene, med tilsvarende stor sjans for at minst én delegat blir
1703 syk eller forhindret fra å delta.
1704

1705 Kontrollkomiteens første tolkning i 2021 åpnet for at fylkeslag kan velge noen fra styrets faste
1706 medlemmer til å representere fylkeslaget i LS, dersom både representant og begge varar er
1707 forhindret fra å delta. Imidlertid er dette egentlig ikke rettfærdiggjort i de nåværende
1708 vedtektene, og kontrollkomiteens tolkning bygget i stor grad på tidligere vedtekter.
1709 Saksbehandler tror det er lurt å fastslå at fylkesstyret kan velge nye varar til LS-
1710 representanter eller landsmøtedelegasjonen ved behov.
1711

1712 **Generalsekretærs forslag om landsmøtet**

1713 § 4.2 lyder: *Landsmøtet består av fylkesdelegater og sentralstyret. Landsstyret vedtar det samlede*
1714 *antallet delegater. Hvert fylke får minst 3 delegater, før resterende delegater fordeles proporsjonalt*
1715 *etter fylkeslagenes del av den betalende medlemsmassen per 1.9. inneværende år. Kontrollkomiteen*
1716 *og valgkomiteen har tale- og forslagsrett på møtet. Miljøpartiet De Grønne og Grønne Studenter kan*
1717 *sende to observatører hver. (4.2 A)*
1718

1719 Endringsforslag til § 4.2: Endre første setning i avsnittet til: *Landsmøtet består av fylkesdelegater,*
1720 *sentralstyret samt stortingsrepresentanter, statsråder og fast møtende stortingsvarar som er*
1721 *medlemmer i Grønn Ungdom. Landsstyret vedtar... (4.2 B)*
1722

1723 Endringsforslag til § 4.2: Endre første setning i avsnittet til: *Landsmøtet består av fylkesdelegater,*
1724 *sentralstyret samt stortingsrepresentanter og statsråder som er medlemmer i Grønn Ungdom.*
1725 *Landsstyret vedtar...* (4.2 C)

1726
1727 Endringsforslag til § 4.2: Legge til følgende setning: *...Kontrollkomiteen og valgkomiteen har tale-*
1728 *og forslagsrett på møtet. Kandidater til sentralstyret har også tale- og forslagsrett, dersom de ikke*
1729 *inngår i en delegasjon. Miljøpartiet De Grønne...* (4.2 D)

1730
1731 **Kommentar til § 4.2 fra generalsekretær:**

1732 Flere ungdomspartier, deriblant AUF og FpU, gir faste landsmøteplasser til «sine»
1733 stortingsrepresentanter og eventuelle statsråder. Saksframlegger tror dette kan være en god
1734 idé for å opprettholde god kontakt mellom Grønn Ungdom og eventuelle
1735 stortingsrepresentanter som er medlem i Grønn Ungdom. Det er ikke usannsynlig at 2-4
1736 personer i MDGs stortingsgruppe etter september også vil være medlem i Grønn Ungdom.

1737
1738 Forslag 4.2 B og 4.2 C er motstridende, der forslag 4.2 B også inkluderer «fast møtende varaer».
1739 Det er tenkt at dette skal gjelde personer som møter fast på Stortinget over tid, ikke bare noen
1740 som stepper inn ved kortvarig sykdom eller lignende hos den faste representanten.

1741
1742 Forslag 4.2 D dreier seg om å innvilge tale- og forslagsrett til kandidater til sentralstyret som
1743 ikke inngår i en delegasjon. Dette ble gjort i praksis i høst. Saksbehandler anser dette som en
1744 rettfærdig løsning, der alle kandidater til SST får «vist seg fram» på landsmøtet på lik linje og
1745 møtt medlemmene før de velges, uavhengig i om de er landsmøtedelegater eller ikke.
1746 Motargumentet er at personer kan finne på å melde seg som kandidater for å få lov til å dra på
1747 landsmøte, selv om kandidaturet deres ikke er reelt.

1748
1749 **Generalsekretærs forslag om medlemskap i lokal- og fylkeslag (obs!**
1750 **Standardvedtektene – annet dokument enn de ordinære nasjonale**
1751 **vedtektene)**

1752 § 2.1 i standardvedtektene lyder: *Som medlemmer av Grønn Ungdom [kommune/fylke] regnes*
1753 *personer som er medlem av Grønn Ungdom og bosatt i [kommune/fylke]. (S 2.1 A)*

1754
1755 Endringsforslag til § 2.1: *Som medlemmer av Grønn Ungdom [kommune/fylke] regnes som*
1756 *hovedregel personer som er medlem av Grønn Ungdom og bosatt i [kommune/fylke]. Det er anledning*
1757 *til være medlem i Grønn Ungdom [kommune/fylke] selv om man er bosatt et annet sted, gitt at*
1758 *medlemmet aktivt har gitt uttrykk for dette ønsket og ikke er medlem av noe annet*
1759 *[lokallag/fylkeslag]. (S 2.1 B)*

1760
1761 **Kommentar til § S 2.1 fra generalsekretær:**

1762 Det er ikke alltid klart hvor noen er bosatt. For eksempel kan et medlem ha flyttet til et annet
1763 fylke for å studere, uten å melde flytting, men fortsatt være aktiv og ha verv i sitt gamle
1764 fylkeslag. Alternativt kan en student flytte til et nytt fylke og bli aktiv i fylkeslaget der, uten å
1765 formelt ha meldt flytting. I tillegg har vi hatt tilfeller der medlemmer er bosatt i fylker med
1766 inaktive fylkeslag, men ønsker å være aktive og/eller ta på seg verv i et nabofylke med aktivitet.
1767 I slike tilfeller framstår det lite hensiktsmessig å måtte nekte disse dette.

1768
1769 Det er viktig å understreke at man fortsatt kun kan være medlem i ett fylkeslag av gangen (og
1770 lokallag). Endringen handler i hovedsak om unntakstilfeller, der noen ønsker å være registrert
1771 som medlem i et annet fylkeslag enn der de har registrert bostedsadresse.

1772

1773 **Generalsekretærs forslag om årsmøter i lokal- og fylkeslag (obs!**
1774 **Standardvedtektene – annet dokument enn de ordinære nasjonale**
1775 **vedtektene)**

1776 § 3.2 i standardvedtektene (om lagets årsmøte) lyder: *Innkalling sendes ut senest tre uker før*
1777 *møtestart. Innkallingen skal inneholde tid og sted for møtet, dagsorden, årsmelding, gjeldende*
1778 *vedtekter og øvrige sakspapirer. (S 3.2 A)*

1779
1780 § 3.3 i standardvedtektene lyder: *Frist for å melde opp saker og vedtektsendringer er fire uker før*
1781 *møtets start. (S 3.3 A)*

1782
1783 Endringsforslag til § 3.2 i standardvedtektene: *Innkalling sendes ut senest tre uker før møtestart.*
1784 *Innkallingen skal inneholde tid og sted for møtet, gjeldende vedtekter og eventuelle foreslåtte*
1785 *vedtektsendringer. Øvrige sakspapirer sendes ut senest en uke før møtestart. (S 3.2 B)*

1786
1787 Endringsforslag til § 3.3 i standardvedtektene: *Frist for å melde opp vedtektsendringer er fire uker*
1788 *før møtets start. Frist for å melde opp andre saker er ti dager før møtestart. (S 3.3 B)*

1789
1790 **Kommentar til § S 3.2 og S 3.3 fra generalsekretær:**

1791 Sakspapirfristene til fylkes- og lokallagenes årsmøter overholdes svært sjelden. Dette er ikke
1792 minst fordi vi har årsmøtesesong i september-oktober, rett etter valgkampen, og at
1793 forberedelser til årsmøtene ofte nedprioriteres til etter valgkampen. Valgkomitéarbeidet i
1794 fylkes- og lokallagene blir også ofte ikke ferdigstilt før kort tid før årsmøtet.

1795
1796 Saksbehandler tror det er mer hensiktsmessig å sette kortere frister, med større sjanse for at
1797 fristene faktisk holdes. Endringene legger fortsatt opp til at innkalling med tid og sted sendes ut
1798 tre uker før møtet, og at frist for vedtektsendringer fortsatt er fire uker før møtet. Dette er
1799 fordi det skal være høyere terskel for å endre vedtektene, særlig på kort varsel, og for at
1800 medlemmene fortsatt skal få beskjed om møtetid og -sted i god tid før møtet.

1801
1802 **Forslag til vedtak**

1803 Sentralstyrets innstilling er i **rosa**.

1804
1805
1806 **Om å dele politikk med MDG eller ikke:**

1807 **F1: Landsstyret innstiller på 2.2 A, altså å beholde dagens vedtekt om å dele politikk med**
1808 **MDG.**

1809
1810 F2: Landsstyret innstiller på 2.2 B, altså å fristille GU fra MDGs partiprogram.

1811
1812 **Om ledelsesmodell:**

1813 **F3: I spørsmålet om ledelsesmodell innstiller landsstyret på 6.2 A, altså modell med**
1814 **talspersoner.**

1815
1816 F4: I spørsmålet om ledelsesmodell innstiller landsstyret på 6.2 B, altså modell med leder og én
1817 nestleder. Det innebærer også endringer i § 5.2, § 6.2, § 7.1 og et nytt § 6.x.

1818
1819 F5: I spørsmålet om ledelsesmodell innstiller landsstyret på 6.2 C, altså modell med leder og to
1820 like nestledere. Det innebærer også endringer i § 5.2, § 6.2, § 7.1 og et nytt § 6.x.

1821
1822 F6: I spørsmålet om ledelsesmodell innstiller landsstyret på 6.2 D, altså modell med leder og to
1823 nummererte nestledere. Det innebærer også endringer i § 5.2, § 6.2, § 7.1 og et nytt § 6.x.

- 1824
1825 F7: I spørsmålet om ledelsesmodell innstiller landsstyret på 6.2 E, altså modell med leder,
1826 politisk nestleder og organisatorisk nestleder. Det innebærer også endringer i § 5.2, § 6.2, § 7.1
1827 og et nytt § 6.x.
1828
- 1829 F8: I spørsmålet om kjønnskvoltering i ledelsen innstiller landsstyret på 6.y A, altså at to kjønn
1830 må være representert (Faller automatisk hvis F3 blir vedtatt)
1831
- 1832 F9: I spørsmålet om kjønnskvoltering i ledelsen innstiller landsstyret på 6.y B, altså ingen kjønn
1833 kan utgjøre mer enn 50 % (Faller automatisk hvis F3 eller F4 blir vedtatt)
1834
- 1835 F10: Landsstyret vil revidere Grønn Ungdoms økonomiske retningslinjer før neste ordinære
1836 landsmøte, med sikte på å ta stilling til hvem i ledelsen som skal frikjøpes, og til hvilken grad
1837 (Faller automatisk hvis F3 blir vedtatt)
1838
- 1839 **Om kjønnskvoltering i SST og representasjon:**
- 1840 **F11: Landsstyret innstiller på 13.7 A, altså å beholde dagens vedtekt om maksimalt 60%**
1841 **representasjon av ett og samme kjønn**
1842
- 1843 F12: Landsstyret innstiller på 13.7 B, altså å endre til maksimalt to tredjedels representasjon av
1844 ett og samme kjønn.
1845
- 1846 F13: Landsstyret innstiller på 13.7 C, altså å unnta ledelsen fra kjønnsbalansen i denne
1847 vedtekten.
1848
- 1849 F14: Landsstyret innstiller på 13.7 D, altså å gå over til at det holder at minst to kjønn er
1850 representert i sentralstyret.
1851
- 1852 F15: Landsstyret innstiller på 13.7 E, altså å opprettholde en ordning med maksimalt 60 %
1853 representasjon av ett og samme kjønn, men samtidig åpne for skjønn.
1854
- 1855 F16: Landsstyret innstiller på § X.1 , om å prioritere kapasitet og motivasjon osv høyere.
1856
- 1857 F17: Landsstyret innstiller på § X.2a (likelydende 13.7E, men vi voterer om igjen for å sjekke om
1858 vi vil ha punktet inn i dette kapittelet)
1859
- 1860 F18: Landsstyret innstiller på § X.2b, om kulturelt mangfold
1861
- 1862 F19: Landsstyret innstiller på § X.2c, om annet mangfold
1863
- 1864 F20: Landsstyret innstiller på § X.3 (likelydende dagens vedtekt, men vi voterer om vi ønsker å
1865 ta det inn i dette kapittelet)
1866
- 1867 **Om internasjonalt utvalg:**
- 1868 F21: Landsstyret innstiller på § Y.1, om opprettelse av internasjonalt utvalg.
1869
- 1870 F22: Landsstyret innstiller på § Y.2, om mandatet til internasjonalt utvalg.
1871
- 1872 **Om habilitet:**
- 1873 F23: Landsstyret innstiller på § Z.1
1874
- 1875 F24: Landsstyret innstiller på § Z.2
1876

- 1877 F25: Landsstyret innstiller på § Z.3
1878
1879 **Om kontrollkomiteens rolle og rettigheter:**
1880 F26: Landsstyret innstiller på § 8.2 A, altså å beholde dagens vedtekt om kontrollkomiteens
1881 rettigheter.
1882
1883 **F27: Landsstyret innstiller på § 8.2 B, altså å endre vedtektene slik at det spesifiseres at**
1884 **kontrollkomiteen også skal føre tilsyn med at vedtekter og landsmøtevedtak blir fulgt.**
1885
1886 F28: Landsstyret innstiller på § 8.3 A, altså å beholde dagens vedtekter, slik at det ikke
1887 spesifiseres at kontrollkomiteen kan kreve uttalelser fra involverte i saker til behandling i
1888 komiteen.
1889
1890 **F29: Landsstyret innstiller på § 8.3 B, altså å endre vedtektene slik at det spesifiseres at**
1891 **kontrollkomiteen kan kreve uttalelser fra involverte i saker til behandling i komiteen.**
1892
1893 **Om landsstyrets frister:**
1894 F30: Landsstyret innstiller på § 5.3 A, altså å beholde dagens vedtekt om hvor hyppig LS skal
1895 møtes og om frister før LS-møter.
1896
1897 F31: Landsstyret innstiller på § 5.3 B, altså å stryke paragrafen om hvor hyppig LS skal møtes og
1898 hvilke frister LS opererer med.
1899
1900 **F32: Landsstyret innstiller på § 5.3 C, altså å fjerne setningen om frister til LS men legge til en**
1901 **setning om at LS vedtar sin egen forretningsorden.**
1902
1903 **Om landsstyrets vedtaksdyktighet og hastevedtak:**
1904 F33: Landsstyret innstiller på § 5.4 A, altså å beholde dagens vedtekt om de nødvendige
1905 forutsetningene for at LS skal være vedtaksdyktig, samt at LS kan fatte hastevedtak over
1906 epost.
1907
1908 **F34: Landsstyret innstiller på § 5.4 B, altså å fjerne punktet om at LS-møter må være innkalt i**
1909 **samsvar med vedtektene for å være vedtaksdyktig, og fjerner spesifiseringen om at**
1910 **hastevedtak kun kan skje over epost.**
1911
1912 **Om behandling av vedtekter:**
1913 **F35: Landsstyret innstiller på § 4.5 A, altså at vi fortsetter å behandle vedtekter hvert**
1914 **oddetallsår.**
1915
1916 F36: Landsstyret innstiller på § 4.5 B, altså at vi skal behandle vedtekter hvert partallsår.
1917
1918 **Om valg og supplering av varaer til LS og landsmøtet:**
1919 F37: Landsstyret innstiller på § 10.2 A, altså at fylkeslag på årsmøtet skal velge to
1920 representanter og to nummererte varaer til LS, samt fylkesdelegater til landsmøtet.
1921
1922 **F38: Landsstyret innstiller på § 10.2 B, altså at fylkeslag på årsmøtet også skal velge minst to**
1923 **varaer til landsmøtedelegasjonen.**
1924
1925 **F39: Landsstyret innstiller på § 10.2 C, altså at fylkesstyret har anledning til å supplere LS-**
1926 **varaene og LM-varaene ved behov.**
1927
1928 **Om delegatplass på landsmøtet:**

1929 F40: Landsstyret innstiller på § 4.2 A, altså at landsmøtet fortsatt skal bestå av sentralstyret og
1930 fylkesdelegasjonene.

1931

1932 **F41: Landsstyret innstiller på § 4.2 B, altså at stortingsrepresentanter, statsråder og fast**
1933 **møtende stortingsvaraer får delegatplass på landsmøtet.**

1934

1935 F42: Landsstyret innstiller på § 4.2 C, altså at stortingsrepresentanter og statsråder får
1936 delegatplass på landsmøtet (men ikke fast møtende stortingsvaraer).

1937

1938 **F43: Landsstyret innstiller på § 4.2 D, altså at kandidater til sentralstyret innvilges tale- og**
1939 **forslagsrett på landsmøtet.**

1940

1941 **Om medlemskap i et annet fylkeslag enn der man er bosatt (i standardvedtektene):**

1942 F44: Landsstyret innstiller på § S 2.1 A, altså at GU-medlemmer bosatt i et fylke eller kommune
1943 regnes som medlemmer i det fylkeslaget/lokallaget i standardvedtektene.

1944

1945 **F45: Landsstyret innstiller på § S 2.1 B, altså at det åpnes i standardvedtektene for at GU-**
1946 **medlemmer bosatt i et fylke kan være medlem i et annet fylkeslag dersom de ønsker det.**

1947

1948 **Om frister til fylkes- og lokallagenes årsmøter (i standardvedtektene):**

1949 F46: Landsstyret innstiller på § S 3.2 A, altså at standardvedtektene beholder de samme
1950 fristene for fylkes- og lokallagenes årsmøter.

1951

1952 **F47: Landsstyret innstiller på § S 3.2 B, altså at standardvedtektene endres slik at fristene for**
1953 **fylkes- og lokallagenes årsmøter blir kortere.**

1954

1955 **Om valgkomiteens kriterier til sentralstyre**

1956 **F48: Landsstyret innstiller på å legge følgende punkt til avsnittet om valgkomiteen:**

1957 **«Landsstyret vedtar valgkomiteens kriterier til sentralstyret hvert år.»**

1958

1959 Med vennlig hilsen

1960

1961

1962

1963 Teodor Bruu og Miriam Langmoen,

1964 talsperson og generalsekretær

1965

1966 Oslo, 4. mars 2021

1967

1968

1969

1969	Til	Landsstyret
1970	Kopi	Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
1971	Fra	Sentralstyret
1972	Dato	08.04.21
1973	Saksnr	GULS-2-21-20

1974

1975

POLITISK UTTALELSE:

1976

TIDA FOR NYE

1977

VASSKRAFTVERK ER FORBI

1978

1979

Bakgrunn

1980

“Uberørt natur får ein stadig større verdi. Tida for nye store vasskraftutbyggingar i Noreg er over” sa statsminister Jens Stoltenberg i sin nyttårstale for 21 år sidan³. Etter hundre år med kraftutbygging har 2/3 av dei store norske vassdraga vorte regulert og eit område som er ekvivalent med meir enn halvparten av det totale vassarealet i Noreg er demma ned⁴. Av 4000 vassdrag i Noreg, har berre 388 vorte verna mot utbygging^{5,6}. Likevel ser me i dag at parti i Noreg vil opna opp dei verna vassdraga for kraftutbygging og elektrifisering av samfunnet⁷.

1986

1987

Kor mykje energi treng me?

1988

Noreg sin fornybardekning av den totale energibruken er rundt 51%⁸. Noregs Vassdrag- og energidirektorat utarbeida ein rapport i 2020⁹ som kom fram til at Noreg sitt energibehov er 235 TWh, der 135 TWh er elektrisitet. Om me elektrifiserer samfunnet direkte med straum vil me trengje ytterlegare 30-50 TWh elektrisitet. I følge Statnett, treng me omlag 80 TWh meir fornybar energi enn me produserer i dag. Om alle våre energibehov skal dekkjast av fornybar energi, vil me trengje ein kombinasjon av hydrogen og elektrisitet. Dette er fordi nokre formar for infrastruktur framleis ikkje kan elektrifiserast direkte, men det er mogleg å nytte hydrogen som energiberar og nytte brenselceller til drift. Å gå bort frå forbrenningsmotorar vil òg gje kraftig energieffektivisering. Full elektrifisering av Noreg vil difor gje eit lågare totalt energibehov enn i dag, anslått til omlag 214 TWh med full elektrifisering¹⁰.

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1998

³ Statsminister Jens Stoltenbergs nyttårstale <https://www.dagbladet.no/nyheter/statsministhttps://www.enova.no/er-jens-stoltenbergs-nyttarstale/65676039>

⁴ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/ferskvann/vassdragsutbygging/>

⁵ Jon Arne Eie, Per Einar Faugli og Jens Aabel: Elver og vann. Vern av norske vassdrag. Grøndahl Dreyer 1996. ISBN 82 504 2241 4

⁶ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/vernedede-vassdrag/>

⁷ Frp og Sp ønsker seg omkamp om utbygging av verna vassdrag <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/PRPgk7/frp-og-sp-oenker-seg-omkamp-om-utbygging-av-vernedede-vassdrag>

⁸ Fornybarmeteret

https://www.energinorge.no/contentassets/14940b60888e47e98af41fab67129f7d/energi_norge_bar21_master_lowres_oppslag.pdf

⁹ https://publikasjoner.nve.no/rapport/2020/rapport2020_36.pdf

¹⁰ Et elektrisk Norge – fra fossilt til strøm

<https://www.statnett.no/globalassets/for-aktorer-i-kraftsystemet/planer-og-analyser/et-elektrisk-norge--fra-fossilt-til-strom.pdf>

1999 Sjølv med ein optimistisk energieffektiviseringsgrad på 29%¹¹ vert dette ein monaleg sum som er ekvivalent med nesten 35 Tonstad-kraftverk (Noreg sitt største vasskraftverk), eller 200 Alta-kraftverk¹².

2002

2003 **Om ikkje vasskraft, kva?**

2004 98% av all fornybar energi i Noreg kjem frå vasskraft med 2% frå vind- og varmekraft til saman¹³. NVE forventar 15TWh frå nye vasskraftverk fram mot 2040¹⁴. Om me vil lukke døra til meir vasskraftutbygging i Noreg, må me sjå på andre moglegheiter og nye fornybare energikjelder for å dekke energiforbruket me har i dag og i framtida.

2008

2009 **Inngrep i sårbare økosystem**

2010 Utbygging av vasskraft førar til større og meir langvarige inngrep inn i økosystem som har hatt få mekaniske inngrep frå før. Demming av elver påverkar økosystem i elver i stor grad, med overfløyming, bakkdemningar og mykje mindre vatn nedanfrå. Vassføring frå demning skader òg alt dyr- og planteliv som bor langs elvekantane.

2014

2015 **Konflikt med menneskerettar**

2016 I tillegg til konflikt med dyr- og planteliv, kjem konflikt med menneskjer. Den norske staten har vist veldig lite omsyn til samiske rettar og interesser når det kjem til utbygging av kraftverk i Sápmi¹⁵¹⁶. Samane har ei dobbel byrde når det kjem til klimakrisa og er trua av utrydding av både klimaendringar og det grønne skiftet. Som eit antirasistisk parti, må Grøn Ungdom leggja særst tung vekt på Sametinget si avgjerd i saker som gjeld samiske rettar og interesser.

2021

2022 **Drøfting**

2023 Denne politiske fråsegna tar for seg både tiltak for å unngå stor og inngripande kraftutbygging i Noreg og støtte til nye fornybare energikjelder.

2024

2025

2026

2027

2028

2029

2030

2031

2032

2033

2034

2035

2036

2037

2038

2039

Kartlegging og vern av meir vassdrag

I dag er rundt 11% av vassdraga i Noreg kartlagt for potensielle verneverdiar¹⁷. Det er umogleg å vite kva me øydeleggjar om me ikkje har nokon informasjon om korleis det var før. I 2004, var landbruksdepartementet bekymra for at den "mangelfulle kartlegginga kunne få negative konsekvensar, spesielt for utnytting av dei mest produktive areala langs vassdraga», som uttrykt gjennom supplering av Verneplan for vassdrag¹⁸. Me må jobbe for ein grundig kartlegging av verneverdiane i alle vassdrag i Noreg. Med kunnskap i botnen, kan me opne for ein ny verneplanrunde. Å supplere verneplanen for vassdrag med fleire vassdrag er allereie MDG sin politikk.

Forbetring av eksisterande kraftverk

Grunnrenteskatten er ein skatt som utbyggjarar må betale for å bruke våre felles ressursar. På kraftverk med produksjon over 10 MW (megawatt) betalar eigaren 1.3 øre per kWh (kilowatt

2039

¹¹ https://www.enova.no/upload_images/EC1F6780830743F3950356367CBD45F9.pdf

¹² <https://enerwe.no/kraftkommune-vannkraft/dette-er-de-storste-vannkraftverkene-i-norge/145890>

¹³ <https://www.regjeringen.no/no/tema/energi/fornybar-energi/fornybar-energiproduksjon-i-norge/id2343462/>

¹⁴ <https://www.nve.no/energiforsyning/kraftmarkedsdata-og-analyser/langsiktig-kraftmarkedsanalyse/>

¹⁵ <https://snl.no/Alta-saken>

¹⁶ <https://www.nrk.no/sapmi/reineiere-jubler-ikke-av-90-millioner-kr-i-erstatning-1.15047992>

¹⁷ https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007100300007?page=0

¹⁸ Supplering av Verneplan for vassdrag
<https://www.regjeringen.no/contentassets/c4ff6620056d4b8a9b071d10601ebd72/no/pdfs/stp200320040075000dddpdfs.pdf>

2040 per time) som ein naturressursskatt¹⁹. Mange kraftverk i dag produserer 9.9 MW når dei kunne
2041 produsert opp mot 20 MW, men det hadde vore ulønsamt for utbyggjarar til å auke
2042 produksjonen. Me har landa på eit kortsiktig og eit langsiktig tiltak for å løysa problemet. Fyrst,
2043 å innføre ein fritaksperiode i starten av oppussing- og utvidingsprosjekt av vasskraftverk som
2044 gjer at skattetrykket ved oppstarten er vesentleg lågare enn i dag. Tiltaket er foreslått av
2045 NTNU og kunne hjelpe å auke kraftproduksjonen i Noreg med 10%²⁰. Dette er ein monaleg
2046 mengde produksjon for inngrep som har allereie skjedd. Forskinga har syna at ein tredobling av
2047 installert effekt er teoretisk mogleg med så kalla "ekstrem oppgradering"²¹.

2048 Det langsiktige tiltaket er å greie ut moglegheita til å tilknytte grunnrenteskatten til
2049 inngrep og tap av verdifulle økosystem, heller enn kraftkapasitet. Per i dag, er skatten tilknytt
2050 kraftkapasitet og produksjon. Dette er då ikkje tilknytt inngrep og tap av dyr- og planteliv sidan
2051 graden av inngrep ikkje er tilknytt kraftkapasitet. Eit 9 MW vasskraftverk kan vera like eller
2052 endå meir skadeleg enn eit som produserer 50 MW. Det gir då meining at me greier ut ein måte
2053 å tilknytte grunnrenteskatten til inngrep og skade, bår for vasskraft men òg for vindkraft og
2054 alle andre nye fornybare energikjelder, i tråd med Grøn Ungdom sitt vedtekne politikk.

2055
2056 Eit norsk vasskraftverk med installert kapasitet over 10 MW er i snitt 50 år gammalt²². Den
2057 årlege totale kraftproduksjonen i norske vasskraftverk kan aukast med 4 TWh dersom ein
2058 erstattar alle turbinane med nye. Ei slik oppgradering vil ikkje endre vasskraftverkets fysiske
2059 fotavtrykk (demninga, vassvegen osv.). Med dagens skattesystem er det ikkje praktisk mogleg
2060 for selskap å bytte ut vassdragsplanane, så nye insentiv kan gjere det mogleg å produsere meir
2061 fornybar energi²³.

2062 **Flaumsikring**

2063 Ei grunn som er ofte gitt som påskott for utbygging i verna områder er flaumsikring. Den beste
2064 måten å unngå skadeleg flaum er å ikkje bygga i flaumutsatte områder, der det er fare for flaum.
2065 Med sterke klimaendringar treng me sterk og framtidsetta arealplanlegging. Med
2066 vassdragsplanar etter plan- og bygningslova kan kommunane leggje rammar for bruk av
2067 vassdraga og tilhøyrande areal, og dermed ta omsyn til flaumfare og klimaendringar.

2068 Saman med dette må me restaurere myrområde og overutbygde elver for å ta vare på
2069 flaumdempande evne av elv- og myrøkosystem. Restaurering av vassdrag med store inngrep i
2070 dag er eit tiltak som aukar biologisk mangfald og lagrar karbon samstundes som me nyttar
2071 økosystem sitt flaumdempande evne. Flaummark, innsjøar, brakkvatnsjøar, elve- og bekkeløp,
2072 myr, kjelder og flaummarkskog bidrar vesentleg til regulering av vasshastegheit, vern mot
2073 erosjon, og skade på dyr- og planteliv. Trer og busker bindar jorda fast og hindrar tap av
2074 jordsmonnet, stabiliserer elvekantane og dempar flaumvatnet²⁴.

2075 **Vetorett til Sametinget**

2076 Naturen vert nedbygd i store og irreversible arealinngrep der samiske rettar og samisk
2077 naturbruk vert sett til side uansett kor mykje prosess og saksutredning som skjer i forkant av
2078 slike avgjerder. Me meiner at samar veit sjølv det som er best for dei, deira land og for
2079 framtidige generasjonar og vil då gje Sametinget ein vetorett i alle utbygging saker som gjeld
2080
2081

2081

¹⁹ <https://energifaktanorge.no/regulering-av-energisektoren/skattlegging-av-kraftsektoren>

²⁰ <https://www.nrk.no/osloogviken/hoyt-skattetrykk-hindrer-vannkraftutbygging-1.15051303>

²¹ Ekstrem oppgradering av eksisterende vannkraft kan gi betydelig mer kraft <https://forskning.no/energi-miljoteknologi-naturressursforvaltning/ekstrem-oppgradering-av-eksisterende-vannkraft-kan-gi-betydelig-mer-kraft/1805894>

²² INVESTERINGSBESLUTNINGER I STOR VANNKRAFT

<https://www.energinorge.no/contentassets/cd47caa5f4a545afb678576d4a58778f/2019-05-27-investeringsbeslutninger-i-stor-vannkraft-menon-economics.pdf>

²³ Energiens pris

<https://naturvernforbundet.no/naturogmiljo/energiens-pris-article39601-1024.html>

²⁴ Ikke ofre vernede vassdrag <https://naturvernforbundet.no/naturvern/vern-av-naturomrader/vassdrag/ikke-ofre-vernede-vassdrag-article38475-749.html>

2082 samar eller som skjer i Sápmi. Dette er det einaste måten å sikre at Sametinget får den
2083 avgjerande stemma det bør har og er ein sikrere måte å unngå grøn kolonisering på. Som eit
2084 antirasistisk parti, må all politikk frå Grøn Ungdom ta omsyn til urfolk sine rettar og jobbe imot
2085 rasisme og kolonisering. Ein vetorett hadde endra Sametinget frå eit organ med like mykje
2086 makt som Mållaget, til eit organ med reell politisk makt i Sápmi. Ein vetorett er såpass radikalt
2087 at utvalet meiner at me ikkje kan ta avgjerda sjølv, og legg derfor også inn eit Alternativ B til
2088 votering.

2089
2090 **Free, Prior and Informed Consent**

2091 Free, Prior and Informed Consent (FPIC) er modellen som Dei sameinte nasjonane (SN) nyttar
2092 og fremjar som beste praksis når ein forhandlar med urfolk²⁵²⁶. For å sikre oss mot grøn
2093 kolonisering og konflikt mellom stat og urfolk i Noreg må me sikre at prinsippet om urfolks
2094 åtgang til informert samtykke vert etablert i praksis. Korkje utbygging eller vern av vassdrag
2095 kan skje på kostnad av urfolk som bur i området.

2096

2097 **Spørsmål til diskusjon**

2098 • Er det for radikalt med vetoretten til Sametinget?

2099 **Saksbehandlers konklusjon**

2100 Tida for nye vasskraftverk er forbi

2101 **Forslag til vedtak**

2102 **F1:** Landsstyret vedtar den politiske utsegna «Tida for nye vasskraftverk er forbi» slik ho ligg
2103 føre.

2104

2105 **Vedlegg:** Tida for nye vasskraftverk er forbi

2106

2107 Med venleg helsing

2108

2109 Peter Struthers

2110 *Sentralstyremedlem og leiar av politisk utval for klima og natur*

2111 *Oslo, 08.04.2021*

2112

2112

²⁵ United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples
https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

²⁶ Free Prior and Informed Consent <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/publications/2016/10/free-prior-and-informed-consent-an-indigenous-peoples-right-and-a-good-practice-for-local-communities-fao/>

2112
2113
2114
2115

2116
2117
2118

2119

TIDA FOR NYE VASSKRAFTVERK ER FORBI

2120

2121 Vasskraftutbygging, saman med olje og gass, har byggja landet. No er tida forbi for alle tre. Med
2122 å pusse opp eksisterande vasskraftverk og å satse på nye fornybare energikjelder, kan Noreg
2123 sitt energiforbruk bli 100% fornybart og utsleppsfritt. Me skal løyse klimakrisa, men utan å ofre
2124 verdifull natur eller urfolk sine rettar.

2125

2126 **Vasskraft for framtida. Grøn Ungdom vil:**

2127

- Jobbe for kartlegging av verneverdiane i alle vassdrag i Noreg.

2128

- Opne for ei ny verneplanrunde i neste Stortingsperiode.

2129

- Har vassdragsplanar, etter plan- og bygningsloven, så kommunane kan leggje rammer for bruken av vassdraga og tilhøyrande areal.

2130

2131

- Restaurere myrområde og overutbygde elver for å ivareta naturens flaumdempande evne.

2132

2133

- Auke restaurering og dimensjonering av kulvertar, som både aukar kapasiteten til å føre vatnet bort, og leggjar betre til rette for fiskevandringar.

2134

2135

- Innføre ein fritaksperiode i starten av prosjekt som pussar opp vasskraftverk, som gjer at skattetrykket ved oppstarten er vesentleg lågare enn i dag.

2136

2137

- Greie ut moglegheita til å tilknytte grunnrenteskatten til inngrep og tap av verdifulle økosystem.

2138

2139

- Utvikla nasjonale retningslinjer for, og gjennomføra ei kartlegging av, kor vasskraftkverk bør plasserast utan at bygginga bryt med rettane til urfolk eller fører til tap av trua artar.

2140

2141

- Stimulere til erstatning av eksisterande vassstribinar med nye, for å auke kraftproduksjon. Staten burde dekke 50% av kostnadane.

2142

2143

- Sikre at prinsippet om urfolks åtgang til informert samtykke blir etablert i praksis og at Sametinget og samiske interesser er ein del av utbyggingsprosessen frå starten.

2144

2145

- **Alternativ A (sentralstyrets innstilling):** At Sametinget får ein vetorett i utbygging saker som gjeld samar eller er i Sápmi.

2146

2147

- **Alternativ B:** At Sametinget får ein avgjerande stemme i utbygging saker som gjeld samar eller er i Sápmi.

2148

2149

Teodor Bruu tok dissens på at alternativ A ble innstilt heller enn alternativ B.

2150

2151

2152

2152 Til Landsstyret
2153 Kopi Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
2154 Fra Sentralstyret
2155 Dato 08.04.21
2156 Saksnr GULS-2-21-21

grønn
ungdom

2157

2158 POLITISK UTTALELSE:

2159

MANGFOLDIG FAMILIEPOLITIKK

2160

Ordliste

2162 **Heteronormativ:** Heteronormativitet er et uttrykk for at heteroseksualiteten betraktes som
2163 norm for seksualitet. Det vil si at det heteroseksuelle samleiet, som har, eller ser ut som det
2164 har, forplantning som formål, blir normen for seksuelle handlinger. I tillegg vil det
2165 heteroseksuelle parforhold, bestående av en mann og en kvinne, være normen for
2166 samlivsformer.²⁷

2167

2168 - **Interseksjonalitet:** Begrepet interseksjonalitet viser til hvordan sosiale kategorier som
2169 kjønn, rase, etnisitet, religion, sosial klasse, seksuell orientering og funksjonsevne kan
2170 samvirke og påvirke personers leve- og livsvilkår.²⁸

2171 - **Medmor:** Medmor er lovgivningens betegnelse på mors kvinnelige ektefelle eller
2172 samboer som skal ta del i foreldreansvaret.²⁹

2173 - **Dobbeltminoritet:** Å tilhøre to eller flere minoritetsgrupper. For eksempel å tilhøre en
2174 etnisk minoritet og en seksuell minoritet.

2175 - **Polyamori:** Polyamori defineres som en person som har flere kjærlighetsforhold og
2176 relasjoner samtidig med åpenhet og samtykke fra partner(ere). Mennesker som regner
2177 seg som polyamorøse, oppfatter og erfarer det som helt naturlig at man kan ha
2178 kjærlighetsforhold til flere personer samtidig. De setter spørsmålstegn ved om
2179 parforholdet eller ekteskapet skal være den eneste legitime samlivsform. Slik
2180 polyamorøse mennesker ser det, kan kjærlighet oppstå mellom flere mennesker på
2181 hver sin måte. Andre begreper man også bruker er polyamorøse, ikke-monogami og
2182 mest vanlige er poly. (<https://no.wikipedia.org/wiki/Polyamori>). Ikke alle forhold er helt
2183 like, selv om de til felles går under ikke-monogame. Noen forhold kan det være alle
2184 partene har en relasjon med hverandre, mens i andre forhold har en eller relasjon til
2185 andre som ikke tredjemann har igjen. De som anser seg som poly har og ulike legninger,
2186 og ikke alle er skeive.

2187 - **Monogami:** Monogami er at en person er gift, eller lever i formelt partnerskap med én
2188 person av gangen.

2188

²⁷ [heteronormativitet - Store medisinske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/heteronormativitet)

²⁸

<https://www.google.com/url?q=https://snl.no/interseksjonalitet&sa=D&source=editors&ust=1616683196667000&usg=AOvVaw2sh7yCF1DWeDgxP8jncR7H>

²⁹

<https://www.google.com/url?q=https://snl.no/medmor&sa=D&source=editors&ust=1616683196681000&usg=AOvVaw3lMrK7bhKZj6RPWBppFweI>

2189 **Skeiv familiepolitikk**

2190 **Bakgrunn**

2191 Det blir stadig flere utradisjonelle, moderne familier som i utgangspunktet ikke faller innenfor
2192 den gammeldagse definisjonen av familie. Det er gode relasjoner og egnethet som må være
2193 avgjørende når man vurderer om noen er gode omsorgspersoner, ikke biologisk tilhørighet,
2194 kjønnene eller antallet partnere i relasjonen. Derfor må ikke-heteronormative familier ha
2195 samme beskyttelse, vern, muligheter og plikter overfor hverandre. På denne måten kan
2196 samfunnet ta vare på dem og sikre at de tar vare på hverandre. Derfor må det juridiske
2197 regelverket dekke disse familiene, og de må få tilbud på lik linje med tradisjonelle familier i
2198 offentlige institusjoner, systemer og regelverk.

2199

2200 **Drøfting**

2201 **Øke kunnskap i skolen og offentlige instanser**

2202 For å redusere fordommer rundt ulike seksualiteter og regnbuefamilier, og oppnå mer aksept i
2203 samfunnet må man øke kunnskapen. Et av disse tiltakene for å øke kunnskapen er allerede i
2204 grunnskolen gjennom seksualundervisningen. Seksualundervisning har blitt kritisert mye for
2205 faget ikke omfatter nok fokus på ulike seksualiteter og samlivsformer. Ved å ha mer fokus og
2206 normalisere ulike seksualiteter og hvordan alle familier er forskjellige, der også polyamorøse
2207 forhold blir ansett som en samlivsform som normalt vil unge tidlig få en aksept, forståelse og
2208 kunnskap som er gode virkemidler mot fordommer. Allerede i barnehagen møter barn
2209 hverandre der alle kommer fra ulike familier. Vi tenker det er nødvendig at man allerede i
2210 barnehagen blir lært om ulike samlivsformer, og er med på å legge enda bedre grunnlag før
2211 barna kommer på skolen. Både med å forsterke seksualundervisningen på skolen og legge opp
2212 til barn i barnehagen lærer om ulike samlivsformer og familier vil man øke forståelsen og
2213 kunnskap om ulike relasjonsforhold i befolkningen over tid.

2214

2215 Det er viktig at våre offentlige institusjoner innenfor barnevern, helse og utdanning får økt
2216 kunnskap om ulike relasjonsnormer og ulike familiesammensetninger. På denne måten kan
2217 institusjonene bedre møte alle typer familier, ikke bare de heteronormative. Mennesker som
2218 anser seg som poly opplever også en del fordommer i offentlige instanser og at de blir dømt på
2219 grunnlag av manglende kunnskap rundt ulike seksualiteter og samlivsformer. For å unngå dette
2220 er det derfor viktig å innføre et kompetansekrav rundt denne tematikken i helse- og sosial
2221 faglige utdanninger og yrker. I tillegg til rettsvitenskapelige utdanninger. Det er med å sørge for
2222 ansatte i ulike institusjoner og instanser har mer kunnskap i møte med ulike familier.

2223

2224 **Barnevernet**

2225 Det er viktig at et barns identitet blir godt ivaretatt og tilrettelagt for i møte med barnevernet.
2226 Dette gjelder alt fra kjønnsidentitet og seksualitet til kulturell bakgrunn. Det er også viktig at
2227 de forskjellige elementene som utgjør ens identitet sees i sammenheng med hverandre.
2228 Istedenfor at et individs kulturelle bakgrunn og kjønnsidentitet sees på og tilrettelegges for
2229 separat, trenger institusjoner som barnevernet også å ha kunnskap om hvordan disse delene av
2230 et barns identitet kan påvirke hverandre. Dobbeltminoriteter kan oppleve utfordringer som
2231 kommer av samspill mellom utfordringer knyttet til minoritetsgruppene man er en del av.
2232 Derfor er det viktig at barnevernet kan se og hjelpe et barn med behov de har knyttet til sin
2233 identitet som for eksempel skeiv og som muslim, men også med behovene de har som skeiv
2234 muslim. For å kunne styrke hjelpen barnet får i møte med slike utfordringer, må barnevernet ha
2235 en interseksjonell tilnærming. Dette innebærer blant annet mer samspill mellom
2236 ressurspersonene som har kompetanse på de forskjellige bakgrunnene og identitetene et barn
2237 kan ha, og at det er flere ansatte i barnevernet med ulike kulturelle, seksuelle og
2238 kjønnsidentiteter. Dette kan i tillegg gjøre det tryggere for barnet å uttrykke sin identitet. Det
2239 er også viktig at barnevernet har kunnskap om forskjellige familieformer, nettopp fordi de skal

2240 være i møte med familier og mangel på kunnskap kan skape fordommer, misforståelser eller
2241 generelt dårligere vurdering og håndtering fra saksbehandlers side.

2242
2243 Det må også jobbes for at det blir flere skeive familier blant fosterforeldre. Dette er både fordi
2244 skeive familier kan sikre et godt hjem i like stor grad som heteronormative familier, men også
2245 fordi at et større spekter av fosterhjem øker sjansen for å finne fosterforeldre som deler
2246 identitets-karakteristikker med fosterbarnet. En fosterfamilie som deler minoritetsidentitet
2247 med barnet, enten det er seksualitet, kjønn, kulturell eller etnisk bakgrunn, kan lettere forstå
2248 barnets behov og utfordringer knyttet til den delen av deres identitet, som gjør det lettere å
2249 hjelpe. Dette gjelder også beredskapshjem, hvor at barnet blir møtt på en så god måte som
2250 overhode mulig med en gang, er essensielt. Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet)
2251 har ikke god nok statistikk på hvor mange norske fosterhjem som består av skeive familier. De
2252 kan derimot med sikkerhet si at det er på en mye lavere prosent enn det vi ser i befolkningen.³⁰
2253 Bufdir ønsker selv at fosterhjem skal "gjenspeile samfunnets familiestrukturer og mangfold". Et
2254 første skritt i å sikre at spekteret av fosterfamiliers sammensetning gjenspeiler hvordan det er
2255 fordelt i befolkningen er å kartlegge nettopp hvor langt vi er unna et slikt mål.

2256
2257 **Adopsjon**

2258 Likekjønnede par bør ha mulighet til å adoptere på lik linje med andre par.³¹ Om et barns
2259 foreldre er skeive eller ikke, har ingen effekt på deres evner som foreldre og barnets oppvekst.
2260 Derfor er det utrolig trist at av landene Norge samarbeider med knyttet til adopsjon, er det
2261 bare Colombia som lar skeive par adoptere³². Det er derfor viktig at Norge, som et verdi-
2262 liberalt land og som forkjemper for likestilling, aktivt jobber for at skeive par skal få muligheten
2263 til å adoptere i landene Norge samarbeider med om adopsjon.

2264
2265 **Kjønnsnøytralt språk i barneloven og i offentlige dokumenter.**

2266 Familier består i mange tilfeller ikke av en mor, en far og barn. For å ta hensyn til mange ulike
2267 typer skeive familiekonstellasjoner er det derfor viktig at begrep som omtaler foreldrene er
2268 kjønnsnøytrale i barneloven og i offentlige dokumenter. Å omtale foreldrene nettopp som
2269 forelder, fremfor far og mor i offentlige dokumenter har stor verdi i å bekjempe strukturelle
2270 heteronormative forventninger til hvordan en familie skal se ut. Dessuten presser disse
2271 betegnelsene individer som ikke identifiserer seg som mann eller kvinne inn i en kjønnsbetinget
2272 rolle. Man kan poengtere hvilken forelder som har født barnet uten å bruke begrepet mor.
2273 Barnelovsutvalget sin utredning fra 2020 så blant annet på begrepet fødende forelder.³³
2274 Utvalgets primære standpunkt var at barnelovens terminologi bør være kjønnsnøytral. Altså at
2275 ordene "mor", "far", "medmor", "mann" og "kvinne" skal byttes ut.³⁴ De påpeker i sin utredning
2276 blant annet at "Dagens lovtekniske løsning skaper unødvendige skiller mellom de to
2277 foreldreskapskategoriene «far» og «medmor», og dette er skiller som forplanter seg videre i
2278 offentlige skjemaer og dokumenter." og at "Ved å fjerne disse uttrykkene vil loven synliggjøre
2279 at foreldreskapskategoriene skal likestilles.". Ved å bruke kjønnsnøytralt språk om foreldrene
2280 forsvinner altså denne problemstillingen. Dette er fordi det vil være samme begrep for
2281 forelder som ikke føder barnet, uavhengig av forelderens kjønn. De foreslår altså
2282 "fødeforelder" om forelder som føder barnet og "den andre forelder" om den ikke
2283 fødende forelder når de trenger å refereres til i lovverket. Utvalget hadde ikke nok kapasitet
2284 til å fullføre all utredningen knyttet til terminologi og fikk blant annet ikke brukertestet
2285 begrepene, men virker sikre på at kjønnsnøytralt språk i barneloven er gjennomførbart og godt
2286 tiltak.

2286

³⁰ [Familie, foreldreskap og barn \(bufdir.no\)](https://www.bufdir.no/familie-foreldreskap-og-barn)

³¹ [Familie, foreldreskap og barn \(bufdir.no\)](https://www.bufdir.no/familie-foreldreskap-og-barn)

³² [Utenlandsadopsjon – FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold \(foreningenfri.no\)](https://www.foreningenfor.no/utenlandsadopsjon-fri)

³³ [NOU 2020: 14 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/NOU-2020-14)

³⁴ [NOU 2020: 14 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/NOU-2020-14)

2287
2288 For å oppsummere er det flere gode grunner til å innføre et kjønnsnøytralt språk når det
2289 henvises til foreldre i offentlige dokumenter og i barneloven. Samtidig er det god grunn til å tro
2290 at det er veldig gjennomførbart også i offentlige dokumenter ettersom utvalget gir inntrykk at
2291 det ikke vil by på noen særlige problemer med kjønnsnøytralt språk i barneloven.
2292

Spørsmål til diskusjon

2293
2294 • Burde vi heller være for å fortsette å utrede kjønnsnøytralt språk når det henvises til
2295 foreldre i barneloven og offentlige dokumenter, ettersom det ikke har blitt gjort en
2296 fullstendig utredning av et slikt tiltak.

Polypolitikk

Bakgrunn

2297
2298 I dagens samfunn er poly fortsatt ekstremt tabubelagt og lite kunnskap om, til tross for at flere
2299 er åpne enn før. Folk som har flere forhold og relasjoner samtidig, opplever fordommer overalt
2300 og at det ikke er plass til dem i samfunnets institusjoner og lovverk. Det finnes så å si nesten
2301 ingen statistikk på hvor mange som anser seg som polyamorøse, men vi vet flere er det og
2302 åpner seg. Derfor er det på tide at samfunnet og lovverket inkludere de og deres rettigheter på
2303 lik linje som de som har monogame forhold.
2304
2305

Rettigheter rundt ekteskap.

2306 Lovverket tillater i dag bare ekteskap mellom to mennesker.³⁵ Ekteskapsloven sier i § 1 at to
2307 personer av motsatt eller samme kjønn kan inngå ekteskap. §4 sier også det er forbudt å gifte
2308 seg om tidligere ekteskap fortsatt består. Ekteskapsloven tar for seg mange deler om hvem, hva
2309 og hvordan økonomiske verdier, som f.eks formue, eiendommer og materiell skal eies. Normalt
2310 blir mesteparten felleseie, og ved en skilsmisse vil disse verdiene deles likt, unntak her er
2311 eiendeler de hadde før ekteskap kan de beholde, i tillegg begge partene har individuelle
2312 pensjonsrettigheter. Samtidig kan man også velge hvordan en skal disponere hva de eier i
2313 forkant, og i ekteskapet kan de stifte gjeld med virkning for seg selv. Ved inngåelse av ekteskap
2314 kan man også bli enige om særæie, som er en forhåndsavtale om hvordan ting vil fordeles ved en
2315 eventuelt skilsmisse. Når det kommer til økonomisk ansvar ovenfor barn, har begge partene
2316 ansvar for å bidra økonomisk rundt barneomsorg. Ved en skilsmisse vil også partene fortsatt ha
2317 et ansvar ved barnebidrag.
2318
2319

Drøfting

Permisjon

2320 I arbeidsmiljøloven kapittel 12 står det en del om hvilke rettigheter en har til permisjon.³⁶ §12-
2321 3 omsorgspermisjon omfatter at far har rett til to ukers permisjon for å bistå moren. Om far og
2322 mor ikke bor sammen kan denne permisjonen utøves av noen andre som bistår moren.
2323 Adoptivforeldre har også rett til to ukers permisjon etter overtakelsen. §12-5
2324 foreldrepermisjon sier foreldre har rett til 12 måneder med permisjon. I tillegg til
2325 foreldrepermisjon finnes det også en permisjon for å ta vare på og pleie pårørende som er i
2326 livets slutfase, §12-10. En har rett til 10 dager permisjon hvert kalenderår for å gi nødvendig
2327 omsorg til foreldre, ektefelle, samboer eller registrert partner.
2328
2329
2330

Ekteskap

2331 Obs! Det politiske utvalget innstilte på å endre ekteskapsloven, slik at flere enn to personer
2332 kunne inngå et ekteskap sammen. Da denne saken ble behandlet i sentralstyret, ble punktet om
2333

2333

³⁵ [Lov om ekteskap \(ekteskapsloven\) - Lovdata](#)

³⁶ [§ 12-10. Omsorg for \(arbeidstilsynet.no\)](#)

2334 å endre ekteskapsloven strøket. Argumenter for begge sider er gjengitt her.

2335

2336 **Argumenter for å utvide ekteskapsloven og tillate ekteskap mellom flere enn to personer**

2337 Det kan være uheldig å sette en grense på kjærlighet på denne måten. Om mennesker ønsker å
2338 være sammen flere samtidig kan man argumentere for at de bør ha like mye rett til å gifte seg
2339 på lik linje som monogame par. Å gifte seg handler mye om å ha en feiring rundt kjærligheten
2340 folk har til hverandre. Selv om det er en del juridiske rammer i et ekteskap er det også snakk om
2341 emosjonelle verdier som blir vektlagt. Mennesker som har polyamorøse relasjoner bør ha like
2342 stor rett til å feire kjærligheten på denne måten. Flere av de som har polyamorøse relasjoner er
2343 gifte, men får ikke lov til å ha flere personer i ekteskapet en én av partnerne.

2344

2345 Man kan argumentere for at lovverket bør tillate at flere enn to personer kan inngå ekteskap.
2346 Dette er med å gi flere en fin emosjonell feiring av kjærligheten, samtidig som også alle partene
2347 har like juridiske rettigheter. Utvalget synes også det er rett alle personene er ivaretatt av de
2348 økonomiske rammene, rettigheter rundt dødsfall og arv, og ved eventuelle brudd og
2349 separasjoner. En av ulempene ved å ikke tillate flere i et ekteskap er knyttet opp til hvem som
2350 er mor og far til barn som blir født i familien. Lovverket sier den som er gift med moren som
2351 føder et barn blir sett på som far, selv om en kanskje ikke er den biologiske. Den "biologiske"
2352 faren i forholdet vil da ikke ha noen rettigheter juridisk, selv om han og han som er gift med
2353 moren vil begge være foreldre for barnet, men bare den gifte er det på papiret. Den andre
2354 faren, altså biologiske vil ikke ha noen rettigheter rundt permisjon eller tilgang til offentlige
2355 instanser vedrørende barnet. Ved separasjoner her vil også den biologiske faren ikke ha noe
2356 krav på omsorg for barnet. Vi ønsker også at det åpnes for at et barn kan ha flere enn to
2357 juridiske foreldre.

2358

2359 **Argumenter mot å utvide ekteskapsloven og tillate ekteskap mellom flere enn to personer**

2360 Sentralstyret hadde en lengre diskusjon rundt hvorvidt man burde gå inn for å utvide
2361 ekteskapsloven eller ikke. Hovedargumentene *mot* lovendring handlet om at ekteskap mellom
2362 flere enn to personer globalt sett ofte bidrar til undertrykkelse av kvinner. På grunn av dette
2363 har flere store internasjonale aktører, blant annet FN, uttalt at de anser ekteskap mellom flere
2364 enn to for å være i strid med menneskerettighetskonvensjonen og at det bør forbys.

2365

2366 Samtykkende polyamorøse relasjoner er selvsagt ikke det samme som relasjoner som er
2367 inngått med tvang eller som undergraver kvinners stilling i samfunnet. Likevel var det flere i
2368 sentralstyret som var bekymret for at en slik lovendring i verste fall kunne bidra til økt sosial
2369 kontroll og for eksempel at flere kvinner i Norge føler seg presset til å tillate at ektemannen tar
2370 flere koner. I tillegg drøftet man om det ville bli vanskeligere for Norge å jobbe internasjonalt
2371 mot polygami/«flerkoneri» hvis man samtidig legaliserte polyamorøse ekteskap i Norge. På den
2372 andre siden var det også enighet i sentralstyret om behovet for rettslig vern for polyamorøse i
2373 Norge, særlig rundt familierelasjoner, permisjon, barneansvar osv.

2374

2375 Sentralstyret landet til slutt på å endre punktet, fra «Bidra til et mer rettslig vern og rettigheter
2376 ved polyamorøse relasjoner ved å endre §1 i ekteskapsloven til at flere enn 2 personer kan
2377 inngå ekteskap», til bare «Bidra til et mer rettslig vern og rettigheter ved polyamorøse
2378 relasjoner».

2379

2380 **Permisjon**

2381 Et motargument for å tillate flere personer like juridiske rettigheter som foreldre handler om
2382 økonomisk utnyttelse. Det sier seg selv at familier med flere enn to inntekter vil ha mer å rutte
2383 med. Spesielt rundt dette med permisjon vil en da også få kompensert inntekt fra staten mens
2384 man er i permisjon. Er dette like rettferdige da man allerede har flere andre inntekter i tillegg til
2385 denne? En mulighet er å se nærmere på dette, og innføre satser etter familiens samlet inntekt
2386 for å gjøre det rettferdig for alle familier, både monogame og polygame. Vi ønsker også å endre

2387 arbeidsmiljøloven som omfatter permisjon, med å tilføre at foreldrene i polyforhold selv skal
2388 velge hvem som skal ta ut permisjon i løpet av de 12 månedene. En slik ordning vil bidra til at
2389 flere enn to kan være tilstede for barnets startfase i livet. §12-10 gir rett til å ta ut 10 dager
2390 permisjon ved ektefelles slutfase, og også her bør det være opp til en hvem som skal ta ut
2391 dette, eller at alle partene i forholdet vil få muligheten til det. Ved å innføre ekteskap for flere
2392 en to personer, vil også denne paragrafen sikre alle partenes mulighet til å gi omsorg til sin
2393 kjære.

2394 2395 **Barn og foreldre**

2396 Som nevnt ønsker vi det skal åpnes for flere juridiske foreldre. Dette handler både om
2397 rettigheter til permisjon rundt barnets fødsel, men også andre rettigheter rundt
2398 foreldreansvar. Gjennom oppveksten til barn vil den være innom flere ulike institusjoner i
2399 samfunnet, som barnehage og grunnskole. I tillegg er det foreldrenes ansvar å følge opp
2400 sykdommer og helse frem til barnet er myndig. Idag er det kun de som er juridiske foreldre, som
2401 oftest de biologiske og som har rett til innsyn og oppfølging av barnet. For mennesker i poly
2402 forhold med barn er det ikke alle foreldrene som har denne rettigheten, siden de ifølge
2403 lovverket og papiret ikke er registrert som foreldre, til tross for barnet opplever de som en far
2404 eller mor. Alle foreldrene her er like involverte i barnets lik, og vi tenker det er en selvfølgelig
2405 alle som er så nært knyttet til barnet på denne måten skal få lovt til å delta i foreldresamtaler på
2406 skolen og følge barnet til legen. Vi ønsker derfor alle skal ha like rettigheter til informasjon
2407 vedrørende barnet.

2408
2409 Ved separasjon eller brudd for mennesker i polyamorøse forhold er det viktig barnets mening
2410 blir ivaretatt når det kommer til bosted og kontakt. En tredje foreldre som ikke er biologisk
2411 eller juridisk foreldre vil fremdeles oppleves som det fra barnets perspektiv, og barnet vil
2412 oppleve en mister en viktig omsorgsperson. Å i utgangspunktet sikre rettigheter til samvær
2413 sammen med barnet, selv om enn ikke er biologisk er viktig. Hvis ikke vil det også være viktig å
2414 høre på hva barnet ønsker og ikke fjerne en viktig forelder fra barnets liv og ønsker.

2415 2416 **Likestilling og diskrimineringsloven**

2417 Likestilling og diskrimineringsloven har som formål å fremme likestilling og hindre
2418 diskriminering. §6 under kapittel 2 lyder som følgende;

2419
2420 *§6 Diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon,*
2421 *omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering,*
2422 *kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt.*
2423 *Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.*

2424
2425 *Forbudet omfatter diskriminering på grunn av eksisterende, antatte, tidligere eller fremtidige*
2426 *forhold som nevnt i første ledd.*

2427
2428 *Forbudet gjelder også hvis en person blir diskriminert på grunn av sin tilknytning til en annen*
2429 *person, og diskrimineringen skjer på grunn av forhold som nevnt i første ledd.*

2430
2431 Paragrafen nevner seksuell orientering som omfavner flere ulike spesialiteter og betydninger.³⁷
2432 På en måte vil polyforhold og relasjoner gå under her, samtidig så er det vagt. Vi ønsker derfor
2433 at polyrelasjoner skal nevnes spesifikt i paragrafen og loven i sin helhet for å tydeliggjøre at
2434 diskriminering mot menneskers sitt kjærlighetsliv er forbudt. Som tidligere sagt opplever
2435 mennesker som er poly mye fordommer og diskriminering basert på hvordan de ønsker leve.
2436 Med å inkludere dem på denne måten i likestillingsloven vil de få et mye sterkere vern i møte
2437 med instanser, institusjoner og mennesker på gata.

2437

³⁷ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

2438 **Spørsmål til diskusjon**

- 2439 • Er det å legge mer vekt på polyrelasjoner i likestilling og diskrimineringsloven riktig virkemiddel for å gi mennesker som anser seg som poly mer rettigheter? Finnes det
- 2440 eventuelt andre eller flere løsninger man skulle gjort?
- 2441 • Innstillingen går inn for å beholde dagens ekteskapslov, der ekteskap er forbeholdt
- 2442 relasjoner mellom to personer. Er dette en riktig vurdering, eller bør vi gå inn for å
- 2443 legalisere polyamorøse ekteskap?
- 2444 • I hvilken grad skal barns medvirkning vektlegges ved brudd/skilsmiss i forhold med
- 2445 flere enn to foreldre?
- 2446

2447 **Familiegjenforening**

2448 **Bakgrunn**

2449 I juli 2020 vedtok regjeringen at de skulle prioritere LHBTI-personer ved uttak av
2450 overføringsflyktninger. Dette er en viktig prioritering som signaliserer at man ønsker å tilpasse
2451 dagens system til minoriteter og sårbare grupper. Likevel er LHBTI-personer satt i en vanskelig
2452 stilling i møte med UDIs system for familiegjenforening . Regelverket slår fast at man skal være
2453 gift, være forlovet, være samboere eller ha barn sammen, og dokumentasjon på dette, for at det
2454 skal foreligge rett på gjenforening for flyktninger i Norge.³⁸ Disse kravene får uheldige utslag
2455 da flertallet av LHBTI-flyktninger til Norge kommer fra land hvor de ikke kan leve ut sin
2456 seksualitet, og hvor det er forbudt å inngå ekteskap for LHBTI-par.³⁹ Mange lever derfor i ikke-
2457 formaliserte relasjoner og familieforhold.

2458

2459 **Drøfting**

2460 I dag utvises det større grad av skjønn overfor ikke-formaliserte LHBTI-relasjoner og familier
2461 enn tidligere. I spørretimen på stortinget 31.01.2021 kom det fram at i saker som omhandler
2462 LHBTI-flyktninger har det vært vanlig å ha to saksbehandlere, heller enn en, for å kunne sørge
2463 for en grundig vurdering. Dermed behandles disse sakene i praksis på en annen måte enn andre
2464 familiegjenforeningssaker, og speiler vektleggingen av menneskelige hensyn. I tillegg foreslo
2465 Høyre i 2020 at dokumentasjonskravet, som skal vise at man har vært samboere eller er gift,
2466 skal erstattes av sannsynliggjøring. Det innebærer at man skal sannsynliggjøre at man har vært
2467 partnere. Dette forslaget er en mulig måte å tilpasse regelverket til LHBTI-familier og
2468 relasjoner.

2469

2470 At UDI bør erstatte kravet om dokumentasjon med sannsynliggjøring er et krav som i seg selv
2471 vanskelig å stille, fordi det utelukkende baserer seg på det søkerne sier.⁴⁰ Det innebærer å
2472 legge press på personer i en sårbar situasjon, da forklaringen deres i praksis vil avgjøre
2473 fremtiden deres. Det er en krevende situasjon å sette noen i. Samtidig har man svært lite å ta
2474 utgangspunkt i utover deres sannsynliggjøring, og å legge det til grunn kan i beste fall være et
2475 uttrykk for tillit til søkerens historie, og skape et system som i større grad tar innover seg
2476 menneskelig hensyn.

2477

2478 Likevel er dagens system preget av krav og regler som er vanskeligere å imøtekomme for
2479 sårbare grupper. Blant utfordringene er underholds kravet, som i dag innebærer at
2480 referansepersonen må ha en viss inntekt det siste året, og sannsynligheten for at
2481 referansepersonen vil tjene nok et år framover.⁴¹ Det holder ikke at referansepersonen

2481

³⁸ [Skal søke: Familieinnvandring med norsk eller nordisk statsborger - UDI](#)

³⁹ [Likestillingsombudet kritiserer dagens regelverk: - Forskjellsbehandler homofile flyktninger - VG](#)

⁴⁰ www.dagbladet.no

⁴¹ [Familieinnvandring - UNE](#)

2482 kommer til å tjene nok i fremtiden, hen måtte også hatt en viss inntekt det foregående året. UDI
2483 og UNE vurderer inntektssituasjonen på det tidspunktet vi fatter vedtak. I tillegg kan ikke
2484 referansepersonen ha mottatt økonomisk sosialhjelp de siste 12 månedene. Den vanligste
2485 grunnen til at UNE avslår en søknad dreier seg om hvorvidt underholdskravet er oppfylt.
2486 Skeiv Verden løftet fram dette enkelt kravet som noe som gjør det vanskeligere å ta vare på
2487 LHBTI-personer i gjenforeningssaker. På UDIs nettsider informerer de om krav til inntekt i
2488 familieinnvandringsaker og lister en rekke ulike hensyn som vektas i ulike tenkte situasjoner.
2489 Ingen av disse omhandler LHBTI-relasjoner eller familier, det er ikke mulig å finne spesifikk
2490 informasjon om hvordan denne gruppen innvandrere behandles i gjenforeningssaker med
2491 henhold til underholdskravet. Det står derimot at ved spesielle unntak vektlegges menneskelig
2492 hensyn. Det er verdt å ta inn til betraktning om oppfyllelsen av underholdskravet i LHBTI-
2493 familiegjenforeningssaker bør vurderes med mer skjønn. Dette er et krav som rammer mange,
2494 og som i verste fall kan føre til at grupper eller mennesker i situasjoner med mer akutt behov
2495 for hjelp og beskyttelse, ikke får det.

2496
2497 Unntaket fra underholdskravet er ikke noe som dreier seg om at LHBTI-relasjoner og familier
2498 nødvendigvis har dårlige forutsetninger for å oppfylle det. Det foreslås heller fordi de er en
2499 minoritet som bør prioriteres og beskyttes. Unntak fra underholdskravet kan framstå som
2500 kontroversielt, da det er flere ulike livssituasjoner og forhold som er særegne, og kan føre til at
2501 kravet er vanskelig å oppfylle. I tillegg er det mulig å argumentere for at det er flere ulike
2502 grupper og minoriteter som trenger like stor grad av beskyttelse.

2503
2504 Selv om praksisen i dag er endret er det mulighet for å gå lengre for å reelt sett sikre
2505 menneskelige hensyn og prioritering av LHBTI-relasjoner og familier som en særlig sårbar
2506 gruppe. En måte å videreføre praksisen i dag er å implementere unntaket fra underholdskravet
2507 og stille krav om to saksbehandlere per sak i regelverket til UDI. Her er det relevant å nevne at
2508 likestillings og diskrimineringsombudet tidligere har kritisert dagens regelverk og oppfordret
2509 UDI til å endre praksis. De ba UDI utvise skjønn i saker som omhandler LHBTI-personer, da
2510 dette er nødvendig for å ta vare på menneskelige hensyn. Selv om praksisen ble endret i 2020
2511 vitner dette om at regelverket burde oppdateres til de standardene som følger av
2512 menneskelige hensyn.

2513
2514 Systemet og behandlingen slik den er i dag reflekterer en heteronormativ forståelse av hva par
2515 og familier er. Det følger av dette at forståelse vil sørge for likebehandling av ikke-formaliserte
2516 LHBTI-familier. Å styrke kunnskapsnivå og kompetanse om seksualitet, relasjoner,
2517 kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i offentlige organer/forvaltningen er noe flere
2518 interesseorganisasjoner løftet fram som en forutsetning for at disse familiene og forholdene
2519 blir ivaretatt av ulike offentlig instanser. Kunnskap og kompetanse om LHBTI-relasjoner og
2520 familier kan bidra til å sørge for at arbeidet med familiegjenforening for LHBTI-personer
2521 forbedres.

2522
2523 Grønn Ungdom vil sikre at regelverket ikke har en diskriminerende virkning, ved å
2524 implementere utvisning av skjønn og styrke hensynet til LHBTI-flyktningers rettigheter i
2525 vurderingen av rett på familiegjenforening.

2526

2527 **Spørsmål til diskusjon**

- 2528 ● Er sannsynliggjøring den beste måten å erstatte kravet om dokumentasjon?
- 2529 ● Er LHBTI-familier og relasjoners situasjon tilstrekkelig særegen for at de som gruppe
2530 kan unntas underholdskravet i familiegjenforeningssaker?

2531

2532 **Saksbehandlers konklusjon**

2533 Dette er en samling av viktige og verdiliberale politiske tiltak som betyr utrolig mye for utrolig

2534 mange. Særlig er det på høy tid å styrke polyamorøse sine rettigheter og sikre et
2535 familiegjenforeningsystem som i større grad likebehandler ikke-formaliserte LHBTI-familier og
2536 relasjoner.
2537

Forslag til vedtak

2538
2539 **F1:** Den politiske uttalelsen «Mangfoldig familiepolitikk» vedtas slik den foreligger.
2540

2541 **Vedlegg:** - Mangfoldig Familiepolitikk
2542

2543 Med vennlig hilsen
2544

2545 Sigurd Sønstelie,
2546 *På vegne av Politisk utvalg for antirasisme og likestilling*
2547

2548 *8. april 2021*

2549
2550

2551

MANGFOLDIG FAMILIEPOLITIKK

2552

2553

2554

2555

2556

2557

2558

2559

2560

2561

Det blir stadig flere utradisjonelle, moderne familier som i utgangspunktet ikke faller innenfor den gammeldagse definisjonen av familie. Det er gode relasjoner og egnethet som må være avgjørende når man vurderer om noen er gode omsorgspersoner, ikke biologisk tilhørighet, kjønnene eller antallet partnere i relasjonen. Derfor må ikke-heteronormative familier ha samme beskyttelse, vern, muligheter og plikter overfor hverandre. På denne måten kan samfunnet ta vare på dem og sikre at de tar vare på hverandre. Derfor må det juridiske regelverket dekke disse familiene, og de må få tilbud på lik linje med tradisjonelle familier i offentlige institusjoner, systemer og regelverk.

2562

2563

2564

2565

2566

2567

2568

2569

Det er også nødvendig at samfunnet har mer kunnskap om mangfoldet av samlivsformer. Dette gjelder både i offentlige institusjoner for å sikre at de møter ulike familier på best mulig måte, og i barnehagen og skolen, slik at ikke-heteronormative samlivsformer normaliseres og likestilles i øynene til fremtidige generasjoner. Nettopp fordi det finnes så mange typer familier, er det også på tide å innføre kjønnsnøytralt språk når det henvises til foreldre i offentlig dokumenter. På denne måten kan man hindre foreldre fra å bli presset inn i kjønnsbaserte roller og fikse skillet som har oppstått mellom far og medmor i offentlige dokumenter.

2570

2571

2572

2573

2574

2575

2576

Det er også på tide å anerkjenne at polyamorøse forhold og monogame forhold er likeverdige. Flere mennesker som alle elsker hverandre bør også kunne starte en familie med sine rettigheter ivaretatt. Å ha flere enn to foreldre er ikke skadelig på noen måte. Et varmt og liberalt samfunn har derfor som ansvar å muliggjøre det for polyfamilier og polyforhold å kunne uttrykke sin kjærlighet i like stor grad som monogame par, og sikre at deres kjærlighet og familie er like legitim og at de i større grad får et rettslig vern.

2577

2578

2579

2580

2581

2582

2583

2584

2585

2586

2587

2588

Familiegjenforening og familieinnvandring skal sikre at familiemedlemmer som ufrivillig er atskilt skal kunne bosette seg sammen i Norge, gitt at den eller de i utlandet har familie med oppholdstillatelse i Norge. Dette systemet bærer i dag preg av en tradisjonell og heteronormativ holdning til hva familie- og relasjoner er. Regelverket slår fast at man skal være gift, være forlovet, være samboere eller ha barn sammen, og dokumentasjon på dette, for at det skal foreligge rett på gjenforening for flyktninger i Norge. Disse kravene får uheldige utslag da flertallet av LHBTI-flyktninger til Norge kommer fra land hvor de ikke kan leve ut sin seksualitet, og hvor det er forbudt å inngå ekteskap for LHBTI-par. Mange lever derfor i ikke-formaliserte relasjoner og familieforhold. For å kunne sikre rettigheter for LHBTI-personer burde regelverket endres og tilpasses deres situasjon og ta innover seg deres behov for beskyttelse. Slik kan Norge sikre et system som i større grad likebehandler ikke-formaliserte LHBTI-familier.

2589 **Skeiv familiepolitikk**

2590

2591 **Grønn Ungdom vil:**

- 2592 ● At kunnskap og kompetanse om relasjonsmangfold, normbrytende familier og seksualitet styrkes i familievernkontorene, utdanningsinstitusjoner og helsevesenet.
- 2593 ● At offentlige tjenester og institusjoners arbeid må være informert av en interseksjonell identitetsforståelse og bygge på god kunnskap om familie-, kjønn og seksualitetsmangfold.
- 2594 ● Øke fokuset på seksualitet og samlivsform i seksualundervisningen på grunnskolen.
- 2595 ● At barn skal lære om ulike samlivsformer i barnehagen.
- 2596 ● At voksne som ønsker å adoptere bør ha samme muligheter til det uavhengig av kjønn, legning og antall partnere. Staten må arbeide aktivt for å sikre avtaler som muliggjør dette.
- 2597 ● At kunnskapsnivået om LHBTI økes i barnevernet og i fosterhjemstjenesten, både i forhold til potensielle fosterhjem, foreldre og barn.
- 2598 ● At det skal jobbes for å rekruttere flere LHBTI-personer som fosterforeldre, avlastningshjem og beredskapshjem.
- 2599 ● At relasjonsmangfoldet i norske fosterhjem skal kartlegges.
- 2600 ● At det innføres et kjønnsnøytralt språk når det henvises til foreldre i barneloven og i offentlige dokumenter og skjemaer.
- 2601 ● Innføre et kompetansekrav om seksualitet, samlivsform og ulike familieformer i helse- og sosialfaglige utdanninger.

2602

2603

2604

2605

2606

2607

2608

2609

2610

2611

2612

2613

2614

2615

2616

2617

2618

2619

2620

2621

2622

2623

2624

2625

2626

2627

2628

2629

2630

2631

2632

2633

2634

2635

2636

2637

2638

Polypolitikk

Grønn Ungdom vil:

- Bidra til et mer rettslig vern og rettigheter ved polyamorøse relasjoner
- Utrede nye lover rundt fordeling ved skilsmisse hos polyamorøse ekteskap
- Endre lovverket rundt permisjon slik at foreldre i polyamorøse forhold selv kan velge hvem som skal ta ut foreldrepermisjonen.
- Utrede en ordning der foreldrepermisjon har ulike satser ut fra hvilken inntekt familien har.
- Sørge for at barn kan ha flere enn to juridiske foreldre
- Sikre personer i ikke-monogame forhold rettslig tilgang til å registrere sin valgte familie i offentlige registre, for å kunne ha like rettigheter rundt foreldreansvar, helse, permisjon og bisettelse
- Alle juridiske foreldre og omsorgspersoner bør få rett til innsyn rundt skolegang og helsetilstand for barnet
- Barns ønsker for hvem de anser som foreldre og ønsker å bo med ved brudd skal vektlegges
- Øke kunnskap rundt ulike familieformer.
- Innlemme polyrelasjoner i likestilling og diskrimineringsloven

Familieregjening

Grønn Ungdom vil:

- At LHBTI-flyktninger skal unntas kravet om at de må være gift eller forlovet og å være samboere eller ha barn, for å ha rett på familieregjening.
- At flere saksbehandlere skal involveres i saker som angår LHBTI-relasjoner, slik at man sikrer en grundig vurdering, som tar inn de særegne forholdene i den spesifikke sakene.

- 2639
- 2640
- 2641
- 2642
- 2643
- 2644
- 2645
- 2646
- 2647
- 2648
- 2649
- 2650
- 2651
- At UDI erstatter kravet om dokumentasjon med sannsynliggjøring, der par har vært hindret i å inngå ekteskap på grunn av seksualitet i sitt hjemland. Behandlingen skal legge til grunn det søkerne sier.
 - At LHBTI- relasjoner og familier unntas underholds kravet, som stiller krav til inntekt hos referansepersonen.
 - At kompetanse og kunnskap om kjønnsidentitet og seksualitet, sammen med kunnskap om LHBTI-livsvilkår og forhold i de vanligste søkerlandene, skal styrkes i UDI og på asylmottak.
 - At hver vurdering må ta høyde for individuelle forhold, og ta hensyn til kultur, situasjon, relasjon.
 - At ved familie gjenforening skal man kunne gjenforenes med alle ektefeller og barn fra land der det er mulig å inngå ekteskap med flere enn én person.

2651 Til Landsstyret
2652 Kopi Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
2653 Fra Det politiske utvalget for personvern og digitale
2654 rettigheter
2655 Dato 08.04.21
2656 Saksnr GULS-2-21-22

grønn
ungdom

2657

2658

POLITISK UTTALELSE:

2659

BIOMETRISK DATA PÅ AVVEIE

2660

ER EN INDIVIDSKRISE

2661 **Bakgrunn**

2662 Biometrisk data, eller biometrisk kjennetegn, kan defineres slik: "kjennetegn som utgår fra
2663 kroppen, som er unike for deg som enkeltperson og samtidig permanente eller stabile over tid".
2664 Altså er biometrisk data "uløselig knyttet til kroppen vår"¹.

2665
2666 Denne typen informasjon kan skaffes på flere måter. Velkjente eksempler er fingeravtrykk eller
2667 DNA-prøver, samt ansiktsform og netthinne-avlesning². Teknologien utvikler seg raskt, og i dag
2668 finnes det også tilfeller av bruk av lydbølger som biometrisk data eller skrivehastighet på
2669 tastatur³.

2670
2671 Biometrisk data har, i likhet med annen teknologi, enkelte svakheter. Datatilsynet peker på et
2672 par forskjellige. For det første vil presisjonen i identifiseringen være avhengig av hvert enkelte
2673 program. For det andre avhenger hele sikkerheten som gis av biometriske kjennetegn av at den
2674 første identifikasjonen er sikker, det vil si at ingen andre kan registrere seg som deg med sine
2675 biometriske data.

2676
2677 Biometriske data brukes av både stater og private selskaper.
2678 Private selskaper har, i likhet til annen informasjon, kun anledning til å samle biometrisk data
2679 som brukeren selv aksepterer at samles. Eksempler på dette er fingeravtrykk eller
2680 ansiktsgjenkjennelse for å låse opp en telefon, eller å sende noen genene dine for å få vite mer
2681 om slektshistorien din, slik tjenester som tjenesten Ancestry tilbyr. Til motsetning vil stater
2682 kunne hente inn biometrisk data om personer, så langt loven åpner for dette. To viktige
2683 vurderingspunkt bør derfor være i hvilken grad man kan gi fra seg biometrisk data og i hvilken
2684 grad Norge skal kunne hente inn biometrisk data uten samtykke.

2685
2686 Også stater kan bruke biometriske data. Allerede i 2010 ble slike regler foreslått i U.S.A, der
2687 enkelte deler av befolkningen ville bli pålagt å ha med seg kort som inneholdt personlig
2688 biometrisk data. Noen har kommenterer at slike ID-kort vil kunne brukes til å overvåke
2689 befolkning og å gi arbeidsgivere innsyn i svært personlig informasjon. Det er imidlertid ikke gitt
2690 at ID-kort vil brukes på denne måten⁴.

2691
2692 **Tyveri av biometrisk data**

2693
2694 Dessverre kan også biometriske data brukes av andre for egen vinning, altså i form av ID-tyveri.
2695 De siste årene har saker om ID-tyveri stilt grunnleggende spørsmål i norsk rett . Forskjellen er
2696 at der en normal ID kan endres, vil stjålet biometrisk data alltid stemme. For å si det på en
2697 annen måte. Du vil aldri kunne bruke denne informasjonen igjen.
2698 I hvilken grad biometrisk data kan bli stjålet av “slemme” aktører er en relevant faktor når vi
2699 skal bestemme hva vi mener om biometriske data. Det er flere eksempler på at dette har skjedd
2700 i stor skala.

2701
2702 Det største data-innbruddet i amerikansk historie hvor målet var å hente biometrisk data
2703 hendte i 2017. 143 millioner personnummer og annen informasjon ble stjålet av den Kinesiske
2704 frihets Arméen og den Kinesiske informasjons intelligensen .

2705
2706 Som i de fleste land lagres biometrisk data ofte hos private aktører, og mange i USA bruker
2707 kreditt byråer til å sikre kreditt informasjonen sin. Til og med myndighetene bruker private
2708 aktører til å holde på identifikasjonsdata til sine offentlig ansatte. I dette tilfellet var det
2709 kredittbyrået Equifax som sto for å behandle og beskytte de biometriske dataene til mye av
2710 den Amerikanske befolkningen, inkludert med oppdrag fra myndighetene fra flere stater i USA.
2711 Men plutselig ble den hacket. Mars i 2017 fant selskapet en kritisk sikkerhetssvakheter som
2712 påvirket ACIS databasen som behandler kundenes bruk av deres personlige data. Selv om
2713 Equifax sin sikkerhets-gruppe ga beskjed om at alle selskapets sårbare systemer skulle
2714 oppdateres innen 48 timer så passet ikke Equifax på at det ble gjennomført av de ansatte som
2715 hadde ansvaret for å oppdatere disse systemene.

2716
2717 Det var ikke før Juli i 2017 at sikkerhets-gruppa fant at ting hadde gått galt når de fant spor av
2718 mistenkelig adferd på systemene sine. Eierne ble faktisk ikke informert om innbruddet og den
2719 stjålne dataene før September senere det samme året. Dette førte til at Equifax i retten måtte
2720 betale opp i mot 700 millioner kroner i bøter.

2721
2722 Så hvorfor stjeler Kina disse dataene? Man kan ikke si for sikkert. Men i de fleste tilfeller blir
2723 ikke den biometriske dataen brukt mot noen direkte, men brukes til å kunne finne ut mønstre
2724 eller fange enda mer informasjon. Hovedsakelig gjøres det gjennom å bruke såkalt maskin-
2725 læring, eller mønster-maskiner som det også kalles. Disse tester dataene på så mange måter og
2726 ganger at de til slutt kan fortelle sammenheng eller tendenser i dataene. I dette tilfelle var
2727 målet å skaffe data og tendenser hos folk som jobber i den amerikanske stat, og da de som
2728 jobber innen etterretning, men også politikere, administratorer og alle andre som faller inn i
2729 deres søkefelt.

2730
2731 Dette er et eksempel av mange. Stjeling av data kan gjøres av individer og det kan gjøres av
2732 grupper eller hele nasjoner med helt forskjellige formål. Og hvor farlig dette er kan diskuteres.
2733 Men i form av hvor mye informasjon som ligger ute eller som stjeles av stater, vet vi at Kina
2734 trolig har stjelt så mye som 80% av den personlige digitale informasjonen til Amerikanske
2735 borgere. Og det er fullt mulig at det samme gjelder Norge .

2736 2737 **Drøfting**

2738 2739 **Hvem bør kunne bruke biometrisk data?**

2740 **Private selskaper**

2741 I utgangspunktet har hvert individ en omfattende autonomi, som innebærer at man kan gi fra
2742 seg en god del rettigheter. Selv om det av den grunn kan være utfordrende med en lovgivning
2743 som begrenser muligheten til å gi fra seg biometrisk data, vil man i hvert fall kunne gjennomføre
2744 lovgivning som stiller krav til selskapenes sikkerhet.

2745
2746 Datatilsynet foreslår at i den grad biometrisk data skal innhentes, bør man ha en del tiltak for å
2747 sikre at informasjonen er trygg. Datatilsynet peker spesielt på at informasjonen må oppbevares
2748 så lokalt som mulig, aller helst på et eget ID-kort ¹. Det er komiteens oppfatning at et slikt ID-
2749 kort være enklere å stjele, der det kan være vanskeligere å få tilgang til data som oppbevares
2750 digitalt. Dette knytter seg opp mot Datatilsynets andre forslag, som er å sikre gode
2751 krypteringsløsninger slik at informasjonen ikke kan overføres til andre system ¹.

2752
2753 Man bør også vurdere hvorvidt loven skal sette grenser for hva privatpersoner har lov til å gi
2754 fra seg av biometrisk data. I denne vurderingen vil jeg vurdere det å bruke fingeravtrykk på lik
2755 linje som det å gi fra seg DNA, selv om kun det første er i hyppig bruk i dag. Dette er fordi at
2756 begge deler er biometriske data som er knyttet til en person resten av livet. Å sette
2757 begrensninger på hva man kan dele av informasjon er også problematisk. Et kompromiss, for å
2758 sikre forbrukerrettigheter, kan være at eieren når som helst har muligheten til å hente tilbake
2759 sin biometriske data. Dette innebærer også at biometrisk data aldri kan eies av andre enn de
2760 dataen tilhører, slik at bruk av biometrisk data alltid må følge av avtale med eieren. Eierne bør
2761 også ha full tilgang på informasjon om hva biometrisk data skal brukes til. At informasjonen
2762 hemmeligholdes av konkurransehensyn er ikke tilstrekkelig grunn til å holde den tilbake.

2763
2764 Likevel er det, som vist over, store sikkerhetsrisikoer knyttet til innsamling av biometrisk data.
2765 Et reelt alternativ kan derfor være å forby private aktører å innsamle biometrisk data. Et
2766 mildere alternativ vil være å tillate innsamling, men kun analogt.

2767
2768 **Staten**

2769 I Norge er det i utgangspunktet liten mulighet for å overvåke befolkningen med
2770 videoovervåkning, men med unntak enkelte steder der sikkerhetsinteresser veier tyngre enn
2771 enkeltpersoners vern. Dette er for eksempel på kollektivtrafikken eller i en dagligvarehandel .
2772 Det er likevel et langt stykke fra dette til bruk av biometrisk data som ansiktsgjenkjenning.

2773
2774 Dersom man skulle benyttet seg av ansiktsgjenkjenning i etterforskning ville dette kreve sterke
2775 hensyn til den allmenne eller enkeltpersoners sikkerhet for at vi skal følge våre
2776 menneskerettslige forpliktelser. Det kan tenkes at ansiktsgjenkjenning kanskje vil kunne
2777 brukes, men kun i ytterste nødtilfeller der andre midler ikke er tilstrekkelige. Dette vil
2778 innebære at tiltaket er nødvendig for å hindre en umiddelbar fare eller en direkte trussel mot
2779 menneskeliv.

2780
2781 Det kan likevel være grunn til å etablere forebyggende politiske standpunkt, slik at Norge
2782 heller aldri vil begynne med innhenting av data. Selv om politiet i dag har en utstrakt bruk av
2783 DNA-prøver og fingeravtrykk, betyr ikke dette at de nødvendigvis bør gis tillatelse til å bruke
2784 for eksempel ansiktsgjenkjenning som del i etterforskningen.

2785
2786 Som politisk parti vil man også kunne ha meninger om internasjonal innhenting av biometrisk
2787 data. I følge avisa The Guardian arbeider EUs Horizon-project, der det er investert 1,7
2788 milliarder euro, blant annet med bruk av ansiktsgjenkjenning. Bruken av biometriske data for
2789 nettopp overvåkning har også økt under covid-19-pandemien ,slik at spørsmålet er mer
2790 presserende enn noen gang tidligere.

2791
2792 **Spørsmål til diskusjon**

- 2793
- 2794 • I hvor stor grad er vi villig til å regulere hva selskaper skal kunne gjøre med informasjon
2795 enkeltindivider villig har gitt fra seg?
 - 2796 • Hvor går grensen for hvor mye vi skal begrense statens mulighet til bruke biometrisk
2797 data?

2798 **Saksbehandlers konklusjon**

2799 Politikken må forsøke å være foran den teknologiske utviklingen. Som del av dette må man
2800 sette krav til sikkerheten til oppbevaring av biometrisk data, både hos private selskap og hos
2801 staten. I tillegg bør man si et prinsipielt nei til bruk av biometrisk data i videoovervåkning. Dette
2802 er både av strategiske og prinsipielle årsaker. Når ett nytt lovforslag som foreslår bruk av
2803 ansiktsgjenkjenning kommer på bordet, vil vi kunne være klare til å være imot det fra starten
2804 av. Det vil også være et viktig politisk prinsipp uavhengig av fremtidig politisk utvikling, kanskje
2805 nettopp for å hindre nevnte utviklingen. I tillegg til dette bør man arbeide aktivt for å endre
2806 kursen innad i EU.

2807
2808 Til sist er man også nødt til å styrke forbrukervernet i møte med store internasjonale selskap.
2809 Derfor bør alle som gir fra seg biometrisk data alltid ha mulighet til å trekke dataen tilbake.
2810 Dette bør også gjelde for arvinger etter avdøde, slik at ingen skal kunne stjele informasjonen og
2811 utgi seg for å være noen som ikke lenger eksisterer. Det er viktig å presisere at ingen andre enn
2812 den informasjonen tilhører kan være eier av informasjonen, slik at selskap som vil bruke den
2813 alltid vil være avhengig av godkjenning fra den private parten.
2814

2815 **Forslag til vedtak**

2816 **F1:** Resolusjonen «Biometrisk data på avveie er en individskrise» vedtas slik den foreligger.

2817
2818 **Vedlegg:** - Biometrisk data på avveie er en individskrise

2819
2820
2821 Med vennlig hilsen

2822
2823 Tobias Oftedal Stokkeland,
2824 *Sentralstyremedlem*
2825 På vegne av utvalg for personvern og digitale rettigheter.

2826
2827 Kristiansand, 8. april 2021
2828

2829

2830

2831
2832

2833

BIOMETRISK DATA PÅ AVVEIE ER EN INDIVIDSKRISE

2834

2835 Biometrisk data er den mest personlige informasjonen som finnes om oss. I løpet av en dag
2836 bruker du kanskje fingeravtrykket ditt for å låse opp mobiltelefonen, legger igjen hårstrå på
2837 utallige plasser, og videokamera fanger opp ansiktet ditt på film. Mens du sitter på zoom og
2838 lærer fag, tester teknologiselskaper og autoritære stater ut hvordan våre ansikter, stemmer og
2839 skrivehastighet på tastaturet kan brukes til å identifisere oss. I overvåkningssamfunnet Kina
2840 kan potensielt det at du går på rødt lys få konsekvenser fordi staten bruker
2841 ansiktsgjenkjenning, biometrisk data, til å knytte sammen person og handling. I framtidens
2842 Europa kan ansiktsgjenkjenning erstatte pass på grensene. Denne utviklingen uroliger oss i
2843 Grønn Ungdom.

2844
2845 I Norge foregår det lite innsamling av biometrisk data, fordi en utvidet bruk av overvåkning
2846 strider med menneskerettighetene. Hensynet til personlig frihet settes opp mot rikets
2847 sikkerhetshensyn. Vi anerkjenner allerede bruk av fingeravtrykk i kriminaletterforskning, som
2848 tjener fellesskapets beste. Mer data kan hjelpe politiet å avdekke kriminalitet og forhindre
2849 terrorangrep. Ansiktsgjenkjenning i etterforskning er forholdsmessig når det kan hindre
2850 kriminalitet og redde liv. Grensen for hvilke biometrisk data staten kan benytte bør stoppe her.

2851
2852 Biometrisk data som stemmer 100% med deg som person, kan ikke endres på hvis det først har
2853 blitt misbrukt. Dataen tilhører deg, og du har selv råderett over den. Et viktig prinsipp er at du
2854 skal kunne bestemme hva som skjer med biometriske data som samles inn av private selskaper.
2855 Noen velger å sende DNA-et sitt inn til private selskaper for å finne ut av opphavet sitt.
2856 Fallgruvene å gå i er mange. Har du forstått avtaleteksten og lest det som står med liten skrift?
2857 Er selskapet som tar imot dine mest personlige data sikre mot data-overgrep og tyveri?

2858
2859 ID-tyveri, misbruk av biometrisk data og statlige overgrep mot borgere vil bli en konsekvens,
2860 hvis ikke regler nasjonalt og internasjonalt mot innsamling av biometrisk data skjerpes kraftig.
2861 Norge må gå aktivt inn for å sikre individer i møte med en større og mektigere part. De svakeste
2862 i samfunnet har aller mest å tape hvis vi mislykkes.

2863

Grønn Ungdom mener at:

- 2864
2865 1. Norge skal ikke innhente biometrisk data om sine borgere utenom i
2866 etterforskningsøyemed.

2867

- 2868
2869
2870
2871
2872
2873
2874
2875
2876
2877
2878
2879
2880
2881
2882
2883
2884
2885
2886
2887
2888
2889
2890
2891
2892
2893
2894
2895
2. Ansiktsgjenkjenning i etterforskningsøyemed skal kun brukes når det er nødvendig for å hindre en umiddelbar fare eller annen direkte trussel mot menneskeliv.
 3. Norge må arbeide mot bruk av ansiktsgjenkjenning i det europeiske Horizon-prosjektet, samt arbeide mot fremtidig innsamling av biometrisk data.
 4. Bruke veto-retten mot nye direktiv og forordninger som tillater annen innsamling av biometrisk data enn de som tillates av denne norske lov.
 5. Alle har eierskap til sine biometriske data. Det betyr at du kan låne bort biometrisk data, men ikke gi den bort.
 6. Det bør stilles strengest mulig krav til sikkerheten, som kryptering, hos selskap som samler inn biometrisk data.
 7. Eiere av biometrisk data skal alltid kunne hente sine biometriske data tilbake fra private aktører.
 8. Eiere av biometriske data har rett på fullt innsyn i hvordan deres biometriske data brukes.
 9. **Motstridende forslag**
 1. Det skal være forbudt for private aktører å samle inn biometrisk data (dersom dette vedtas faller punkt 5-8)
 2. Biometriske data som lagres av private aktører må være ført opp anonymt, og være ende til ende-til-ende-kryptert.

2895 Til Landsstyret
2896 Kopi Sentralstyret i Miljøpartiet De Grønne
2897 Fra Det politiske utvalget for bioteknologi
2898 Dato 08.04.21
2899 Saksnr GULS-2-21-23

grønn
ungdom

2900

2901 POLITISK UTTALELSE:

2902 PLATTFORM FOR BIOTEKNOLOGI

2903 OG MATPRODUKSJON

2904

2905 **Bakgrunn**

2906 Norge har, siden debatten om genteknologi og bioteknologi startet, hatt en restriktiv
2907 lovgivning hvor en føre var-holdning har vært sentral. Mange av konsekvensene av å åpne mer
2908 opp for genteknologi er ukjente og risikofylte. Samtidig er det også flere positive og mindre
2909 risikofylte sider ved genteknologi for planter og dyr. Enkelte endringer kan være en av flere
2910 bidragsyttere innenfor problemer som sult, matproduksjon, klima og miljø. I spørsmål om
2911 genteknologi for planter og dyr mener utvalget at det er krevende, men viktig å være
2912 balanserte. Vi bør anerkjenne hvilke fordeler genteknologi kan gi oss i møte med store
2913 problemer, men vi bør også trø varsomt på områder hvor det ikke finnes nok kunnskap.

2914
2915 Utvalget for bioteknologi 2021 er Grønn Ungdoms første politiske utvalg på feltet. Likevel har
2916 landsstyret vedtatt en resolusjon fra 2020 på feltet som heter «Norge trenger en ny GMO-
2917 lovgivning»⁴². Den foreliggende plattformens første kapittel er en bearbeidelse av denne
2918 resolusjonen. Kapittel 2 omhandler bioteknologi og dyrevelferd. Kapittel 3 omhandler dyrket
2919 kjøtt, et tema som er omtalt i resolusjonen “Dyra og klimaet fortjener en storsatsning på
2920 labkjøtt” fra landsmøtet i 2018⁴³.

2921

2922 **Hovedlinjene i plattformen**

2923 Et viktig poeng i denne plattformen er å øke mengden forskning på genteknologi. Det er ikke
2924 ønskelig å bruke genteknologi til enhver pris, men å få tydeligere svar på hva genteknologi kan
2925 bidra med av goder, og hva slags konsekvenser det har. Videre har det også vært viktig for
2926 utvalget å være restriktive på bruk av genteknologi når det kommer til avl av husdyr. Heller bør
2927 genteknologien brukes til å gjøre dyrenes liv og helse bedre. Til sist anser utvalget dyrket kjøtt
2928 som en viktig del av klimaløsningen.

2929

2930

2931

2931

⁴² <https://www.gronnungdom.no/wp-content/uploads/2020/02/GMO-ferdigstilt.pdf>

⁴³ <https://www.gronnungdom.no/wp-content/uploads/2018/11/Dyra-og-klimaet-fortjener-en-storsatsning-p-C3%A5-labkj-C3%B8tt.pdf>

2932 1. Prinsipper for norsk genteknologi-lovgivning

2933 Begreper

- 2934 • Bioteknologi er teknologi som bruker mikroorganismer, celler fra planter, sopp, og dyr,
2935 eller deler av disse til å lage produkter, forbedre celler eller organismer, eller lage
2936 mikroorganismer til bestemte formål⁴⁴.
- 2937 • Genteknologi er sentralt innen bioteknologi, og ofte det man tenker på som essensen i
2938 bioteknologi. Genteknologi er metoder der man endrer genene i organismer. Dette kan
2939 være både gener fra mikroorganismer som bakterier og gener fra dyr og mennesker.
2940 Genmodifisering, også kalt genmanipulering, er en prosess der en celle får endret sitt
2941 genmateriale. En genmodifisert organisme (GMO) er en organisme som har
2942 gjennomgått genmodifisering⁴⁵.

2943

2944 Hovedargumenter

2945 Hovedargumentene for bruk av GMO er at GMOer kan bidra til økt selvforsyning og bidra til å
2946 løse problemer med klima, miljø, sult og fattigdom. Hovedargumentene mot bruk av GMO er at
2947 virkninger av GMOer på økosystemer og andre arter er for dårlig kartlagt, og at man bør være
2948 føre var for å forhindre skadelige virkninger av GMOer. Ikke minst er det også noe kunnskap
2949 som tyder på at GMO kan true biologisk mangfold. I denne avveiningen har utvalget konkludert
2950 med at mer forskning på GMO er nødvendig for å skape mer og sikrere kunnskap som kan bidra
2951 til å løse problemer i Norge og globalt.

2952

2953 Dagens lovgivning

2954 I Norge har vi både en bioteknologilov⁴⁶ og en genteknologilov⁴⁷. Bioteknologiloven regulerer
2955 medisinsk bruk av bioteknologi på mennesker, mens genteknologiloven regulerer fremstilling
2956 bruk av genmodifiserte organismer og framstilling av klonede dyr. Forskrift om
2957 konsekvensutredning etter genteknologiloven⁴⁸ stadfester hvilke vurderinger som må gjøres
2958 før eventuell framstilling og bruk av genmodifiserte organismer og framstilling av klonede dyr.

2959

2960 I dag er hensikten med genteknologiloven⁴⁹ å "sikre at framstilling og bruk av genmodifiserte
2961 organismer og framstilling av klonede dyr skjer på en etisk og samfunnsmessig forsvarlig måte, i
2962 samsvar med prinsippet om bærekraftig utvikling og uten helse- og miljømessige
2963 skadevirkninger". I dette ligger føre-var-prinsippet sentralt. Føre-var-prinsippet har vært av
2964 grunnleggende betydning for eksisterende og tidligere genteknologi-lovgivning både i Norge
2965 og internasjonalt, og er et sentralt prinsipp innen miljørett.

2966

2967 I dag er ingen genmodifiserte mat- eller fôrprodukter⁵⁰ på det norske markedet. I Norge må
2968 man søke staten om å få sette ut genmodifiserte organismer i naturen. Utsettingen vurderes⁵¹
2969 ut fra "risikoen for helse- og miljømessige skadevirkninger og andre følger av utsettingen". I
2970 Den europeiske union (EU) gjør regelverket⁵² at hvert medlemsland kan velge å forby dyrking
2971 av EU-godkjente modifiserte varianter innen landets grenser. Tyskland har forbudt dyrking for

2971

⁴⁴ <https://snl.no/bioteknologi>

⁴⁵ <https://sml.snl.no/genteknologi>

⁴⁶ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-12-05-100>

⁴⁷ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1993-04-02-38>

⁴⁸ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-16-1495>

⁴⁹ <https://lovdata.no/lov/1993-04-02-38/%C2%A71>

⁵⁰ <https://www.bioteknologiradet.no/temaer/genmodifiserte-planter-og-mat/>

⁵¹ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1993-04-02-38/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

⁵² <https://www.bioteknologiradet.no/2015/10/eu-land-forbyr-gmo-dyrking/>

2972 salg, men tillater feltforsøk (for forskning). I USA⁵³ er genmodifiserte varianter av planter som
2973 dyrkes i stor skala vanlig, bl.a. soyabønner, raps og mais.

2974

2975 *Drøfting*

2976 Det er bred enighet om at man skal holde seg til føre-var-prinsippet i genteknologi-
2977 lovgivningen, spesi. Imidlertid vil noen si at man i for stor grad har skjøvet føre-var-prinsippet
2978 foran seg i genteknologi-lovgivningen, og at det har stått til hinder for utvikling og anvendelse
2979 av teknologier. Utvalget mener at norske politikere lenge har skjøvet føre-var-prinsippet foran
2980 seg i genteknologi-lovgivningen. Genteknologi kan også brukes for i arbeidet med mål som økt
2981 selvforsyning og biologisk mangfold.

2982

2983 **Forskning**

2984 Man trodde lenge at GMOer som produserte insektgifter kunne påvirke andre insekter og at
2985 det dermed skulle bli få store konsekvenser i næringskjeden. Imidlertid har det kommet flere
2986 oversiktsstudier som påpeker at denne påvirkningen er liten. Det vil alltid foreligge en risiko
2987 ved nye metoder man verken vet eller kan vite langtidsvirkningene av. Man bør derfor kunne
2988 diskutere nytte-risiko-forholdet. Debatten om genteknologiens rolle i biologisk mangfold må
2989 være faktabasert. I dag peker forskningen i flere retninger når det gjelder sammenhengen
2990 mellom genteknologi og biologisk mangfold. Så lenge det foreligger usikkerhet om denne
2991 sammenhengen kan man ikke bruke GMOer med den hensikt å ivareta og gjenskape biologisk
2992 mangfold.

2993

2994 **Selvforsyning**

2995 Selvforsyningsgraden forteller om hvor stor andelen av energien vi inntar gjennom maten, som
2996 kommer fra norsk produksjon. De siste årene har selvforsyningsgraden vært på rundt 50%, og i
2997 2019 lå tallet på 45%⁵⁴. I en masteroppgave fra Nord universitet er det beregnet at man kan
2998 øke selvforsyningsgraden fra 51% til mellom 58% og 80% med de riktige tiltakene, avhengig av
2999 hvor mye frigjort jord som tidligere gikk til produksjon av dyrefôr som omdisponeres⁵⁵. Bruk av
3000 genteknologi for å øke selvforsyningen er omdiskutert, og kan inngå som en del av verktøyene
3001 for å øke selvforsyningen.

3002

3003 **Solidaritet**

3004 Norge bør bli ledende i arbeidet med internasjonalt samarbeid på forskning på GMO. Slik kan
3005 man sikre at lav- og mellominntektsland får delta i prosesser der genmodifiserte organismer
3006 prøves ut. Man skal likevel ikke kreve at bønder i lav- og mellominntektsland gjør genteknologi-
3007 investeringer som kan ødelegge deres livsgrunnlag og gjøre dem dårligere økonomisk stilt. Et
3008 eksempel på en plante som ble genmodifisert for å bekjempe underernæring er "golden rice",
3009 en risvariant som produserer betakaroten, som omdannes til A-vitamin og dermed tilfører A-
3010 vitamin til den som spiser ris. De første forsøkene ble risen var ikke fruktbare, men etter
3011 krysning med lokale arter i feltforsøk klarte man å danne en variant som er lønnsom - og som
3012 har blitt tillatt dyrket og solgt i flere land⁵⁶.

3013

3014 *Drøfting*

3014

⁵³ <https://www.fda.gov/food/agricultural-biotechnology/gmo-crops-animal-food-and-beyond>

⁵⁴

<https://www.regjeringen.no/contentassets/37566c89c95f410e9bbec04265a7145f/no/pdfs/stm201620170011000dddpdfs.pdf>

⁵⁵ <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/bitstream/handle/11250/2491452/Vangelsten.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁵⁶ <https://www.bioteknologiradet.no/temaer/genmodifiserte-planter-og-mat/>

3015 Genmodifiserte planters bidrag til å forhindre sult og sikre matforsyning i lav- og
3016 mellominntektsland er omdiskutert. På den lyse siden har noen genmodifiserte planter har fått
3017 stor suksess i lav- og mellominntektsland, bl.a. insekt- og sprøytemiddelresistente varianter av
3018 bomull. På den annen side har det blitt hevdet at de tilgjengelige GMOene i dag er tilpasset et
3019 industrialisert landbruk - der ressurstilgangen er bedre enn det gjennomsnittlige bruket i et
3020 lav- og mellominntektsland. Genmodifiserte varianter som har vært dårlig tilpasset miljøet og
3021 landbruket i området de blir brukt, har også gitt sviktende avlinger⁵⁷.
3022

3023 **Biologisk mangfold**

3024 Det er omdiskutert hvorvidt innføring av genmodifiserte varianter i felten påvirker det
3025 biologiske mangfoldet, og forskningen er ikke samstemt. I lav- og mellominntektsland står
3026 spørsmålet om biologisk mangfold ved roten av diskusjonen om genmodifisering.
3027

3028 *Drøfting*

3029 Genteknologi-skeptikere sier at innføring av genmodifiserte varianter kan fortrenge lokale
3030 sorter - et tap både for det biologiske mangfoldet og for den lokale dyrkingskulturen.
3031 Genteknologi-tilhengere sier at det biologiske mangfoldet ikke påvirkes av innføring av nye og
3032 genmodifiserte varianter. Flere forskere og eksperter påpeker at bruk av genmodifiserte
3033 varianter kan bidra til bedre og mer bærekraftig matproduksjon i lav- og mellominntektsland.
3034

3035 **Frømonopol**

3036 I 2018 ble over 60% av såfrøene på verdensbasis solgt av 4 selskaper⁵⁸. I 2009 var 90% av
3037 genmodifiserte såfrø eid av et selskap, Monsanto⁵⁹. Sammenslåing av selskaper har gjort at
3038 antallet selskaper som selger såfrø har blitt redusert, og man har fått en sterk monopolisering.
3039 Det skaper mindre konkurranse, mindre åpenhet - og det kan true matforsyningen.
3040

3041 **2. Bioteknologi og dyrevelferd**

3042 **Dagens praksis strider med dyrevelferdsloven**

3043 Dyrevelferdsloven §25-Avl⁶⁰ sier at:

3044
3045
3046 “Avl skal fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse. Det skal ikke
3047 drives avl, herunder ved bruk av genteknologiske metoder, som:
3048 a) endrer arveanlegg slik at de påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt, eller
3049 som viderefører slike arveanlegg”.

3050
3051 Likevel avles dyr frem til å ha egenskaper vi mennesker ønsker for å tjene økonomisk. Dette er
3052 egenskaper som mer ull, raskere voksende kyllinger, flere egg per høne, mer melk per ku, flere
3053 grisunger per purke osv.
3054

3055 **Utfordringene med valg av rase i kyllingindustrien**

3056 Høns/kylling er ett av dyrene som har lidd mest som følge av avl. Den mest brukte
3057 kyllingrasen⁶¹ i Norge er ROSS 308. Denne kyllingrasen vokser til nesten fire ganger størrelsen

3057

⁵⁷ <https://www.bioteknologiradet.no/temaer/genmodifiserte-planter-og-mat/>

⁵⁸ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/gmo_rep-stud_gmo-survey_2010_svn.pdf

⁵⁹ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/gmo_rep-stud_gmo-survey_2010_svn.pdf

⁶⁰ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-97>

⁶¹ <https://www.animalia.no/no/Dyr/fjorfe/slaktekylling---helse-og-velferd/slaktekylling--informasjon-om-hybrider/>

3058 som en kylling gjorde for få tiår siden. Solvinge har alt vist at det er mulig å fase ut kyllingrasen
3059 ROSS 308 til fordel for en kyllingrase som vokser saktere og blir mindre skadd og syk, Hubbard
3060 JA 787 i stor skala. Kylling har kort levetid, og dersom man bestemmer seg for å endre rase i
3061 industrien kan dette gjøres fort. Solvinge forteller at det har vært mye vegring mot skifte av
3062 rase, bla fordi det er en økonomisk investering, men i ettertid rapporterer bøndene at de har
3063 det triveligere på jobb⁶² da de må bruke mindre tid på avlive og fjerne død kylling.

3064 **Utfordringene med valg av sauerase på utmarksbeite**

3065 I 2019 døde 73 700 sau og lam på utmarksbeite. Debattene dreier seg ofte om “ulv eller ikke
3066 ulv”, men ulv, og rovdyr generelt står kun omlag 20%⁶³ disse dødsfallene. De aller fleste sau som
3067 går tapt på utmarksbeite dør av sykdommer og skader som de pådrar seg i naturen⁶⁴. Grunnen
3068 til at så mye sau pådrar seg sykdom og skade er fordi de fleste norske bønder har Norsk Kvit
3069 Sau⁶⁵, en sauerase med dårlig overlevelsesinstinkt og dårlig morsinstinkt. Dette gjør de fordi
3070 det lønner seg økonomisk, og de ikke ville fått stor nok inntekt på sunne raser.
3071

3072 **Kullstørrelser hos norske svinerurker**

3073 Et annet eksempel på produksjonsmengde vs. dyrevelferd er kullstørrelse i griseoppdrett.
3074 Griseraser som TN70-purken er spesifikt avlet frem til å få store kull, og i gjennomsnitt får ei
3075 purke 16,1 grisunger per kull⁶⁶. I følge EFSA⁶⁷ bør ikke kullstørrelser for purker overskride 12
3076 av dyrevelferdshensyn. I store kull sulter noen av grisungene da de ikke klarer å kjempe til seg
3077 en plass ved spenene.
3078

3079 **Potensielle endringer i tilskuddsordninger med sau som eksempel**

3080 Norsk matproduksjon ville ikke klare å utkonkurrere utenlandsk produksjon uten tilskudd gitt
3081 fra staten. For eksempel får en sauebonde 883 kr per sau⁶⁸ og en liten sum ekstra dersom
3082 bonden har sauene på utmarksbeite. Utenom tilskuddene bonden får tjener bonden på å selge
3083 produktene sine. Mer kjøtt, større kylling, mer melk, flere egg og mer ull betyr mer inntekt for
3084 bonden. Derfor lønner det seg å ha kylling som vokser raskere eller sauer som blir større selv
3085 om flere kylling dør av lidelsene de får av for rask vekst og selv om flere sau dør på
3086 utmarksbeite på grunn av dårlig overlevelsesinstinkt.
3087

3088 Norske bønder tjener altså mer om de har raser med dårligere dyrevelferd fordi de får
3089 produsert mer. Dersom vi skal få et skifte til bruk av raser med bedre dyrevelferd er det derfor
3090 nødvendig å gjøre det økonomisk gunstig å ha raser med god dyrevelferd. For å få til dette
3091 ønsker utvalget å endre produksjonstilskuddene til å skille på raser. Bønder som har raser med
3092 god dyrevelferd, som Norsk Ursau med godt overlevelsesinstinkt og godt morsinstinkt
3093 istedenfor Norsk Kvit Sau skal få litt mer i produksjonstilskudd. Bønder som har raser med
3094 dårligere dyrevelferd skal få litt mindre i produksjonstilskudd.
3095

3096

3096

⁶² <https://www.bondebladet.no/debatt/den-perfekte-kyllingrase/>

⁶³ <https://www.smabrukarlaget.no/sfiles/6/24/6/file/oppsummering-av-beitesesong-2019-og-vurdering-av-kommende-beitesesong..pdf>

⁶⁴ <https://www.dyrebeskyttelsen.no/tap-sau-pa-beite/#:~:text=Erstatning%20dersom%20sau%20tas%20av,rovvilt%20i%20%C3%B8pet%20av%20beitesesongen>

⁶⁵ https://www.nsg.no/sau/saueraser/saueraser-i-norge/#Norsk_kvite_sau

⁶⁶ <https://norsvin.no/ogroothe/2020/05/arsstatistikk-2019-ingris.pdf>

⁶⁷ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/572>

⁶⁸ <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/produksjonstilskudd-og-avlosertilskudd-i-jordbruket/produksjonstilskudd-og-avlosertilskudd--endelige-satser>

3097 **Argumenter mot å bytte ut dyreraser**

3098 Enhver endring i så stor skala som det er å bytte ut hele dyreraser vil skape endringsvegring.

3099

3100

3101

- **Investeringskostnad:** Det å endre dyrerase vil medføre en investeringskostnad. Enten vil denne kostnaden havne hos bonden eller så må staten gi støtte til omstilling.

3102

3103

3104

- **Større kostnad for staten:** Dersom man skal subsidiere eller øke tilskuddsordningen for raser med god dyrevelferd vil det koste mer for staten dersom mange bønder går over til nye raser (hvilket er ønskelig). Skal kostnadene økes må noe annet nedprioriteres eller skattene må økes.

3105

3106

3107

3108

3109

- **Skam:** Det er viktig å ikke undervurdere den psykiske effekten av å fortelle noen at måten de produserer på, og har jobbet hele sitt liv medfører mer lidelse og ressurstap enn andre måter å produsere mat på. På samme måte som det vekker store reaksjoner hos oljearbeidere når vi forteller at vi ønsker å omstille arbeidsplassen deres, må vi forvente at en del bønder kan reagere på samme måte fordi man kritiserer noe som er en viktig del av deres identitet.

3110

3111

3112

3113

3114

3115

3116 **Argumenter for å bytte ut dyreraser:**

3117

- **Dyrevelferd:** Dagens avl har medført dårligere dyrevelferd, og om man ikke ønsker å fortsette en praksis som strider med dyrevelferdsloven er man nødt til å bytte ut flere av de vanligste dyrerasetypene i norsk matproduksjon.
- **Lykkeligere bønder:** Vi har sett at bøndene som byttet om kyllingrasen til en rase med bedre dyrevelferd fikk en triveligere arbeidshverdag da de ikke måtte bruke like mye tid på å avlive og fjerne død kylling.
- **Bærekraftig produksjon:** Når man benytter dyr som har bedre overlevelsesinstinkt og mindre fare for sykdom og skader vil man også få mindre tap av mat og ressurser i produksjonen. Sann sett vil utskifting av dyreraser kunne føre til mindre svinn og bedre ressursutnyttelse.

3118

3119

3120

3121

3122

3123

3124

3125

3126

3127

3128

3129 **3. Dyrket kjøtt på tallerkenen**

3130

Begrepsforklaring og dagens situasjon

3131

Dyrket kjøtt⁶⁹ eller "labbkjøtt" er dyreceller som vokser i kontrollerte forhold, og ikke på dyrekropper. Dette gjøres ved at det først hentes ut celler fra et dyr, også lar man cellene vokse og forplante seg ved at de ligger i en "saft" av næringsstoffer.

3132

3133

3134

3135

De siste årene har dyrket kjøtt blitt betydelig billigere⁷⁰ å produsere. Den første dyrkede hamburgeren var klar i 2013 til prisen 230 000 kr. Åtte år senere er prislappen 100 kr, og i Singapore selges allerede dyrket kjøtt på restauranter.

3136

3137

3138

Positive sider ved dyrket kjøtt sett opp mot dagens kjøttproduksjon

3139

På samme måte som folk generelt er skeptiske til å prøve ut plantebaserte burgere er de ennå mer skeptiske til dyrket kjøtt. Men det er noen svært viktige grunner til at folk velger å satse på dyrket kjøtt. Verden har et massivt overforbruk av ressurser og utslipp av klimagasser, og landbruket står for en betydelig del av disse. Kjøttproduksjon er spesielt ressursintensiv.

3140

3141

3142

3143

3144

3144

⁶⁹ <https://sentientmedia.org/lab-grown-meat/>

⁷⁰ <https://vegnews.com/2019/7/price-of-lab-grown-meat-to-plummet-from-280000-to-10-per-patty-by-2021>

3145 Dyrket kjøtt kan spare⁷¹ 99% landareal, 82-96% vannforbruk og 78-96% klimagasser
3146 sammenlignet med dagens produksjon av kjøtt. I tillegg vil det være færre dyr involvert i
3147 matproduksjonen, og dermed mindre lidelse for dyrene.

3148

3149 **Utfordringer ved dyrket kjøtt på markedet**

3150 En stor etterspørsel etter dyrket kjøtt vil gi et større press på den norske kjøttbonden. Norsk
3151 kjøttproduksjon har mange arbeidsplasser som vil stå i fare om de ikke blir ivaretatt i en
3152 fremtid med mer tilgang på dyrket kjøtt.

3153

3154 Dersom man ønsker at dyrket kjøtt skal erstatte importert kjøtt istedenfor den norske
3155 kjøttproduksjonen er man nødt til å gjøre det dyrere å importere kjøtt.

3156

3157 **Dyrket kjøtt i et internasjonalt perspektiv**

3158 I dagens verden har vi et økende forbruk av kjøtt fordi flere løftes ut av fattigdom. Dette gir et
3159 økt press på jordas ressurser. I tillegg blir flere lands matproduksjon truet av et stadig mer
3160 ekstremt klima. Dyrket kjøtt vil ikke være sårbar mot klima på samme måte som annen
3161 kjøttproduksjon som blant annet er mer vannintensiv. Dyrket kjøtt kan dermed være med på å
3162 sikre matsikkerheten i verden i verden.

3163

3164 **Saksbehandlers konklusjon**

3165 I arbeidet med plattformen landet utvalget på at Norge bør satse mer på genteknologi for
3166 planter spesielt for å kunne bøte på store verdensomfattende problemer som matsikkerhet,
3167 klima, miljø og sult. Det er likevel viktig å presisere at genteknologi ikke skal være den eneste
3168 løsningen på problemet. Først ut er det nødvendig å få mer kunnskap i form av forskning på
3169 feltet for å få en bedre oversikt over konsekvenser og løsninger innenfor feltet. I mange lav- og
3170 mellominntektsland kan genteknologi være med på å motvirke mangelsykdommer,
3171 matmangel og ødeleggelser i landbruket forutsaket av klimaendringer.

3172

3173 Videre har avl av husdyr gjennom flere år bidratt til et landbruk hvor flere dyr har store
3174 helsemessige problemer. Denne plattformen tar for seg kylling, gris og sau. Utvalget mener det
3175 er nødvendig å ha som et politisk mål å fase ut rasene som fremmer dårlige egenskaper og
3176 ersatte disse med friske raser. Dette vil være dyrt, og derfor er det nødvendig å støtte
3177 bøndende økonomisk i en omstillingsfase. Til sist er det som kjent store klimaproblemer med
3178 kjøttproduksjonen i Norge. Utvalget har innstilt på en større satsning på dyrket kjøtt fordi det
3179 er bra for klima og dyr. Likevel er det viktig å presisere at vi ikke ønsker at dette skal berøre
3180 små og mellomstore gårdsbruk, men heller de store industrielle gårdene og kjøttimporten.

3181

3182 **Spørsmål til diskusjon**

- 3183 • Hvilken holdning skal vi ha til genteknologi?
- 3184 • Er dyrket kjøtt en del av klimaløsningen?
- 3185 • Skal vi fase ut dyreraser som ikke fremmer gode helsemessige egenskaper?

3186

3187

3188

3188

71

https://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj7lcG8mO7vAhXokYsKHdvaDkoQFjABegQIBBAD&url=https%3A%2F%2Fwww.eea.europa.eu%2Fpublications%2Fartificial-meat-and-the-environment%2Fat_download%2Ffile%23%3A~%3Atext%3DThis%20anticipatory%20life%20cycle%20analysis%2Cuse%20depending%20on%20the%20product&usg=AOvVaw1nJw_5YIXi3wVG8IAfeIGB

- 3189 **Forslag til vedtak**
3190 **F1:** Plattformen innstilles slik den foreligger og sendes til landsmøtet i Grønn Ungdom.
3191
- 3192 **Vedlegg**
3193 1 - Plattform for bioteknologi og landbruk
3194
3195 Med vennlig hilsen
3196
3197 Elisabeth Udjus,
3198 leder i politisk utvalg for bioteknologi
3199
3200 8. april 2021

3201
3202

3203

PLATTFORM FOR BIOTEKNOLOGI OG LANDBRUK

3204

3205

3206

3207

3208

3209

3210

3211

3212

3213

Det finnes store etiske utfordringer innenfor bioteknologi. Samtidig er feltet under konstant utvikling og man finner stadig løsninger som kan spille en viktig rolle i det grønne skiftet. Det norske regelverket er så strengt at det hemmer utvikling innen bioteknologi, også på områder hvor mye tyder på at forskningen og utviklingen er helt trygg. Derfor er det på enkelte områder hensiktsmessig å endre bioteknologi- og genteknologiloven slik at vi ikke går glipp av deløstninger på klima-, miljø- og dyrevernsproblematikk. Likevel er det viktig å presisere at endringer i bioteknologiloven ikke skal redde verden alene.

3214

1. Genteknologi og matproduksjon

3215

3216

3217

3218

3219

3220

3221

3222

3223

3224

Dagens verden har store problemer når det gjelder matproduksjon. Flere munnar skal mettes, og dagens landbruk fører med seg miljøproblemer i form av sprøytemiddelbruk og klimagassutslipp. En modernisering av genteknologiloven, der man i større grad åpner for bruk av GMO, vil hjelpe Norge og verden å håndtere disse problemene i større grad enn vi klarer i dag. I dag domineres frømarkedet av noen få store selskaper, noe som både reduserer valgmulighetene og øker prisene. Videre kan planteproduksjon være en viktig bidragsyter til å løse problemer med matsikkerhet, selvforsyning, bærekraft og sult. Det er mange problemer tilknyttet genmodifisering av planter, men teknologien kan også tilby viktige løsninger på problemer både i Norge og i verden.

3225

Grønn Ungdom mener derfor:

3226

3227

3228

3229

3230

3231

3232

3233

3234

3235

- At Norge bør bevilge mer midler til forskning på GMO
- At Norge bør åpne for mer forskning på bruk av GMO ved å åpne for tillatelser innen forskning på genmodifiserte planter i retning av de som i dag finnes for forskning på genmodifisering av bakterier og arker
- At nytt regelverk for GMO skal være i samsvar med føre-var-prinsippet, og samtidig basere seg på den nyeste kunnskapen
- At det norske regelverket for GMO har som hovedmål å bevare biologisk mangfold, og å sikre større grad av selvforsyning
- At Norge skal ha en plan for hvordan vi skal bruke teknologi for genmodifisering av planter for å bidra til å øke selvforsyningen fra 45% til 80% i 2050

- 3236 • At Norge skal anerkjenne og bli et foregangsland innen forskning på GMO som en del av
- 3237 løsningsen på klima- og natur-krisa
- 3238 • At Norge skal bidra i forskning på GMO som en del av løsningen på sult og fattigdom i
- 3239 verden
- 3240 • At Norge skal lede an i det internasjonale arbeidet med å finne løsninger på hvordan
- 3241 GMO kan sikre økt selvforsyningsgrad og matsikkerhet for land verden over, spesielt
- 3242 lav- og mellominntektsland
- 3243 • At Norge skal være et foregangsland i arbeidet med å sikre åpne patenter på genetiske
- 3244 planteressurser
- 3245 • At Norge skal være et foregangsland innen forskning på genmodifisering for produksjon
- 3246 av spiselige planter, spesielt da forskning på planter som er tilpasningsdyktige og kan
- 3247 dyrkes mange steder i en stadig varmere verden
- 3248 • At landbruksdirektoratet skal jobbe for en faktabasert debatt om GMO gjennom
- 3249 informasjonskampanjer og formidling av den nyeste forskningen gjennom sine
- 3250 internett-medier
- 3251

2. Bioteknologi og dyrevelferd

3252 Avl på dyr har foregått helt siden mennesket for første gang skaffet seg husdyr. I løpet av de
 3253 siste 80 årene har denne avlen blitt mer målrettet, og vi har avlet dyr på egenskaper som vil
 3254 gagne oss økonomisk. Dyrevelferdsloven skal i utgangspunktet verne dyr mot avl og
 3255 genmodifisering som øker lidelse. Likevel har dyreraser med dårligere helse blitt mer vanlig på
 3256 markedet blant produsentene. Norsk dyrevelferdspolitikkk må tilpasse seg norske lover.

Derfor vil Grønn Ungdom:

- 3260 • Fase ut kyllingrasen ROSS 308 og erstatte med HUBBARD JA787 eller raser med
- 3261 tilsvarende eller bedre dyrevelferd innen 2022
- 3262 • Fase ut griserasen TN70 og erstatte den med griseraser med mindre kullstørrelse og
- 3263 større overlevelsesrate blant grisungene.
- 3264 • Redusere bestanden av norsk kvit sau til fordel for norsk ursau eller andre raser med
- 3265 gode morsinstinkt og overlevelsesinstinkt.
- 3266 • Endre produksjonstilskuddene til å skille på beitedyr med godt og dårlig
- 3267 overlevelsesinstinkt, for å fremme godt overlevelsesinstinkt.
- 3268 • Endre produksjonstilskuddene til å skille på høns med god og dårlig dyrevelferd, for å
- 3269 fremme god dyrevelferd i landbruket.
- 3270 • Etablere en økonomisk støtteordning for bønder som legger om til dyrerase med god
- 3271 dyrevelferd og godt overlevelsesinstinkt.
- 3272 • Støtte avl på husdyr som søker å bedre dyrevelferden i landbruket.
- 3273 • Kun være åpen for genmodifisering av dyr dersom det fører til en betydelig bedring i
- 3274 dyrevelferd.
- 3275

3. Dyrket kjøtt på tallerkenen

3276 Verdens matproduksjon er inne i et paradigmeskifte. Store aktører har begynt å ta inn
 3277 plantebaserte alternativer i sortimentet sitt og har begynt å snuse på dyrket kjøtt som
 3278 alternativ. Norge er en del av dette skiftet. Norske forskere jobber med å utvikle dyrkede
 3279 kjøttprodukter og Nortura, Norges største merkevarerhus innen kjøtt- og eggprodukter, har
 3280 åpnet opp for plantebaserte alternativer og kjøtterstatninger. Det er nødvendig å komme
 3281 denne utviklingen i møte med politikk som anerkjenner mer klimasmarte måter å produsere
 3282 kjøtt på og som vil sikre Norge produksjon av egen mat.

3284
 3285 Derfor vil Grønn Ungdom:

- 3286 • At staten skal støtte forskning på dyrket kjøtt for å sikre at Norge ikke ligger bakpå i
- 3287 utviklingen.
- 3288 • Ha et strengere importvern av kjøttprodukter, så dyrket kjøtt i første omgang erstatter
- 3289 import.
- 3290 • At dyrket kjøtt på lang sikt kan erstatte industrilandbruk, men produksjonen av dyrket
- 3291 kjøtt skal ikke påvirke små- og mellomstore bruk.
- 3292 • At Norge skal forberede seg på å stå for noe av produksjonen til et fremtidig europeisk
- 3293 marked for dyrket kjøtt.
- 3294 • At Norge støtter teknologier for dyrket kjøtt i land hvor landbruket er ekstra utsatt for
- 3295 klimaendringer, og matsikkerheten er truet.
- 3296